

Kenen kaupunki ja kuinka sitä kysytään?

- Etnografinen tutkielma kapinallisesta kaupunkilaisuudesta
Pispalan Kenen kaupunki? -kampanjassa

TAMPEREEN YLIOPISTO

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

DIMITRI OLLIKAINEN: KENEN KAUPUNKI JA KUINKA SITÄ KYSYTÄÄN. Etnografinen tutkielma kapinallisesta kaupunkilaisuudesta Pispalan Kenen kaupunki? -kampanjassa

Pro gradu tutkielma 110 s.

Sosiaalianthropologia

10/2017

Ohjaaja: Laura Huttunen

Tutkimuksen aiheena on Pispalassa vuosina 2014-2015 käyty Kenen kaupunki? -tilakamppailu. Tarkastelen etnografisin menetelmin, kuinka tässä kamppailussa tuotetaan vaihtoehtoisia jäsenyyksiä kaupunkilaisuudesta keinona turvata paikallisen kaupunginosa- ja kulttuuritoiminnan jatkuvuus, sekä estää kaupungin aikeet myydä yleishyödyllisessä käytössä olevia tiloja. Tutkimuskysymyksenäni on selvittää, minkälaista tämä tilakamppailun yhteydessä tuotettu kaupunkilaisuus on käytännössä.

Tutkimuksen keskeinen käsite on kansalaisuuden käsitteestä johdettu kapinallisen kaupunkilaisuuden käsite. Kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteellä viitataan paikallisesti muodostettuihin käsityksiin poliittisen yhteisön jäsenyydestä ja siihen kuuluvista oikeuksista ja velvoitteista. Yksi keskeinen tutkimustulokseni on, että tarkastelemassani tilakamppailussa juuri vaihtoehtoiset kaupunkilaisuuden jäsenyykset ovat keskeinen keino vaikuttaa paikallisiin kulttuuri- ja asukastoiminnan mahdollisuuksiin.

Pääasiallinen tutkimusaineisto koostuu etnografisesta kenttäaineistosta, joka on kerätty militantin etnografian perinteeseen nojaten, eli sitoutuen eettisesti ja moraalisesti tutkittavan yhteisön puolelle. Tutkimus on rajattu tarkastelemaan vain tätä yhtä kamppailua, mutta kysymys kaupunkilaisuudesta poliittisen yhteisön jäsenyytenä koskettaa laajempia yhteiskunnallisia kysymyksiä. Kaupunkilaisuuden ja kansalaisuuden käsitteet kytkeytyvät useisiin modernin demokratian peruskysymyksiin, kuten kysymyksiin yksilön ja yhteisön, alamaisuuden ja jäsenyyden, sekä keskustan periferian suhteesta.

Tutkimuksen tarkoitus on myös tuottaa hyödyllistä tietoa vastaavien yhteiskunnallisten kamppailujen tarpeisiin, esimerkiksi itsereflektion tueksi. Tutkimus tarjoaa myös mielenkiintoista perspektiiviä paikalliseen kaupunginosatoimintaan, sen monimutkaisiin järjestäytymisen tapoihin, sekä kunnallisen päätöksenteon ja modernistisen suunnittelun paikallisiin vaikutuksiin.

kapinallinen kaupunkilaisuus, kapinallinen kansalaisuus, kansalaisuus, kansalaisuus, kaupunki, Tampere, Pispala, etnografia, sosiaalianthropologia, kaupunginosatoiminta, vastarinta

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	5
1.1. Kenen kaupunki? -kampanja pähkinänkuoressa.....	10
2. Teoria – kansalaisuudesta kapinalliseen kaupunkilaisuuteen.....	15
2.1. Kansalaisuus.....	16
Kansalaisuuden antropologia.....	21
2.2 Kapinallinen kaupunkilaisuus.....	24
3. Aineistot ja metodit: etnografinen ote.....	28
3.1. Etnografinen kenttätutkimus – osallistuvaa havainnointia.....	29
<i>Kenttä ja yhteisö</i>	29
Tutkimusta kotikentällä, kotikenttäetu?.....	31
<i>Kärpäsenä katossa vai toinen jalka kentällä? – passiivisesta tarkkailusta militanttiin antropologiaan</i>	32
Tutkijan henkilön vaikutukset tutkimuksen teossa.....	36
3.2. Kentältä kenttäpäiväkirjaan ja kenttäpäiväkirjasta analyysiin.....	37
<i>Aineiston luokittelun kautta merkitysten jäljille</i>	38
Avoimesta koodauksesta analyysiin.....	43
4. Analyysi: adressikeskustelusta kaupunginosajuhlaan.....	44
4.1. TAMPEREEN UHANALAISET KULTTUURITILAT SÄILYTETTÄVÄ – Selviytymiskamppailua parempia aikoja odotellessa.....	45
<i>Virastotalon valtauksesta Ojalan listaan – kampanja kamppailun jatkumona</i>	46
”Antakaa mulle lykkäys, mutta älkää poistako tuomiota” – kamppailun tavoitteista ja arvopohjasta.....	48
”KAAVOITUSBENSA HAISEE?” – Tilojen hallinnasta.....	54
”Kaupunki voisi ostaa meiltä sen kaupunkistrategiansa toteuttamisen.” – kaupunkistrategiaan ja pormestarisuunnitelmaan vetoaminen.....	58
Huoli adressin vesittymisestä.....	61
Yhteenvetoa adressista.....	62
4.2. Kenen kaupunki? – Kaksi kaupunkia, jotka lopulta kohtasivat toisensa.....	64
Vispikermä ja kansankeittiön pöperöitä.....	65
Herroja ja narreja.....	68
Kenen kaupunki? – Meidän Pispala.....	74
Kaksi kaupunkia kohtaavat.....	79
Epilogi – onnistumisten arviointia kampanjan loppupuolella.....	86
5. Pohdinta.....	88
5.1. Adressi & mistä kamppailussa on kyse.....	89
Pitkän- ja lyhyen tähtäimen tavoitteista.....	91
5.2. Kenelle kaupunki kuuluu?.....	93
6. Johtopäätökset.....	98
6.1. Metodologinen onnistuminen, eli militantti etnografia.....	102
6.2. Tästä eteenpäin?.....	103
Kirjallisuusluettelo.....	105
Liitteet.....	107
Liite 1. Hirvitalon tiedote.....	107
Liite 2. TAMPEREEN UHANALAISET KULTTUURITILAT SÄILYTETTÄVÄ.....	109

”Pispala, Tahmela ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä melkoisesti. Alueen vanhaa rakennuskantaa on purettu kiivaasti ja alueen perinteinen ilme on kärsinyt merkittävästi lyhytkatseisen päätöksenteon johdosta. Pispalan aktiivinen yhdistystoiminta on pelastanut usean perinteisen rakennuksen tuholta. Kuitenkin eritoten Pispalassa toimintaa ja sen kehittämistä piinaa jatkuva epävarmuus. Talojen myynnillä uhataan aina muutaman vuoden välein. Ja yhdistykset joutuvat aina käymään läpi moninaiset neuvottelu- ja puolustusprosessit. Pispalan saunayhdistys on pelastanut parkkipaikaksi kaavoitetun rajaportin saunan ja tehnyt siitä yhden Suomen kuuluisimmista saunoista. Kurpitsatalo toimii Länsi-Tampereen kaupunkiviljelyn kotina ja Pispalan kulttuuriyhdistys on pelastanut kaupungin rappeutumaan jättämän suojelukohteen ja omin voimin ja varoin kehittänyt paikasta monialaisen luovan toiminnan keskuksen Hirvitalon, erään Tampereen kansainvälisistäkin käyntikorteista. Sen sijaan että Tampereen virkamieskunta antaisi tunnustusta ja palkitsisi esimerkillisestä kaupunginosatoiminnasta, jonka puolesta pormestariohjelmassakin liputetaan, se uhkaakin viedä koko toiminnalta pohjan. Alueen vanhasta rakennuskannasta kiinni pitäminen ei ole merkityksetöntä ja alueen kaavamutoksessa näistä tavoitteista onkin luvattu pitää kiinni. Ilman vanhaa rakennuskantaa Pispala ei ole se kulttuurihistoriallinen alue, jota yleisesti arvostetaan. Mahdollisimman monen rakennuksen säilyminen on siten tärkeää, ja vastaavasti jokaisen rakennuksen purkaminen vähentää kokonaisuuden arvoa. Samalla kaavan tavoitteena mainitaan palveluiden säilyttäminen ja lisäkehittäminen. Pispalan palveluiden säilyminen tällaisenaan, alempituloisten asumismahdollisuuksien turva sekä alueen väestörakenteen monimuotoisuus ovat tärkeitä tekijöitä sosiaalisten verkostojen muotoutumiselle, alueen hyvinvoinnille, kulttuuriselle perinteelle, sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumiselle. Pispalan kaupunginosatoimintaa on aina kuulunut vahva sosiaalinen ja välittävä ilmapiiri. Yhdistysten toiminta on alusta asti pyrkinyt mahdollisimman avoimeen kosketukseen paikalliseen ja erityiseen pispalalaiseen väestöön.”

– ote Hirvitalon edustajan *Kenen kaupunki? MEIDÄN PISPALA Vuoden kaupunginosa 2014* -juhlassa pitämästä puheesta.

1. Johdanto

Pro-gradu tutkielmani *Kenen kaupunki ja kuinka sitä kysytään? – Etnografinen tutkielma kapinallisesta kaupunkilaisuudesta Pispalan Kenen kaupunki? -kampanjassa* käsittelee Pispalassa 2014 alkanutta *Kenen kaupunki? -tilakamppailua*, jossa vastakkain asettuivat kaupunkilaisten asukaslähtöinen toiminta ja kaupungin aikeet myydä yleishyödyllisessä käytössä olevia tilojaan osana kaupungin omaisuuden yksityistämistä ja alueen kehittämistä. Tutkielmani on toteutettu etnografisin tutkimusmenetelmin tilakamppailuun osallistumalla. Tutkielmassa tarkastelen, kuinka toimijat pyrkivät tuottamaan normatiivisesta kaupunkilaisuuden käsityksestä poikkeavia ymmärryksiä kaupunkilaisuudesta keinona vaikuttaa paitsi tilakamppailussa mukana olevien tilojen kohtaloon myös elinympäristöönsä yleisesti. Viittaan näihin vaihtoehtoihin jäsenyyksiin kaupunkilaisuudesta ja kaupunkilaisuuden toisin tekemiseen käsitteellä *kapinallinen kaupunkilaisuus*. Näkemykseni on, että tilakamppailussa kaupunkilaisuuden merkitystä pyritään muuttamaan niin, että se vastaa paremmin kamppailuun osallistuvien toimijoiden käsityksiä hyvästä kaupunkiyhteisön jäsenyydestä. Tutkimuskysymykseni on seuraavanlainen. Tarkastelen, minkälaista tämä kaupunkilaisuus on käytännössä. Tarkastelemalla kaupunkilaisuuden substanssia haluan tuottaa tietoa josta voi olla hyötyä paitsi tarkastelemassani kontekstissa, myös yleisesti koskien asukaslähtöisempää kaupunkikehitystä. Lähestyn tutkimuskysymystäni tarkastelemalla kuinka kaupunkilaisuuden merkityssisällöistä neuvotellaan ja kuinka niitä tuotetaan käytännössä kampanjan aikana. Käytän teoreettisena yläkäsitteenäni kansalaisuuden käsitettä siten kuin sen antropologisessa teoriassa ymmärretään merkitsevän poliittisen yhteisön jäsenyyttä (kts. Lazar 2013, 1). Käsitteen kapinallista kaupunkilaisuutta eräänlaisena kansalaisuuden paikallisena jäsenyyksenä, sillä vaatimukset, joita kaupunkilaisuuden nimissä esitetään, ovat vaatimuksia oikeuksista, jotka kuuluvat poliittisen yhteisön jäsenille. Vaikka poliittinen yhteisö on tässä tapauksessa kaupunki, perustuvat nämä oikeudet viime kädessä käsitykselle kansalaisuudesta poliittisen yhteisön jäsenyytenä.

Johdantoluvussa esittelen lyhyesti, mitä tutkimukseni käsittelee, tutkimuskysymykseni ja tutkimusmetodini. Käyn johdannossa läpi tutkimani ilmiön kontekstia ja perustelen miksi tutkimusaiheeni on mielenkiintoinen yhteiskunnallisessa ja antropologisessa mielessä. Esittelen johdannossa myös metodologisia valintojani. Johdantoluvun lopuksi käyn läpi kuinka tutkimukseni etenee.

Tutkimukseni käsittelee Tampereella 2014-2015 käytyä ”Kenen kaupunki?” -tilakamppailua

uhanalaisten tilojen puolesta. Pääasiallisena tarkastelun kohteena on tilakamppailun aikana laadittu adressi uhanalaisten tilojen säilyttämisen puolesta ja kampanjan huipennus *Kenen kaupunki? MEIDÄN PISPALA Vuoden kaupunginosa 2014* -juhla, sekä näiden ympärillä käyty keskustelu ja toiminta. Adressin ja kaupunginosajuhlan sekä niihin liittyneiden keskustelujen ja toiminnan kautta pyrin myös antamaan lukijalle käsityksen siitä kuinka tilakamppailu syntyi, kehittyi ja lopulta hiipui voitokkaan kamppailun jälkeen. Pyrin antropologiseen tutkimukseen nojaten käsittelemään laajempia yhteiskunnallisia osallisuuteen ja alamaisuuteen liittyviä teemoja, joita ulkonaisesti näennäisen ristiriidaton kamppailu kätki sisälleen.

Seuraavaksi esittelen lyhyesti tilanteen, josta tutkimani kamppailu lähti liikkeelle. Paikallisten yhteiskunnallisten kamppailujen syntyminen ei ole itsestäänselvyys, mutta tähän alkuasetelmaan liittyi useita tekijöitä, jotka ennakoivat kamppailun syntymistä ja joiden pohjalta myös itse tutkijana osasin löytää paikalle jo ennen kuin kamppailu uhanalaisten tilojen puolesta varsinaisesti alkoi. Alkukipinä kamppailulle uhanalaisten tilojen puolesta oli kaupungin liiketoimijaoston kokous syyskuussa 2014, jossa ehdotus useiden kaupungin omistamien kiinteistön myymisestä tehtiin.

Syyskuussa 2014 Tampereen kaupungin liiketoimijaoston kokouksessa tehdään ehdotus 21 kaupungin omistaman kiinteistön myymisestä. Ehdotus tilojen myymisestä on tutkimani ilmiön kannalta erityislaatuinen seuraavien seikkojen takia. Ensinnäkin myytäväksi ehdotetut kohteet ovat miltei poikkeuksetta tiloja, joissa kaupunkilaiset järjestävät yleishyödyllistä ja kaupunkilaisille suunnattua toimintaa mm. kulttuurin, vapaaehtoistyön, kuntouttavan työtoiminnan, yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja kaupunginosatoiminnan saralla. Toiseksi suurin osa näistä kohteista sijaitsee Pispalassa, entisessä työväenkaupunginosassa jossa on pitkät perinteet yhdessä tekemisestä, mikä myös minulle kenttätöyden aikana valkeni. Pispala on myös samana vuonna saanut Suomen kotiseutuliiton myöntämän vuoden kaupunginosapalkinnon, jonka perusteluissa painotetaan kaupunginosan aktiivista järjestötoimintaa ja yhteisen tekemisen tiloja, osa myyntilistalla olevista kohteista mainitaan erikseen palkinnon perusteluissa. Kolmanneksi osalla kiinteistöistä on myös selvää kulttuurihistoriallista arvoa. Väitän ettei niiden ensisijainen arvo kuitenkaan perustu kulttuurihistoriallisiin seikkoihin, vaan tiloissa järjestettävään toimintaan. Myytäväksi esitettyihin kohteisiin kuuluvat mm. Suomen vanhin edelleen toimiva julkinen sauna Rajaportti, paikallisen kaupunkiviljelyn kodiksi kutsuttu Kurpitsatalo, vapaaehtoisuuteen ja vertaistukeen perustuvaa päihdetyötä tekevä A-killan talo, sekä valtakunnallista tunnustustakin saanut Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalo. Merkittävää on myös neljäs seikka, eli myyntiprosessiin liittynyt demokratiavaje; kaupunki ei ole etukäteen lainkaan yhteydessä suurimpaan osaan myyntilistalla olevista tiloista.

Vaikka ensimmäisen tilojen puolustamiseksi järjestetyn kokouksen nimi on ”Uhanalaisten tilojen hätäkokous”, alusta asti on selvää, ettei kaupungin myyntilistä uhkaa pelkästään tiloja. Uhattuna on tilojen lisäksi niiden ympärille muodostuneet moninaiset sosiaalisten suhteiden verkostot, jotka mahdollistavat tilojen yhteisöllisen toiminnan, mutta jotka ovat myös riippuvaisia tilojen olemassaolosta. Vaikka akuutti uhka koskee selvästi tilojen kohtaloa, liittyi siihen alusta asti suurempi huoli tiloihin liittyvän yhteisöllisen toiminnan jatkumisesta ja yhdessä tekemisestä, jonka historia edeltää suurinta osaa myyntilistalla olevista tiloista. Kenttätyön aikana minulle paljastui paljon hiljaista historiaa, joka ympäröi näitä tiloja ja niitä puolustamaan ryhtyneitä toimijoita. Voidaan esittää, että vaikka tämä kyseinen kampanja tilojen puolesta alkoi reaktionä kaupungin myyntilistään, kamppailu tilojen puolesta on alkanut jo paljon aikaisemmin.

Tampereen kaupungin liiketoimijaoston kokous poikii nopean vastareaktion, josta muotoutuu ”Kenen kaupunki?” -tilakamppailu. Olin mukana tässä tilakamppailussa sekä tutkijana että kamppailuun aktiivisesti osallistuvana toimijana sen ensimmäisestä kokouksesta aina tilakamppailun loppuun saakka. Tutkimukseni aineistona toimiva etnografia on kertomus kaupungin myyntilistalle päätyneiden tilojen toimijoiden ja tukijoiden yhteisestä kamppailusta ja vastarinnasta, jonka tarkoituksena on torjua kaupungin myyntiaikeet, ja turvata tilojen ja niissä tapahtuvan toiminnan tulevaisuus myös jatkossa. Paitsi tilojen menettämisen uhka, erityisesti niihin liitetty kokemus yhteisöllisyydestä ja kaupunkiyhteisön jäsenyydestä toimi polttoaineena ja yhteisenä perustana, joka mahdollisti pitkäjänteisen vastarinnan. Tosin tutkimuksen aikana kävi myös selväksi, että tätä yhteisöllisyyden perustaa myös jatkuvasti uudelleen neuvoteltiin ja tuotettiin kamppailun aikana.

Kun kampanja alkoi, oletin kampanjan toimijoiden järjestävän mielenosoituksia ja suoraa toimintaa, jolla tilojen tilannetta olisi nostettu näkyville. Sen sijaan jouduin yllättymään kampanjan strategian kehittyessä kohti hienovaraisempia, mutta ei lainkaan vähemmän motivoituneita, tavoitteita kohden.

Kuva 1: Uhanalaisten tilojen hätäkokous

Tutkimukseni sijoittuu sosiaalianthropologian kentälle, eli lähestyn aineistoa sosiaalianthropologisesta kysymyksenasettelusta käsin. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi tarkastellessa Kenen kaupunki? -nimellä toimivaa liikettä, kiinnostukseni ei lähde siitä, että liike on ja tuottaa tietynlaisia julkilausumia ja tekee tiettyjä asioita. Olen enemmän kiinnostunut siitä, missä liike oikeastaan tapahtuu, missä ja miten liikkeen toimijat tuottavat vastarintaa, millä sanoilla ja millä teoilla. Sosiaalianthropologinen kysymyksenasettelu mahdollistaa myös mielekkään lähestymiskulman poliittisen yhteisön jäsenyyteen ja kansalaisuuden käsitteeseen, kun voin tarkastella missä poliittisen yhteisön jäsenyys tapahtuu, miten siitä neuvotellaan ja miten sitä tuotetaan käytännössä ja minkälaisesta poliittisen yhteisön jäsenyydestä on kyse, sen sijaan että jäisin tarkastelemaan mitä poliittisen yhteisön jäsenyys tarkastelemaani tulisi olla tai minkälaisena se esitetään. En ole kiinnostunut pelkästään siitä minkälaisen kuvan Kenen kaupunki? -kampanja tuottaa itsestään adressin ja siinä esitettyjen vetoomusten tai kaupunginosajuhlan kautta, vaan siitä minkälaisia pitkien kokousten aikana käytyjä neuvotteluja ja periaatteellisia keskusteluja, sekä aikaisemmista kamppailuista opittuja kokemuksia kampanjan julkisivu kätkee taakseen.

Olen kerännyt aineistoni pääasiallisesti etnografisella tutkimusmenetelmällä, eli osallistuvalla kenttähavainnoinnilla. Osallistuva tutkimusmenetelmä on mahdollistanut minun olla siellä, missä tutkimukseni kannalta mielenkiintoiset asiat tapahtuvat. Tämä tarkoittaa paitsi pitkiä yleiskokouksia, joissa yhteiset päätökset julkilausumista, toiminnan suunnista ja muusta

muotoutuvat, myös informaalimpia tilanteita, tupakkakeskusteluita, keskusteluja baaripöydissä ja tapaamisia ennen kokouksia. Tilanteita joissa yleiskokouksessa käsiteltäviä asioita alustettiin tai pureskeltiin ja jotka kokonaiskuvan käsitteellistämisen ja analysoinnin kannalta olivat omalla tavallaan erittäin avavia hetkiä. Kenttähavaintojen pohjalta paljastuu, miten liikkeen julkisten kannanottojen ja toiminnan taustalla vaikuttaa pitkään hiottu strategisuus ja toimijoiden halu parantaa omaa ja ympäristön asukkaiden asemaa kaupunkilaisina. Kenttäpäiväkirjamerkintöjen lisäksi aineistooni kuuluu kampanjan aikana tuotettuja tekstejä, puheita ja kannanottoja, joita ristiinluen suhteessa kenttäpäiväkirjamerkintöihin.

Lähtiessäni tutkimukseen paneuduin militantin antropologian perinteisiin ja sovelsin niitä kykyjeni mukaan tutkimuksessa. Vaikka käsitykseni militantista antropologiasta muuttui tutkimuksen aikana, enkä välttämättä koe, että militantti antropologia olisi ollut tässä tutkimuksessa niin hyvin sovellettavissa kuin lähtökohtaisesti oletin, pidän sitä hyvänä ratkaisuna. Militantti tutkimusperinne näkyy tässä tutkimuksessa ensisijaisesti siinä, että en ole tutkimuksen aikana ollut missään vaiheessa neutraali tarkkailija, vaan olen aktiivisesti osallistunut kamppailuun tutkimuskohteeni puolella. Tutkimukseni on hyötynyt huomattavasti siitä, että osallistumalla aktiivisesti kamppailuun olen päässyt osaksi kamppailun kannalta olennaisia informaaleja suhteita ja verkostoja.

Tutkimuskenttäni rajautuu pitkälti Pispalan kaupunginosaan ja tämän yhden tilakamppailun aikaikkunaan. Kysymys kaupunkilaisuudesta poliittisen yhteisön jäsenyytenä avaa kuitenkin mahdollisuuden tarkastella laajempia yhteiskunnallisia kysymyksiä, sillä kaupunkilaisuus ja siihen liittyvä kansalaisuus kytkeytyvät moniin modernin demokratian peruskysymyksiin ja dikotomioihin koskien mm. yksilön ja yhteisön suhdetta (Lazar 2013, 9), alamaisuuden ja jäsenyyden suhdetta (Holston 2009, 249) tai keskustan ja periferian suhdetta (Holston 2009, 246). Olennaista on, että samoin kuin kansalaisuus, kaupunkilaisuus poliittisen yhteisön jäsenyytenä ei ole olemassa ilman, että sitä jatkuvasti tuotetaan, ja ettei poliittisen yhteisön jäsenyys ole muuttumaton, vaan jatkuvien kulttuuristen kamppailujen kautta tuotettu.

Ihmisten halu vaikuttaa omaan, yhteisönsä ja ympäristönsä hyvinvointiin on yleistä ja haluan toisaalta tutkimuksellani edesauttaa tällaisia pyrkimyksiä. Kuten tutkimuksessa käy ilmi, hallinnolliset toimet jotka tähtäävät samoihin päämääriin eivät välttämättä todellisuudessa aja samaa asiaa ja joskus jopa toimivat aivan päinvastaisesti (esim. Holston 2009, 246.) Kaupunkistrategiassa voidaan painottaa paikallisen ja omaehtoisten kulttuuritoiminnan mielekkyyttä, mutta käytännössä tällaiselta toiminnalta ollaan usein vetämässä mattoa alta. Pyrinkin tuottamaan yhteiskunnallisesti relevanttia tutkimustietoa tarkastelemalla aihetta ei-hallinnollisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa herkkyyttä paikallisten asukkaiden ja toimijoiden kekseliäille ja yllättäville tavoille tuottaa

sopeutumisen, strategioiden ja yhteyksien verkkoja, joilla kaupunkeja asutetaan paremmilla ehdoilla, kuin ylhäältä käsin tarjotut alamaisuutta ja eristäytyneisyyttä tarjoavat jäsenyyden ehdot (Holston 2009, 249). Toivon että korulausemaisesta tutkimuskohteelle äänen antamisen sijaan tutkimus tarjoaisi edes vähän strategista näkökulmaa yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, varustaisi ihmisiä analysoimaan omaa kollektiivista voimaansa ja auttaisi ylittämään tätä voimaa rajoittavia esteitä.

Tutkielma etenee seuraavalla tavalla. Esittelen ensimmäiseksi lyhyen kronologian, johon olen listannut tutkimukseni kannalta olennaiset tapahtumat, jotta lukija saa kokonaiskuvan kamppailun kestosta ja vaiheista. Seuraavaksi käyn läpi kansalaisuuden käsitteen historiaa sekä sitä kuinka kansalaisuutta on käsitteellistetty antropologisella tutkimuskentällä ja miksi käytän erityisesti kansalaisuuden käsitettä poliittisen yhteisön jäsenyyttä analysoidessa, vaikka tutkimukseni kohdalla kyse on käytännössä kaupunkilaisuudesta. Samalla paikannan tutkimukseni teoreettisen taustan antropologisella kentällä ja määrittelen kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen. Käyn myös läpi aiheen kannalta relevantin tutkimushistorian ja rajaan tutkimukseni. Kolmannessa luvussa käsitteelen tutkimusmetodiani, eli tutkimusmenetelmäni ja siihen liittyviä valintoja. Kerron kuinka olen kerännyt aineiston ja minkälaista aineistoa olen kerännyt. Perustelen myös tarkemmin valintaani asettua tietoisesti tutkimuskohteen puolelle tutkimusta tehdessäni sekä pohdin tämän valinnan etuja ja haittoja tutkielmani näkökulmasta. Kerron tässä luvussa myös kuinka olen käytännössä toteuttanut aineiston jaottelun ja analysoinnin. Neljännessä luvussa siirryn analyysiin ja käyn ensiksi läpi kuinka olen toteuttanut aineistoanalyysini. Tässä luvussa laitan keräämäni aineiston vastaamaan tutkimuskysymyksiini. Viidennessä luvussa käytän analyysistä saamieni tuloksien yhteyttä tutkimusteoriaani. Pohdin onko tutkimustuloksissani jotain yleistettävää ja käyn läpi tutkimuksen edetessä nousseita teoreettisia ja metodologisia pohdintoja joita tutkimus herätti. Viimeisessä luvussa avaan tutkimukseni jatkolle ja käyn läpi näkemykseni tutkimuksen onnistumisista ja epäonnistumisista. Pyrin myös esittämään tutkimustulosteni yhteiskunnallisen merkittävyyden, sekä avaamaan tutkimuksen pohjalta tehtäviä yhteiskunnallisesti merkittäviä jatkokysymyksiä.

1.1. Kenen kaupunki? -kampanja pähkinäkuoressa

Tässä luvussa esittelen tarkemmin, minkälaisista toimijoista Kenen kaupunki? -kampanja koostui ja miten kampanjan eteni. Luon myös pienen katsauksen tapahtumamiljööseen eli Pispalan kaupunginosaan. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole esitellä tai tutkia kampanjassa mukana olevien tilojen ja yhdistysten toimintaa. Pieni katsaus yhdistysten toimintaan on silti aiheellinen

tutkimuksessa tarkasteltavan kampanjan ymmärtämisen kannalta.

Etnografian tapahtumamiljöö eli Tampereen Pispala ja Tahmelan alue on kaupunginosana erityinen. Se on vanha työväenkaupunginosa ja tunnettu myös yhtenä sisällissodan viimeisistä punaisten linnakkeista. Pispalan miljöötä hallitsevat soraharjulle kurittomasti asemakaavasta välittämättä rakennetut puutalot, joiden värikäs paletti koristaa kahden järven väliin jäävän soraharjun molempia kylkiä. Etnografian aikana korostui Pispalan vastakohtaisuus. Alueella on hyvin vahva alakulttuurinen leima, josta kertoo hyvin aktiivinen graffitikulttuuri, Pispalan lukuisat festivaalit, punkhenkinen Vastavirtaklubi keikkoineen, sekä myös monen Kenen kaupunki? -kampanjassa mukana olevan tilan omaleimainen toiminta. Samalla Pispala on voimakkaasti gentrifikoituvaa aluetta. Alueen vuokrataso on noussut ja sinne tänne nousevat uudisrakennukset kertovat tulotason muutoksesta. Alueella on siis paljon erilaisia ihmisiä, joilla on erilaisia näkemyksiä siitä, mihin suuntaan aluetta tulisi kehittää, eikä yhteiselo ole aina kitkatonta.

Seuraavaksi esittelen paikalliset kampanjan kannalta olennaisimmat yhdistykset ja tilat.

Hirvitalo eli Pispalan nykytaiteen keskus on eräänlainen vallatun talon ja gallerian yhdistelmä, joka tosin hyvin pian valtauksen jälkeen sai virallisen vuokrasopimuksen. Hirvitaloa pyörittää Pispalan kulttuuriyhdistys ry ja se on mukana olevien tilojen kuopus, sillä toiminta alkoi vuonna 2006. Hirvitalon pääasiallista toimintaa ovat kuukausittain vaihtuvat näyttelyt, joista se on myös saanut valtakunnallista tunnustusta. Galleriatoiminnan lisäksi Hirvitalo on hyvin aktiivinen paikallinen kulttuurivaikuttamisen keskus.

Rajaportin sauna tunnetaan Suomen vanhimpana edelleen toiminnassa olevana julkisena saunana, jonka historia ulottuu yli 100 vuoden taakse. Sitä on pyörittänyt vuodesta 1989 asti Pispalan saunayhdistys ry. Saunan yhteydessä on myös kahvila ja samassa pihapiirissä sijaitsee myös myyntilistalle päätynyt ompelijantalo. Vaikka saunan pääasiallinen toiminta on kolme kertaa viikossa lämmitettävä sauna, järjestetään siellä myös erilaisia kulttuuritapahtumia jotka usein myös liittyvät tavalla tai toisella saunomiseen, kuten esimerkiksi lauteilla esitetyt näytelmät.

Kurpitsatalo jota pyörittää Kurpitsaliike ry yhteistyössä Vuorenväki ry:n kanssa on parhaiten tunnettu Tahmelan palstaviljelyn keskuksena. Kaupunkiviljelyn ja kestävän elämäntavan edistämisen lisäksi paikka on myös eräänlainen kaikille avoin levähdyspaikka Pyhäjärven rannassa. Tilassa järjestetään myös paljon pääasiassa viljelyyn liittyviä kursseja ja kesäisin myös häitä, syntymäpäiviä ja vastaavia tilaisuuksia.

Tahmelan monitoimitalossa toimii Tampereen A-kilta ry, joka tekee vertaistukitoimintaan perustuvaa päihdekuntoutusta päihderiippuvaisille ja heidän läheisilleen. Tila on kuitenkin, kuten

eräs toimija kampanjan aikana totesi, ”kaikille tamperelaisille, ainoa pääsyehto on tulla selvin päin.” Rakennus sijaitsee Pyhäjärven rannassa ja sen tarjoamia palveluita kuten käytettävissä olevaa pyykinpesukonetta, askarteluhuonetta, biljardipöytää, kuntosalia, soutuvenettä, saunaa ja suihkua käyttävät myös monet lähistön asukkaat.

Moreeni ry:n hallinnoima Pispalan haulitehdas ja Pispalan kirjastoyhdistyksen pyörittämä Pispalan kirjasto poikkeavat muista tiloista siinä mielessä, että vaikka ne olivat aktiivisesti mukana kampanjassa, ei kumpikaan tiloista ole kaupungin myyntilistalla. Kampanjan loppuhuipennus eli Pispalan kaupunginosajuhla järjestettiin Pispalan Haulitehtaalla, joka on punatiilinen vanha tehdasrakennus haulitornin juurella. Pispalan kirjasto taas on entinen kaupungin sivukirjasto, jonka paikalliset asukkaat ottivat hoidettavakseen kaupungin lakkautettua kirjastotoiminnan. Kampanjassa kirjasto oli vahvasti läsnä, sillä suuri osa kokouksista järjestettiin siellä.

Tilojensa puolesta ei ollut uhattuna myöskään Pispalan asukasyhdistys ry. Paikallisen tilapolitiikan konkarina asukasyhdistyksen aktiivinen mukana oleminen ei kuitenkaan ollut yllättävää. Omien sanojensa mukaan yhdistys vaalii Pispalan kulttuuri- ja asumisympäristöä sekä pyrkii pitämään sen ihmisystävällisenä ja viihtyisenä. Asukasyhdistys järjestää vuosittaisia Pispalan karnevaaleja yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Asukasyhdistys on perustettu jo vuonna 1975 vastustamaan kaupungin suunnitelmia saneerata Pispala ”sosiaalisesti korkeatasoiseksi” asuinalueeksi, ja asukasyhdistyksen historiikki kertoo kuinka työväen kaupunginosan asukkaat nousivat taistoon oman asuinympäristönsä puolesta.

Tämä listaus ei sisällä kaikkia mukana olevia yhdistyksiä. Jos mukaan otettaisiin kaikki kampanjassa mukana tavalla tai toisella olleet yhdistykset, lukumäärä olisi lähempänä kahtakymmentä. Olen jättänyt yhden kampanjassa mukana olevan tahon tarkemman esittelyn ulkopuolelle, koska tila on asuinkäytössä ja siksi hieman eri asemassa muiden tilojen kanssa. Muut yhdistykset olen jättänyt esittelyn ulkopuolelle, koska esittely ei nähdäkseni toisi tässä vaiheessa lisäarvoa tutkimuksen ymmärtämiselle. Yhdistysten kohdalla on kuitenkin syytä huomioida seuraava asia. Vaikka yhdistykset ovat monilla tavoilla kytkeytyneet toisiinsa paitsi henkilökohtaisten suhteiden myös yhteisten tapahtumien kautta, niin kampanjan aikainen yhteistyön laajuus on silti enemmän poikkeus kuin sääntö. Yhdistykset eivät ole arvomaailmaltaan identtisiä, eivätkä kitkaa aiheuttavat näkemyserot eri yhdistysten välillä ole harvinaisia. Lisäksi on syytä huomioida, etteivät monet kampanjassa mukana olevat henkilöt ole varsinaisesti mukana minkään yhdistyksen toiminnassa ja toisaalta osa henkilöistä toimii useammassa kuin yhdessä yhdistyksessä.

Seuraavaksi esittelen tapahtumien kronologian, jonka tarkoituksena on antaa lukijalle karkea kuva

tapahtumien etenemisestä ja tutkimuskentästä.

29.9.2014 Hirvitalon sivuilla julkaistaan tiedote otsikolla: ”Tampereen kaupungin kulttuurin alasajo jatkuu: Vuoden taidetekoa harkitaan myytäväksi.” [liite 1]. Tiedotteessa tuodaan ilmi myyntiaikeet Hirvitalon kohdalla ja painotetaan, ettei myyntiaikeita käsittelevästä kokouksesta ole tiedotettu Hirvitalon väelle tai sitä ylläpitävälle yhdistykselle. Pian tämän jälkeen anarkistien suosimalla takku.net sivustolla julkaistaan tiedote otsikolla ”Hirvitalo uhattuna!” jossa siteerataan Hirvitalon tiedotetta ja pyydetään kaikkia Hirvitalolla vierailleita tai sen tarinaan tavalla tai toisella osallistuneita osoittamaan parhaaksi näkemällään tavalla tukensa sen puolesta, että talo voi tulevaisuudessakin säilyä vapaana ja avoimena tilana.

30.9.2014 Tampereen kaupungin liiketoimijaoston kokouksessa käsitellään ”myyntilistalla” olevia kiinteistöjä, eli Tampereen kaupungin kiinteistöjä, joita kaavaillaan suoraan myytäväksi investointien rahoittamiseksi. Liiketoimijaoston kokouksessa Rajaportin sauna, Hirvitalo ja Kurpitsatalo poistetaan suoraan myytävien kohteiden listalta ja niiden myyminen siirretään uudelleenharkintaan. Akuutti myyntiuhka poistuu näiden kolmen tilan kohdalta, mutta myyntilistalle jää edelleen liuta kohteita jotka esitetään suoraan myytäväksi vuosina 2015–2017.

2.10. Hirvitalolla esitetään Nikolaj Viborgin dokumenttielokuva ”69”. Dokumentti kertoo vuoden 2007 tilataistelusta Kööpenhaminassa Ungdomshusetin säilyttämisen puolesta. Elokuvanäytöksen mainonnassa todetaan, että elokuva esitetään viimeaikaisiin tilapoliittisiin avauksiin liittyen.

8.10. Pispalan kirjastolla järjestetään Uhanalaisten tilojen kokous. Kokouksen tarkoituksena on käsitellä uhanalaisten tilojen tilannetta ja toimintastrategioita tarkemmin. Kokous on kaikille avoin ja paikalle on kutsuttu erityisesti myyntilistattujen tilojen edustajat. Kokoukseen saapuu paikalle n. 60 ihmistä. Osanottajakunta on laajaa, paikalla on niin myyntilistattujen kohteiden edustajia kuin paikallisia asukkaista, aktivisteja, paikallispoliitikkoja, tilojen käyttäjiä ja anarkisteja. Kokouksessa perustetaan viisi erillistä työryhmää, joiden on määrä kutsua kokoon omat kokouksensa ennen seuraavaa yleiskokousta 22.10. Perustetut työryhmät ovat seuraavat:

- Kaava, suojelu, ryhmärakennuttaminen
- Tiedotus, sosiaalinen media, netti, yhteisörahoitus
- Mielenosoitus, suora toiminta, tapahtumat
- Lobbaus, aloite
- Matkailutyöryhmä

15.10. Pieni kokoontuminen Hirvitalolla jossa päätetään ”mielenosoitus, suora toiminta, tapahtumat” -työryhmän kokoontumispaikka ja aika.

20.10. Kaava, suojelu, ryhmärakennuttaminen, sekä tiedotus, sosiaalinen media, netti, yhteisörahoitus – työryhmät kokoontuvat.

21.10. Mielenosoitus, suora toiminta, tapahtumat -työryhmän kokoontuminen Hirvitalolla. Kokouksessa päätetään ehdottaa yleiskokoukselle vuoden kaupunginosajuhlan pitämistä ja sovitaan aihetta käsittelevä kokous.

22.10. Toinen yleiskokous Pispalan kirjastolla. Paikalla on 25 osanottajaa. Kokouksessa päätetään adressin laatimisesta, vuoden kaupunginosajuhlan pitämisestä sekä seuraavan yleiskokouksen päivämäärä 5.11. Kokouksessa myös hahmotellaan uhanalaisia tiloja puolustavan kampanjan nimeä/teemaa.

28.10. ”Haulitilan kokous”, eli vuoden kaupunginosajuhlaa käsittelevä kokous Pispalan kirjastolla. Kokouksessa on paikalla n. 10 henkeä. Kokouksessa laaditaan alustava ohjelma kaupunginosajuhlaan ja jaetaan vastuutehtävät sen toteuttamiseksi. Kokouksessa sovitaan myös kutsukirjeen laatimisesta, jolla on tarkoitus kutsua eri pispalalaiset toimijat osallistumaan vuoden kaupunginosajuhlan toteuttamiseen.

3.11. Vuoden kaupunginosajuhla -kokous Pispalan kirjastolla. Kokouksessa on paikalla 11 henkeä. Kokouksessa päätetään kaupunginosajuhlan esiintyjistä, ruokailusta, mainonnasta lastenohjelman suunnittelusta ja siivouksesta.

4.11. Tutustumiskäynti Haulitehtaaseen, missä vuoden kaupunginosajuhla on määrä pitää.

5.11. Kolmas yleiskokous Pispalan kirjastolla. Kokous käsittelee pääasiassa adressia sekä Pispalan vuoden kaupunginosajuhlaa. Kokouksessa päätetään kampanjan nimeksi ”Kenen kaupunki?”

10.11. Vuoden kaupunginosajuhla -kokous Pispalan kirjastolla. Kaupunginosajuhla saa pitkälti lopullisen muotonsa kun alkuperäistä ohjelmaa tiivistetään iltapainotteisemmaksi. Juhlan toteuttamiseen osallistuvat järjestöt ja toimijat alkavat selkeytyä, tässä vaiheessa on varmistunut 18 pispalalaista järjestöä tai tahoa jotka osallistuvat juhlien toteuttamiseen esittelemällä toimintaansa tapahtumassa. Myös esiintyjät on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta sovittu.

11.11. Avoimet tilat -yhteisnäyttelyn kokous Hirvitalolla. Kokouksessa suunnitellaan Hirvitalolla järjestettävää tilapolitiikkaan liittyvää näyttelyä sekä vuoden kaupunginosajuhlaan liittyvää ”Kenen kaupunki?” -potretinäyttelyä.

24.11. Viimeinen kokous ennen kaupunginosajuhlaa Vastavirtaklubin alakerrassa. Kokouksessa sovitaan viime hetken käytännön järjestelyistä. Varsinaisia muutoksia ohjelmaan ei enää tule.

1.12. Pispala vuoden kaupunginosa -juhla. Juhlassa käy satoja ihmisiä ja siihen osallistuvat mm. molemmat Tampereen pormestarit.

Joulukuu 2014 – Tammikuu 2015. Pispalan kaupunginosajuhlan jälkeisinä kuukausina Hirvitalo, Kurpitsatalo ja Rajaportin sauna saavat neuvoteltua kaupungin kanssa viiden vuoden määräaikaiset vuokrasopimukset.

11.2. A-killan kokous. Kokouksessa käsitellään A-killan tilannetta, koska se ei poikkeavan tilanteensa takia ole saanut neuvoteltua pidempiaikaista vuokrasopimusta ja on edelleen lakkauttamisuhan alla.

17.2. Pispalan ravintolapäivä. Ravintolapäivänä useissa Kenen kaupunki? -kampanjassa mukana olleissa tiloissa järjestetään ohjelmaa ja ruokatarjoilua ympäri Pispalaa.

3.3. Kokous myyntilistalle nostetussa Pispalanharjun kiinteistössä

23.5. Pispalan karnevaalit, joiden järjestämisessä on mukana useita kampanjaan liittyviä tahoja ja karnevaalien teema on tänä vuonna rakennettu tilojen säilyttämisen ympärille.

2. Teoria – kansalaisuudesta kapinalliseen kaupunkilaisuuteen

Tutkimukseni keskiössä on kysymys siitä, minkälaista kaupunkilaisuutta tarkastelemassani kontekstissa tuotetaan. Teoreettinen viitekehýkseni perustuu kansalaisuuden käsitettä koskevan antropologisen tutkimuksen varaan. Esitän, että kysymys kaupunkilaisuudesta erityisesti poliittisen yhteisön jäsenyytenä ja siihen liittyvinä oikeuksina on vahvasti yhteydessä kansalaisuuden käsitteeseen ja siksi kansalaisuuden käsitettä voidaan hyödyntää kaupunkilaisuuden käsitteen teoretisoinnissa. Jotta tämä olisi antropologisesti mielekästä, se kuitenkin vaatii, että tarkastelemme ensiksi tarkemmin, mitä kansalaisuuden käsitteellä oikeastaan tarkoitetaan. Antropologisessa kansalaisuuden tutkimuksessa kansalaisuuden käsitettä on onnistuttu purkamaan ja paljastamaan näennäisen neutraalin käsitteen monisävyisyys. Lazar onkin esittänyt, että puhuttaessa kansalaisuudesta viittaammekin usein erityiseen kansalaisuuden jäsenyykseen, nimittäin liberaaliin kansalaisuuteen. Liberaali kansalaisuus on kuitenkin vain yksi kansalaisuuden modaliteetti muiden joukossa ja sisältää itsessään monia hyvin erilaisia modaliteetteja. (Lazar 2013, 15). Näkemykseni

on, että tarkastelemassani kontekstissa sekä neuvotellaan että tuotetaan liberaalista kansalaisuudesta poikkeavaa kansalaisuuden jäsenystä, jota toimijat artikuloivat kaupunkilaisuuden käsitteen kautta. Käytän tästä vaihtoehtoisesta kansalaisuuden jäsenyyksestä käsitettä kapinallinen kaupunkilaisuus. Se pohjautuu James Holstonin käsitteeseen kapinallinen kansalaisuus [insurgent citizenship], jolla hän viittaa minkä tahansa yhteiskunnallisen ryhmän pyrkimykseen tuottaa valtiollisesti tuotetun kansalaisuuden käsitteestä poikkeavia kansalaisuuden identiteettejä ja niihin liittyviä vaatimuksia oikeuksista (Holston 1999, 94).

Käyn teorialuvussa ensiksi läpi kansalaisuuden käsitettä ja sen historiaa. Avaan käsitteen historiaa pitkältä aikaväliltä, koska se avaa rajapinnan, jonka kautta antropologinen tutkimus saadaan keskustelemaan laajemmin filosofisten ja poliittisten peruskysymysten kanssa. Se myös auttaa osaltaan ymmärtämään kansalaisuuden käsitteeseen kytkeytyvien normatiivisten ymmärrysten perustaa. Normatiivisten ymmärrysten purkaminen on tärkeää, sillä kuten Lazar on asian ilmaissut, se auttaa viemään liberaalilta kansalaisuudelta sen luonnollisen perustan ja mahdollistaa kysymykset siitä, mikä oikeastaan on poliittisen jäsenyyden perusta ja subjektiviteetti tarkasteltavassa kontekstissa (Lazar 2013, 2). Historiallisen osuuden jälkeen teen katsauksen kansalaisuuden käsitteestä käytyyn keskusteluun antropologian saralla. Lopuksi määrittelen oman tutkimukseni sijainnin antropologisen kansalaisuuden teorian kentällä sekä määrittelen ja rajaen tarkemmin käyttämäni kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen.

2.1. Kansalaisuus

Antropologisessa teoriassa on tehty merkittäviä avauksia koskien kansalaisuutta. Lazar toteaa kansalaisuuden käsitteen käytöstä, että sitä käytetään hyvin moninaisissa ja merkitykseltään erilaisissa yhteyksissä. Se on käsite, jonka avulla tuodaan esille hyveitä, kuten tasavertaiset oikeudet, kansalaisen ja kansallisen yhteisön vuorovaikutus, oikeus äänestää ja asettua ehdolle. Sen keskeinen sisältö käsitteenä kuitenkin on, että se merkitsee kuulumista poliittiseen yhteisöön. Tutkiessamme kansalaisuuden käsitettä tutkimmekin kuinka me elämme toistemme kanssa poliittisessa yhteisössä. (Lazar 2013, 1–2). Juuri kuuluminen poliittiseen yhteisöön on ensimmäinen linkki kansalaisuuden käsitteen ja tutkimani ilmiön välillä. Pääsin käsitteen jäljille tarkastelemalla kuinka kampanjan yhteydessä tuotetaan poliittista yhteisöä ja poliittista subjektiviteettiä. Tämä vertautuu myös Holstonin huomioon siitä, miten poliittinen toisinajattelu on keskeinen kansalaisuuden vaihtoehtoisten jäsenysten tuottamisen kenttä (Holston 1999, 95–96). Yksi kansalaisuuteen liitetystä normatiivisista jäsenyyksistä on sen vahva kytkös valtioon. Lazar

kuitenkin huomauttaa, ettei poliittinen yhteisö kansalaisuudesta puhuttaessa rajoitu vain valtioon tai kansakuntaan, vaan se voi olla myös kaupunki, globaali organisaatio tai yhteiskunnallinen liike (Lazar 2013, 1.) Tutkimukseni kohdalla poliittisen yhteisön määrittelyn keskeisenä risteymäkohtana on kysymys kaupunkilaisuudesta, sekä kaupungin ja kaupunkilaisuuden suhteesta. Näkemykseni on, että tutkimassani kontekstissa vastakkain ovat erilaiset ja toisistaan poikkeavat kansalaisuuden jäsenyydet, eli toisin sanottuna erilaiset näkemykset siitä mitä poliittisen yhteisön jäsenyys tarkastelemassani kontekstissa on ja mitä oikeuksia se tuo mukanaan. Tutkimukseni analyysiosiossa tarkastelen tarkemmin minkälaista poliittisen yhteisön jäsenyyttä Kenen kaupunki? -kampanjan yhteydessä tuotetaan. Ennen sitä on kuitenkin syytä luoda katsaus siihen, mistä kansalaisuuden käsite rakentuu ja kuinka siihen liitettyjä ennakko-oletuksia on purettu.

Jotta kansalaisuuteen liittyvien normatiivisten jäsenyyksien ja ennakko-oletusten purkaminen olisi mahdollista, on nämä jäsenyydet ja ennakko-oletukset tunnistettava. Näiden normatiivisten käsitysyhteyksien ymmärtäminen on edellytys sille, että voimme analysoida kuinka kansalaisuutta itse asiassa tuotetaan valitsemassamme kontekstissa, sen sijaan että analyysimme keskittyisi normatiivisiin käsityksiin siitä, mitä kansalaisuuden tulisi olla. (Lazar 2013, 16.) Kansalaisuudella yleisesti ottaen viitataan liberaaliin kansalaisuuteen. Valottamalla liberaalin kansalaisuuden käsitteen historiallisia, materiaalisia ja kulttuurisia syitä, on helpompi ymmärtää, miksi siihen yhdistetään niin vaivattomasti tietynlaisia käsityksiä mm. oikeudesta, valtiosta ja demokratiasta – ikään kuin nämä olisivat luonnollisia, kansalaisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Liberaalin kansalaisuuden normatiivisia ominaisuuksia on myös sitoutuminen tiettyihin moraalisiin arvoihin, käsitys ei-kansalaisesta, sillä minä tarvitsee toisen ymmärtääkseen itsensä, ja kansalaisuuden vahva suhde omistusoikeuteen, sekä kansalaisuuden kytkeytyminen nationalismiin ja valtioon. (kts. Lazar 2013 1–2; Ong 1996, 81).

Yhteiskuntatieteissä kansalaisuuden määritelmä pohjaa yleisesti T.H. Marshallin määritelmään kansalaisuudesta asemana tai statuksena, joka saavutetaan täydestä yhteisön jäsenyydestä. Kaikki he, joilla tämä asema on, ovat oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa perusteella tasa-arvoisia (Marshall 2013 [1950], 55). Lazar huomauttaa, että Marshallin näkemyksessä yhteisö samaistetaan valtioon ja kansalaisuus nähdään ensisijaisesti yksilön statuksena. Hänen mukaansa tämä määritelmä on jäljitettävissä Lockesta alkaneeseen käsitykseen liberaalista kansalaisuudesta. (Lazar 2013, 1.) Käytännössä ei ole kuitenkaan mitään syytä, miksi kansalaisuus tulisi yhdistää yksinomaan valtioon (emt. 12.) Liberaalissa kansalaisuudessa kansalaisuus on yksilön status, ja tähän statukseen liitetyt oikeudet sallivat yksilön teoriassa tavoitella oman näkemyksensä mukaista hyvää elämää, kunhan yksilö ei toiminnallaan rajoita toisten vastaavia pyrkimyksiä, ja valtio turvaa tätä asiantilaa.

Vastavuoroisesti kansalaisella on minimaalisia velvollisuuksia valtiota kohtaan, joiden pääasiallinen tarkoitus on valtion olemassaolon turvaaminen, kuten veronmaksu tai osallistuminen asepalvelukseen. (emt. 1). Antropologinen etnografiaan ja ihmisten elettyihin kokemuksiin pohjautuva tutkimus on kuitenkin paljastanut tähän määritelmään liittyviä ongelmia (emt. 2.) Tutkimukseni kannalta olennaisia ongelmia ovat etenkin poliittisen yhteisön rinnastaminen valtioon tai kansakuntaan, sekä toisaalta kansalaisuuden määrittelemisen ennen kaikkea yksilön statuksena. Kansalaisuuteen liitetyt yhteydet mm. politiikan käytäntöön ja velvollisuuksiin, sekä kansalaisuus jäsenyyttä merkitseväenä kategoriana ovat kuitenkin vanhempaa perua kuin yhteiskuntafilosofien, kuten Rousseauin ja Locken jäsenyydet liberaalista kansalaisuudesta. Lazar jäljittää kansalaisuuden taustalla vaikuttavat normatiiviset ymmärrykset aina Aristoteleeseen ja poliiksen käsitteeseen. Hän nostaa esille kolme Aristoteleen näkökulmaa kansalaisuuteen, joilla on ollut merkittävä vaikutus angloamerikkalaisiin kansalaisuuden teorioihin. Nämä ovat: (1) kuinka tarkemmin ottaen määritellä jäsenyys ja siitä seuraava ulossulkeminen, (2) kuinka määritellä kansalainen nimenomaan henkilönä, joka on kykeneväinen elämään osana yhteisöä ja (3) mikä on kansalaisuuden ja politiikan suhde käytännössä. (kts. Lazar 2013, 6).

Ensimmäinen kohta eli jäsenyys oli Aristoteleen ajan filosofeille olennainen kysymys etenkin orjien läsnäolon takia. Orjat olivat usein tärkeissä byrokraattisissa asemassa. Määritellessään ihmisen poliittisena eläimenä, eli poliiksen jäsenenä, joka osallistuu hallinnollisiin tehtäviin, Aristoteleen oli määriteltävä, keihin ihmisellä viitattiin. Orjien lisäksi tämän määritelmän ulkopuolelle suljettiin naiset ja lapset. Toinen kohta, eli kansalainen henkilönä joka on kykenevä elämään osana yhteisöä, olennaiseksi tekijäksi nousivat laadulliset hyveet, kuten lain ja toisten kunnioittaminen, sekä intohimo politiikkaan. Kolmannen Lazarin esiin nostaman näkökulman, eli kansalaisuuden ja politiikan käytännön suhteen kohdalla keskeiseksi tekijäksi nostettiin politiikan liittäminen puheeseen, pohdintaan ja väittelyyn. Näin ollen kansalaisuus määräytyi politiikan harjoittamisen kautta ja politiikan harjoitus määräytyi puheen pitämisen kautta. (kts. Lazar 2013, 6).

Miten nämä näkökulmat sitten auttavat ymmärtämään kansalaisuuden normatiivisia jäsenyyksiä? Lazarin mukaan Aristoteleen näkökulmissa on antropologisesta näkökulmasta kaksi tärkeää analyttistä teemaa. Kansalaisuus ei ensinnäkään jäsenny vain hallinnon jäsenyyttä merkitseväksi statukseksi, vaan sitä tuotetaan poliittiseen osallistumiseen liitettävien käytäntöjen kautta. Toiseksi siinä käsitteellistetään poliittinen subjektiviteetti joksikin, mikä ei ole automaattisesti olemassa, vaan joka täytyy muodostaa käytännössä. Aristoteleelle poliittiset subjektit – kansalaiset – muodostavat luonnostaan kollektiviteetin ja ovat luonteeltaan moraalisia; kansalaisuus muodostetaan suhteessa tiettyihin eettisiin näkemyksiin ja hyveisiin. (Lazar 2013, 6). Tutkimukseni

kohdalla nämä molemmat huomiot ovat mielenkiintoisia, sillä tarkastelemani kampanjaa voi pitää juuri politiikkaan osallistumisena ja toisaalta kuten tulen analyysiosiossa tarkemmin esittämään, kampanjassa aktiivisesti paitsi muodostetaan poliittista subjektiviteettia, myös neuvotellaan sen sisällöstä.

Lazar esittää, että toinen antropologisesta näkökulmasta tärkeä juonne kansalaisuutta koskevassa filosofisessa keskustelussa ovat yhteiskuntafilosofien, etenkin Rousseau ja Locken, kirjoitukset. He esittivät, ettei yhteiskunnallista järjestystä voida saavuttaa väkivallan kautta, vaan ihmisten on kaikkien edun nimissä mukauduttava elämään enemmistön näkemyksen, eli niin sanotun yleistahdon mukaisesti. Tässä keskiöön nousee käsitys omaisuudesta, joka Locken mukaan on aina altis ulkoiselle uhalle. Omaisuuden menettämisen vaaran takia yksilöiden on ehdoitta luovutettava itsensä ja voimansa yhteiskunnalle tai osaksi sitä. Näin syntyy kaikkien kansalaisten yhteistä etua ajava yleistahdo. Tässä näkemyksessä polis muodostuu, kun yksilöt vapaaehtoisesti asettavat itsensä kollektiviteetin vallan alle, joka tässä tapauksessa on valtio ja sen lait. Kuten Aristoteleella, poliittinen subjektiviteetti ei ole automaattisesti olemassa, vaan se tehdään ja se on voimakkaasti kytköksissä moraalisiin kysymyksiin ja henkilökohtaisiin hyveisiin¹. (Lazar 2013, 7). Tutkimukseni kannalta kysymys omaisuudesta on ilmeinen, sillä myytävät tilat ovat virallisesti kaupungin omaisuutta. Tämä on myös kohta, jossa tarkastelemani kapinallisen kaupunkilaisuuden jäsenyys kansalaisuudesta poikkeaa liberaalista jäsenyyksestä, jossa tilojen omistajataholla on oikeus päättää tilojen kohtalosta. Kampanjassa sen sijaan tämä asetelma problematisoidaan kysymyksellä siitä, onko kaupungin hallinnollisilla elimillä oikeus päättää tilojen kohtalosta yli tiloja käyttävien kaupunkilaisten.

Tästä päästään kolmanteen Lazarin esille nostamaan kansalaisuuden käsitettä koskevaan juonteeseen, eli Ranskan Ihmis- ja kansalaisoikeuksien julistukseen, sekä Yhdysvaltain itsenäisyysjulistukseen. Niissä molemmissa piilee mahdollisuus kyseenalaistaa olemassa olevan valtiovallan suvereniteetti ja mahdollisuus vaatia kansan suvereniteettia. Tämä pohjasi vaatimukseen ihmisten tasa-arvosta yksilövapauksien nimissä. Näitä olivat etenkin oikeus elämään,

---

¹Kansalaisuuden ja valtion välistä suhdetta käsittelevissä liberalistisissa teorioissa on usein myös painotettu kansalaisen hyveellisyyden lisäksi poliittisten instituutioiden moraalisuuden tärkeyttä. Lazar nostaa tästä esimerkkinä varhaisen sosiaalilibertaristisen ajattelijan Stuart Millin, jonka ajatukseen vahvasta edustuksellisesta hallinnosta liittyi olennaisesti ajatus, että sen tarkoitus on kehittää kansalaisia moraalisesti. Mill, jolle onnellisuus oli perimmäinen moraalisuutta määrittelevä kriteeri, esitti että arvioitaessa hallinnon hyvyttä, yksi kriteereistä on se, kuinka paljon hallinto yrittää kehittää hallittavien hyviä ominaisuuksia sekä kollektiivisesti että yksilötasolla. Millin näkemys poliittisesta osallistumisesta eroaa aristoteelisestä siinä mielessä, että se voi tapahtua suoran poliittisen osallistumisen sijaan myös institutionaalisten, representaatioon perustuvien mekanismien kautta. (ksts. Lazar 2013, 8.)

vapauteen ja onnellisuuden tavoitteluun sekä oikeus omaisuuteen, turvallisuuteen ja hirmuvallan vastustamiseen. Lazar kuitenkin tuo esille, että vaikka näissä julistuksissa vedottiin vapauteen, niin todellinen vapaus nähtiin Rousseau'n ja Locken ajatusten mukaisesti mahdolliseksi vain lain kunnioittamisen ja yhteistahdon kautta eikä lain puuttumisen kautta. (kts. Lazar 2013, 7). Huomionarvoista tässä yhteydessä on, että omaisuus oli määräävä tekijä sille, kuka voi olla yhteisön jäsen ja tässä liberaalissa kansalaisuuden mallissa valtio vakiintui tahona, jonka rooli on turvata yksilön oikeus omaisuuteen. On toki huomionarvoista, että myös ihmiset voitiin laskea omaisuudeksi orjien tapauksissa. Ja sikäli kuin lainsäädäntö ei mahdollistanut naisen omistaa omaisuutta, ei tällä ollut myöskään mahdollista olla yhteiskunnan täysivaltainen jäsen. Lazar esittää, että kansalaisuuden antropologian kannalta tämä nostaa esille tärkeän huomion siitä, ettei kansalaisuuden käsitettä ole historiallisesti muodostettu pelkästään suhteessa alamaisiin [subjects] vaan myös suhteessa orjiin aina Aristoteleesta eteenpäin. (emt. 7).

Voidaan sanoa, että 1700-luvulta eteenpäin omaisuudesta oli tullut keskeinen jäsenyyden kriteeri tasavaltalaisissa ja liberaaleissa yhteiskunnissa (vrt. Lazar 2013, 7.) Tämä ei kuitenkaan ollut koko kuva, ja kysymykset omistusoikeudesta usein synnytti käytännön ongelmia koskien universaalin individualistisen kansalaisuuden ideaalin täytäntöönpanoa. Esimerkiksi latinalaisessa Amerikassa 1800-luvun perustuslait ja lainsäädännöt usein pyrkivät hävittämään kollektiivisen maanomistuksen yksityisomistuksen hyväksi, mutta tätä käytäntöä myös vastustettiin etenkin Andeilla. Nykysilmin tämä vastustus on ymmärrettävämpää, kun tunnustamme kollektiivisten kansalaisuuden perinteiden merkitykset alkuperäiskansojen yhteisöissä, etenkin koskien yhteisomistusta. (Lazar 2013, 7). 1800-luvulla vallitsevassa liberaalissa narratiivissa yhteisomistus nähtiin kuitenkin takaperoisena. Katsottiin, että yksilön vapaus oli saavutettavissa kansalaisuuteen perustuvien yksilönvapauksien kautta, mikä syrjäytti takaperoisina nähdyt instituutiot kuten orjuuden ja yhteisomistuksen. Käytännössä kansalaisuus oli kuitenkin jatkuvan neuvottelun alaisena eivätkä kollektiiviset perinteet olleet yksinomaan alkuperäiskansojen erityispiirteitä. (kts. Lazar 2013, 7). Tutkimukseni kohdalla kyse yhteisomistuksesta on analyyttisesti mielenkiintoinen, sillä kampanjassa puolustettaviin tiloihin liittyy vahvasti käsitys siitä, etteivät ne ole kenenkään omaisuutta. Esimerkiksi Hirvitalon toimijat ovat viitanneet taloon commonssina eli yhteisvaurautena. Tämä houkuttaa kommunitaariseen ajatteluun nojaavaa tulkintaa kohti, mutta Lazar huomauttaa, että meidän tulisi välttää halua liittoutua vahvasti liberaalin tai kommunitaarisen poliittisen ajattelun kanssa ja varmistaa, että ymmärrämme molempien koulukuntien sisäiset monimutkaisuudet. Hänen mukaansa antropologia tarjoaa mahdollisuuden siirtyä eteenpäin kommunitaarisista vaihtoehtoista liberaaleille jäsenyyksille. (Lazar 2013, 10). Tässä mielessä analyyttisesti mielenkiintoisen

avauksen on tehnyt Iris Marion Young, joka on esittänyt vastalauseen face-to-face -yhteisön reifikoimiselle silti palaamatta täysin individualistiseen a priori -subjektiin. Hän kritisoi dikotomiaa individualismin ja yhteisön välillä etsien erilaisuuden politiikkaa, joka vastustaa halua yhtenäisyydelle. Vastustaessaan tätä halua, tällainen politiikka vastustaa yksilön alistumista osaksi kokonaisuutta, mikä tapahtuu kun yksilö määritellään ja järjestetään poliittisesti vain jäsenyyden kautta, oli se sitten kansallista jäsenyyttä tai jokin pienempi kasvokkain toisensa tapaava yhteisö. Sen sijaan hän argumentoi, että 'avoimuus ei-yhtenäistettyä toista kohtaan' on poliittinen ideaali, joka löytyy tänä päivänä ei-sortavasta kaupungista. Siten radikaalin politiikan täytyy alkaa urbaanin elämän olemassaolosta. (Young, 1990, 322–323). Lazarin mukaan tämä huomio vie meidät takaisin Aristoteleen polikseen, tosin uudelleen kuviteltuna nykyistä hetkeä varten ja huomauttaa, että myöhemmät teoreetikot ovat laajentaneet ideaa kaupungista keskipisteenä nykyiselle poliittiselle taloudelle, sekä radikaalille politiikalle ja taloudelle (Lazar 2013, 9.) Pidän itse Youngin huomiota avoimuudesta ei-yhtenäistettyä kohtaan avartavana, sillä se tavoittaa tarkastelemassani kampanjassa toimineiden ihmisten heterogeenisyyden niin toimintatapojen kuin tavoitteiden suhteen, jota tarkastelen tarkemmin analyysi- ja johtopäätös -osioissa.

Tämän historiallisen katsauksen pohjalta on helpompi ymmärtää, miksi kansalaisuuteen liitetään tiettyjä odotuksia ja ominaisuuksia ikään kuin siihen luonnollisesti kuuluvina asioina. Tämä liberaalin kansalaisuuden käsitys on kuitenkin historiallisesti ja materiaalisesti tuotettua. Lazarin mukaan tämä nykyisen uusliberalistisen järjestelmän puitteissa toimiva kansalainen käyttäytyy ideaalisti tietyllä tavalla, ilmaisee ja panee toimeen tiettyjä yrittäjyyden ja omavaraisuuden ja itseriittoisuuden arvoja, etenkin mitä tulee hänen ja hänen perheensä toimeentuloon, ja tähän prosessiin osallistuu liuta valtiollisia ja ei-valtiollisia toimijoita. (Lazar 2013, 10). Seuraavaksi esittelen tarkemmin kansalaisuutta käsittelevän antropologisen tutkimuksen taustaa valaistakseni, mitä antropologinen tutkimus on tuonut kansalaisuuden tutkimiseen.

Kansalaisuuden antropologia

Kuten aikaisemmin todettiin, kansalaisuus merkitsee kuuluvuutta poliittiseen yhteisöön ja antropologisesta näkökulmasta kansalaisuutta tutkiessamme tutkimme kuinka elämme toistemme kanssa poliittisessa yhteisössä. Se kuinka me elämme toistemme kanssa, on tietenkin keskeinen kysymys antropologisesta näkökulmasta. Lazar esittää, että kansalaisuuden antropologia on kehittynyt poliittisen antropologian pohjalta. Varhaisessa poliittisessa antropologiassa poliittisuuden tutkiminen oli yhteiskunnallisen järjestyksen tutkimista ja se sijoittui pitkälti strukturalistis-funktionaalisen tutkimuksen perinteeseen. Yhteiskunnallinen järjestys yhdistettiin vahvasti valtioon,

ja jos tutkittavassa yhteiskunnassa vallitsi järjestys ilman tunnistettavaa valtiollista instituutioita, se oli selitettävä. Usein tämä tapahtui löytämällä jokin toinen institutionaalinen rakenne, joka ajoi valtion asemaa, kuten sukulaisuus. (Lazar 2013, 2).

60-luvulta eteenpäin antropologien huomio alkoi kiinnittyä rakenteista poliittisen toiminnan käytäntöihin, luokitteluiden, rakenteiden ja funktioiden sijaan tarkasteluun nousivat prosessit ja muutos (Lazar 2013, 4). Kansalaisuuden antropologian kannalta tällä analyttisellä siirtymällä oli merkittävä vaikutus, sillä poliittisen toiminnan tai politiikkaan osallistumisen ymmärtäminen käytäntöjen kautta on keskeinen osa kansalaisuuden ymmärtämistä (emt.)

Myös etnisyyden nouseminen antropologisen tutkimuksen keskiöön on merkittävä käänne kansalaisuuden antropologian kannalta: etnisyyden tutkimus toi esille, etteivät etniset ryhmät ole luonnollisia ja pysyviä, vaan kulttuurisesti konstruoituja ja tarvitsevat jatkuvaa jäsenten ja ulkopuolisten rajan ylläpitämistä. Toisin sanottuna 'minä' tarvitsee 'toisen' muodostaakseen ja ymmärtääkseen itsensä ja tämä vuorovaikutus tapahtuu monimutkaisessa voimasuhteiden vuorovaikutuksessa. Lazar esittää, että samankaltainen vuorovaikutus on löydettävissä kansalaisen ja ei-kansalaisen väliltä. (kts. Lazar 2013, 4.)

Postkoloniaalinen käänne, sekä globalisaation tutkimus antropologiassa kiinnittivät tutkijoiden huomion vielä yhteen sekä kansalaisuuden että tutkimuksen kannalta merkittävään tekijään, eli valtioon. Vaikka valtio näyttäytyy aikaisemmassakin antropologisessa tutkimuksessa, se nostettiin nyt tutkimuksen keskiöön ja kyseenalaistettiin sen perusta, sen sijaan että lähtökohdaksi olisi otettu weberiläinen käsitys valtion luonteesta yhteiskunnallista järjestystä ylläpitävänä toimijana. (kts. Lazar 2013, 3–4). Tuoreempaa antropologista näkemystä valtion luonteesta kuvaa esimerkiksi Begoña Aretxagan jäsenitys, jonka mukaan valtio tulee näkyväksi valtion virkailijoiden ja kansalaisten välisissä kohtaamisissa tai yhteenotoissa, jotka voivat olla luonteeltaan väkivaltaisia tai väkivallattomia (Aretxaga 2003). Lazarin mukaan edellä mainitussa määritelmässä tiivistyy myös tärkeä ja hedelmällinen lähestymistapa antropologiseen kansalaisuuden tutkimukseen (Lazar 2013, 4). Tutkimuskenttäni kohdalla valtio on olennainen siinä mielessä, että tilakamppailun toisen osapuolen eli kaupungin valta julkisen vallan käyttäjänä periytyy valtiollisesta vallasta. Tarkastelemaani ilmiötä voisi käsitellä myös eräänlaisena valtion ja kansalaisten yhteenottona, jossa uudelleen määritellään sekä valtion että kansalaisuuden paikallista ymmärrystä. Tämä jäsenitys valtion ja kansalaisuuden suhteesta vertautuu myös Holstonin jäsenyykseen valtion ja kapinallisen kansalaisuuden suhteesta. Holston tarkastelee kapinallisia tapoja, jolla ruohonjuuritason liikkeessä ja jokapäiväisissä käytännöissä eri tavoin kelpuutetaan, parodioidaan, suistetaan tai horjutetaan valtiollisia agendoja. Hänen mukaansa nämä ovat kamppailua siitä, mitä modernin valtion jäsenyys

on ja siksi hän viittaa termiin kansalaisuus. (Holston 1999, 94).

Voidaan esittää, että antropologinen kansalaisuuden tutkimus on vienyt liberaalilta kansalaisuudelta sen luonnollisuuden ja mahdollistanut kysymykset poliittisen jäsenyyden todellisesta perustasta ja subjektiviteetista tietyssä kontekstissa (Lazar 2013, 2.) Kansalaisuuden antropologiasta on tullut kriittinen risteymäkohta, jonka ympärille ovat kasaantuneet etenkin seuraavat teemat: kansalaisuus subjektin muodostamisena sekä ylhäältä alas- että alhaalta ylöspäin, vuorovaikutus kansalaisuuden lokaalien, kansallisten ja globaalien tasojen välillä, sekä kansalaisten ja ei-kansalaisten vuorovaikutus. Kansalaisuuden antropologia ei ole mielenkiintoista vain antropologian, vaan myös poliittisen liiketutkimuksen, sosiologian ja sosiaalitieteiden kannalta. (emt. 2).

Vaikka kansalaisuuden antropologia on mahdollistanut kansalaisuuden erottamisen sen normatiivisista muotoiluista, kuten yhteydestä tiettyihin oikeuksiin tai demokratiaan, on Lazarin mukaan antropologina silti pidettävä mielessä kaksi kriittistä huomiota. Ensinnäkin vaikka onkin tärkeää säilyttää kriittinen asema suhteessa normatiivisiin tapoihin ymmärtää kansalaisuus, on huomioitava kulttuurirelativismiin sudenkuoppa, joka Lazarin mukaan pahimmillaan johtaa siihen, että kykenemme sanomaan vain, että kansalaisuus jossakin paikassa on eri asia kuin kansalaisuus toisaalla (Lazar 2013, 15–16) . Vaikka tämä sinänsä onkin validi argumentti, on antropologialla paljon enemmän tarjottavaa kansalaisuuden ymmärtämiseen. Toiseksi on tärkeää, ettemme menetä otetta poliittisiin merkityksiin, kuten strategiaan. Tutkittaessa kansalaisuutta poliittisena toimintana meidän on usein otettava poliittinen asema, joka voi olla esimerkiksi tutkittavan yhteisön rinnalla tai kriittinen valtavirtaista kansalaisuuden ymmärtämistä kohtaan. (emp.) Tarkastelemissani kontekstissa kaupunkilaisuuteen liittyy vahvasti poliittinen strategia mikä puoltaa edellä mainitun metodologisen ohjenuoran soveltamista myös kaupunkilaisuutta tutkittaessa. Esitän metodologiaa käsittelevässä luvussa myös muita syitä asettua tutkittavan tahon rinnalle.

Tämän tutkimuksen teoreettisen sijoittumisen kannalta olennainen juonne kansalaisuuden antropologiassa on myös kansalaisuuden sijainti kaupungissa. Vaikka kansalaisuus helposti yhdistetään valtioon, on kaupunki usein kansalaisuuden tapahtumispaikka. David Harvey on esittänyt, että vaatimus oikeudesta määritellä kaupunki on keskeinen nykyinen sijainti pääoman vastarinnalle. Nikola Rosen mukaan urbaani hallinto sisältyy useille areenoille, ja että niin kutsutut uudet kansalaisuuden pelit yleensä kasaantuvat politisoitujen yhteisön käsitysten ympärille, joista neuvotellaan ja joita toteutetaan ja vastustetaan kaupungin julkisessa tilassa. (Rose, 2000).

2.2 Kapinallinen kaupunkilaisuus

Käsite kapinallinen kaupunkilaisuus perustuu James Holstonin esittämään kapinallisen kansalaisuuden käsitteeseen. Holstonin mukaan köyhien urbaanien periferioiden asukkaiden kamppailu elämisen perusedellytyksistä on synnyttänyt uusia yhteiskunnallisia kamppailuja, jotka pohjautuvat kaupunkilaisten vaatimukseen oikeudesta kaupunkiin ja oikeudesta oikeuksiin (Holston 2009, 245.) Hänen mukaansa kapinallista kansalaisuutta syntyy kaupunkien urbaaneissa periferioissa vastavoimana kaupunkien maantieteeseen juurtuneeseen epäarvoisuuteen ja segregaatioon (Holston 2009, 245.) Hänen tutkimuksensa perustuu Brasilian köyhissä urbaaneissa lähiöissä tehtyyn tutkimukseen, eli tapahtumapaikka poikkeaa huomattavasti Pispalasta. Holston esittää silti seuraavanlaisen huomion. Hänen mukaansa kapinallisen kaupunkilaisuuden keino vastata syvälle juurtuneeseen eriarvoisuuteen on tuottaa vaihtoehtoisia muotoiluja *kansalaisuudesta* (Holston 2009, 246.) Tarkastelemassani kamppailussa on pitkälti kyse juuri tästä, vaihtoehtoisten kaupunkilaisuuden muotoilujen tuottamisesta. Holston itse käyttää kaupungin kontekstissa tapahtuvasta kapinallisesta kansalaisuudesta nimitystä kapinallinen urbaanius [insurgent urbanism], mutta päädyin tämän tutkimuksen kohdalla muotoiluun kapinallinen kaupunkilaisuus, koska se nähdäkseni kommunikoi paremmin kenttäaineiston kanssa (vrt. Holston 1999, 97.) Haluan tässä vaiheessa myös korostaa, ettei kyse ole vain teoreettisesta vaihtoehdosta tai utooppisesta projektista, vaan vaihtoehtoisen kaupunkilaisuuden tuottamisesta käytännössä tässä ja nyt.

Kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen kautta pyrin analyysiosiossa tarkastelemaan sitä, minkälaista tämä tuotettu vaihtoehtoinen kaupunkilaisuus on, miten siitä neuvotellaan ja kuinka sitä tuotetaan käytännössä. Pyrin siis etnografista aineistoa seuraamalla selvittämään, minkälaiselle perustalle poliittinen jäsenyys ja subjektiviteetti perustuvat tarkastelemassani kontekstissa (vrt. Lazar 2013, 2.) Lähestyttäessä kysymystä tästä kapinallisen kaupunkilaisuuden luonteesta, eli vastatessa kysymykseen *minkälaista tämä kansalaisuus on*, on syytä pyrkiä huomioimaan myös tämän kaupunkilaisuuden muodostumisen historiallisia, materiaalisia ja kulttuurisia syitä. On selvää, ettei kampanja syntynyt tyhjästä, mikä käy hyvin ilmi myös aineistoesimerkeistä. Tässä on kuitenkin huomioitava, että etnografisen kenttätutkimuksen keinoin on vaikea tavoittaa kenttätutkimusta edeltäneitä vaiheita ja tämän tutkimuksen kohdalla on selvää, että tarkasteleman kaupunkilaisuuden juuret ovat syvällä Pispalan soraharjun historiassa. Pispalan värikäs historia, eikä vähiten sen merkitys eräänä sisällissodan viimeisistä näyttämöistä, houkuttelee lennokkaisiin tulkintoihin vastarinnan perinteistä. Pyrin välttämään tämän houkutuksen pitäytymällä tiukasti aineiston tarjoamissa näkymissä taustalla vaikuttaviin syihin. Tämä tarkoittaa sitä, että nostan esille niitä historiallisia, materiaalisia ja kulttuurisia syitä, jotka kenttätutkimuksen aikana nousivat esille,

tiedostaen kuitenkin, että moni taustalla vaikuttava syy jää väistämättä huomiotta.

Kysyttäessä kuinka tätä kapinallista kaupunkilaisuutta muodostetaan käytännössä, on syytä kiinnittää huomiota kaupunkilaisen ja ei-kaupunkilaisen väliseen rajanvetoon. Olen rajannut tutkimuksellisen näkökulmani hyvin voimakkaasti kampanjan puitteisiin, eli en tarkastele kaupungin toimijoiden näkökulmaa muutoin kuin miten se kenttätutkimuksen aikana on tullut esille, eli esimerkiksi kaupunginosajuhlissa vierailleiden pormestareiden myötä. Holston varoittaa, että paikallisen huomioimisessa muun kustannuksella on omat vaaransa. Hänen mukaansa paikalliset toimijat tuloluokasta riippumatta usein päättävät hyvin demokraattisinkin menetelmin sulkea heidän yhteisönsä ”ulkopuoliselta pahalta” sisäisen koheesion vahvistamiseksi. (kts. Holston 1999, 96–97). Toinen huomioitava asia on kaupunkilaisuuden strateginen ja tilannesidonnainen luonne, eli kuinka kaupunkilaisuus voi toimia hyvin eri tavalla tilanteesta riippuen ja toimijat voivat vedota toisistaan poikkeaviin kaupunkilaisuuden käsityksiin (vrt. Lazar 2013, 4.) Kansalaisuuden kohdalla on esitetty, että se on myös *tapa vaatia jäsenyyttä ja ottaa kantaa jäsenyyden laatuun*. Tämä huomio on pidettävä mielessä myös kapinallisen kaupunkilaisuuden kohdalla. Tämä tarkoittaa tutkimukseni kohdalla erityisesti sitä, että on huomioitava kaupunkilaisuuden tuottamisen poliittiset merkitykset eli strategia. Tarkastelemassani liikkeessä strategisuus näyttelee merkittävää osaa, eikä liikkeen parissa käytyjä neuvotteluja kaupunkilaisuuden luonteesta, sisällöstä tai siihen liittyvistä oikeuksista voi tyydyttävästi tarkastella, ellei oteta huomioon sen strategisia ulottuvuuksia. Strategisuuden kautta on mahdollista myös ymmärtää kampanjan parissa tapahtuneita yllättäviäkin ratkaisuja, kuten kampanjan toimijoiden vetoamista kaupungin omiin asiakirjoihin. Kolmas huomion arvoinen asia on essentialismin välttäminen hahmottaessa paikallisia ymmärryksiä kaupunkilaisuudesta. Tässä kapinallisen kaupunkilaisuuden käsite on sekä hyödyllinen että sisältää sudenkuopan. Kuten Lazar huomioi, eivät paikalliset kaupunkilaisuuden ymmärrykset ole yksiselitteisiä tai selvärajaisia (kts. Lazar 2013, 4). Niin on myös tarkastelemanani ilmiön kohdalla. Eli käytettäessä kapinallisen kaupunkilaisuuden kaltaista kuvailevaa käsitettä on huomioitava, ettei käsite itsessään selitä ilmiötä tyhjentävästi tai lopullisesti, vaan on sisältää monenlaisia tulkintoja kaupunkilaisuudesta, jotka ovat alttiita muutoksille.

Kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen kohdalla on myös huomioitava, ettei kansalaisuuden tuottaminen ole yksisuuntaista tai täysin kamppailun toimijoiden käsissä. Aihwa Ong on esittänyt, että kansalaisuudessa on kyse kulttuurisesta kaksisuuntaisesta subjektiivisesta prosessista, jossa minuutta muodostetaan ja minuuksia tulee muodostetuksi valtasuhteissa, jotka tuottavat suostumusta valvonnan, rangaistusten, kontrollin ja hallinnan järjestelmien kautta (Ong 1996, 79). Ong nostaa esille tutkimukseni kannalta mielenkiintoisen paradoksin koskien valtion ja kansalaisuuden suhdetta

ja sitä kuinka valtiovalta käyttää kansalaisuutta tuottamaan yhtenäisen ja yhtäläisen kokemuksen yhteen kuulumisesta. Hän esittää, että valtio tuottaa käsityksen yhtenäisestä kansalaisuuden kokemuksesta nimenomaan eriyttämällä kansalaisuus loppuun asti määriteltyihin ja erityisiin kategorioihin kuten veromaksajat, työntekijät, kuluttajat tai sosiaalietuuksista riippuvaiset. (Ong 1996, 80). Tämä huomio kiinnitti tutkimuksen kohdalla mielenkiinnon, sillä vastaavat segregaatiota tuottavat kaupunkilaisuuden kategoriat, kuten asukkaat, pispalalaiset, veronmaksajat ja ”sossupummit” nousivat esille tutkimuksen aikana ja niitä pyrittiin myös aktiivisesti vastustamaan. Tämä näkyi eetoksessa, jossa kaikkia toimijoita erottavia rajalinjoja pyrittiin eri tavoin häivyttämään ja samalla rakentamaan keskustelun kautta nämä jakolinjat ylittävää näkemystä toiminnan taustalle.

Näitä edellä mainittuja kysymyksiä seuraten pyrin tuottamaan tiheän kuvauksen, jonka pohjalta on mahdollista saada perusteltu näkemys siitä, minkälaiselle perustalle poliittisen jäsenyyden perusta rakentuu tarkastelemassani kampanjassa. Vaikka poliittinen jäsenyys on luonteeltaan ennalta arvaamatonta ja muuttuvaa, uskon että etnografiseen aineistoon perustuvalla analyysillä on paitsi mahdollista tavoittaa tämä arvaamaton ja muuttuva luonne, myös tavoittaa näkökulma joka auttaa ymmärtämään jotain paitsi kapinalliseen kaupunkilaisuuteen, myös kansalaisuuteen ja urbaaniin poliittiseen yhteisöllisyyteen liittyvästä prosessuaalisesta ja kontekstisidonnaisesta luonteesta. Tämä on väistämättä laadullinen lähestymistapa, eikä siten pysty antamaan yleistettävissä olevia tulkintoja kaupunkilaisuudesta Suomessa. Se pystyy kuitenkin tuottamaan kaupunginosatoiminnan, kaupunkilaisten omaehtoisuuden ja viihtyisyyden kannalta olennaisia näkökulmia ja väitän, että tutkimuksen osaltaan kertoo myös jotain näiden näkökulmien tarpeellisuudesta.

Kenttänä Kenen kaupunki? -kampanja ja sen sijainti Pispalan lähiö ovat kuitenkin hyvä lähtökohta näiden kysymysten tarkastelulle. Holstonin mukaan kaupungin aukio ei ole se paikka, jolla urbaanien alueiden köyhät tuovat esille vaatimuksiaan voimakkaimmin ja luovimmin. Pikemminkin se tapahtuu jokapäiväisen elämän ja arjen alueella urbaaneissa periferioissa asuin ympäristön rakentamisen kontekstissa. Se on Holstonin mukaan kapinaa, joka alkaa kamppailulla oikeudesta merkitykselliseen ja arvokkaaseen elämään kaupungissa. (Holston 2009, 246). Holstonin huomion konteksti on Brasilian kaupunkien periferiat, mutta huomio periferian ja keskustan suhteesta on oivaltava. Kenen kaupunki? -kampanjan aikana esitettiin joitakin kertoja toimintaehdotuksia, jotka olisivat kohdistuneet kaupungin keskusta. Näitä olivat mm. ehdotukset mielenosoituksesta sekä pidemmästä telttaleiristä keskustassa. Kumpikaan ehdotus ei saanut tuulta alleen, ja näen sen osaltaan liittyvän juuri tähän huomioon keskustan ja periferian suhteesta; se mikä tiloissa on arvokasta ei ole täysimittaisesti esitettävissä toisessa kontekstissa. On huomionarvoista, että sama

huoli esitettiin myös kaupunginosajuhlan tapahtumapaikan kohdalla. Useampi toimija epäili sitä, että voidaanko ”tilojen mahtavuutta” tuoda esille Haulitehtaalla. Paitsi keskustan ja periferian suhteesta, se kertoo myös jotain tilojen materiaalisesta luonteesta ja siitä, kuinka ne ovat monimutkaisessa suhteessa ympäristöönsä, mikä puolestaan tekee tiloista merkityksellisiä, ja tämä merkityksellisyys saattaa kadota jos tilan yhteys ympäristöönsä katkaistaan esimerkiksi pyrkimällä luomaan sama tila toisessa kontekstissa.

3. Aineistot ja metodit: etnografinen ote

Tutkimukseni pääasiallinen metodi on etnografinen kenttätutkimus. Olen osallistunut paikalliseen tilapoliittiseen liikehdintään Tampereen Pispalassa. Pyrkimykseni on tuottaa kaupunkilaisuudesta ja kansalaisuudesta analyysiä tarkastelemalla tutkimani kampanjan poliittisia käytäntöjä ja pohjaten analyysini siihen mitä ihmiset konkreettisesti tekevät sen sijaan että lukisin poliittisia käytäntöjä normatiivisten ideologioiden kautta (Lazar 2013, 5). Väitän että tämän kautta on mahdollista päästä käsiksi tätä yksittäistä kamppailua laajempiin kysymyksiin koskien poliittisen toiminnan luonnetta, kaupungin ja kaupunkilaisuuden merkitystä sekä sitä kuinka kaupunkilaisuuden merkityksiä artikuloidaan suhteessa kansalaisuuden käsitteeseen. Näkemykseni on, että toiminnallaan Kenen kaupunki? -kampanjan toimijat pyrkivät uudelleenmäärittelemään kaupunkilaisuuden merkitystä, siihen liitettyjä oikeuksia, sekä näiden oikeuksien sisältöä paikallisessa kontekstissa. Tämä pyrkimys uudelleenmäärittelemiseen tapahtuu suhteessa paitsi kaupunkiin julkista valtaa käyttävänä hallinnollisena elimenä, myös suhteessa paikallisiin asukkaisiin ja kampanjassa mukana olevien tilojen toimijoihin. Etnografisen kenttätutkimuksen avulla pyrin pääsemään lähelle niitä kokemus- ja merkityksmaailmoja, jotka ovat olennaisia kamppailun toimijoiden kannalta, ja muodostaa näin osallistumisen kautta tekemieni havaintojen pohjalta tutkimuksellisesti relevanttia aineistoa. Olen pyrkinyt aineiston ja teorian vuorottaisen lukemisen kautta löytämään aineistolähtöisiä käsitteitä, mikä johti minut edellisessä luvussa esiteltyyn kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteeseen.

Olen tutkimuksessani sitoutunut eettisesti- ja moraalisesti tutkimuskohteen puolelle. Pyrin tässä osiossa käsittelemään tästä valinnasta seuraavia kysymyksiä koskien tutkimuksen objektiivisuutta. Nostan esille myös omia sekä kentällä että myöhemmin kirjoitusvaiheessa esille nousseita pohdintoja koskien militantin antropologian perinnettä ja sen ongelmakohtia tämän tutkimuksen kohdalla.

Aineistoni koostuu pääasiassa muistiinpanoista, joita olen tehnyt kentällä kynäpaperimenetelmällä ja kirjoittanut jälkeenpäin puhtaaksi. Olen kerännyt muistiinpanoja osallistuessani kokouksiin, jossa Pispalan uhattujen tilojen tulevaisuutta ja suojelua on pohdittu, sekä osallistuessani Kenen kaupunki? -kampanjan toteuttamiseen ja siihen liittyviin tapahtumiin, kuten Pispalan kaupunginosajuhlaan. Aineisto on kerätty syksyn 2014 ja kevään 2015 välillä, intensiivisimmän kenttäajan ajoittuessa syystalveen 2014. Kenttäpäiväkirjan lisäksi olen käyttänyt joissakin yhteyksissä myös tallenninta ja kameraa. Lisäksi olen kerännyt tutkimuksen kohteena olevaan aiheeseen liittyviä lehtiartikkeleita, tapahtumamainoksia ja kannanottoja.

Tarkoituksena tässä luvussa on rakentaa empirian ja teorian välille kestävä yhteys, joka mahdollistaa tutkimusaineiston tieteellisesti perustellun analysoinnin. Esittelen tässä luvussa teorian ja empirian välistä kaksisuuntaista prosessia, jonka avulla olen pyrkinyt pääsemään tutkimuskentälleni ominaisten ja tutkimuskysymykseni kannalta olennaisten merkitysten jäljille.

Lopuksi ennen analyysiosiota esittelen vielä kuinka tarkalleen ottaen olen toteuttanut analyysini. En käy kaikkia kirjoitusvaiheen harhapolkuja läpi, mutta haluan kirjoittaa auki kuinka lopulta päädyin valitsemaani näkökulmaan ja käsitteisiin.

3.1. Etnografinen kenttätutkimus – osallistuvaa havainnointia

Etnografisella kenttätutkimuksella viitataan tutkimuksen perinteeseen, jossa tutkija osallistuu ihmisten ja ryhmien jokapäiväiseen elämään sekä tuottaa kirjallisia havaintoja tämän osallistumisen pohjalta. Etnografisen kenttätutkimuksen ytimen voikin sanoa muodostuvan näiden kahden tutkimuksellisen toiminnan ympärille: ensinnäkin kentälle eli sosiaaliseen tapahtumapaikkaan meneminen, ihmisiin tutustuminen ja osallistuminen jokapäiväiseen elämään ja toiseksi säännöllinen ja systemaattinen muistiinpanojen kartuttaminen niistä asioista, joita tämän osallistuvan havainnoinnin kautta havaitsee ja oppii. (Emerson & Fretz & Shaw 2011, 1). Charlotte Aull Davies esittää, että osallistuva havainnointi on pikemminkin tutkimuksellinen strategia, kuin yhtenäinen tutkimusmetodi, sillä se on aina useamman metodin summa (Aull Davies 2001, 67). Tämän kaltaisessa usean eri aineiston tutkielmassa, jossa kenttäpäiväkirjan lisäksi on mukana kaupungin asiakirjoja, kaupunginosapalkinnon perusteluteksti, kokouspuheita ja juhlapuheita onkin tärkeää analysoida, missä suhteessa nämä eri aineistot ovat toisiinsa (kts. Huttunen 2010, 45). En kuitenkaan käy jokaista analyysivaihetta, sillä kuten Anna Rastas on todennut, jo pelkästään yhden kenttätutkimukseen perustuvan tutkimuksen eri analyysivaiheiden huolellinen kuvaus ja jokaisen käytetyn metodin esittely saattaisi tuottaa niin suuren määrän tekstiä, ettei itse kohteen kuvaamiselle ja tutkimuksen tuottamille teoreettisille pohdinnoille jäisi enää tilaa (Rastas 2010, 74).

Kenttä ja yhteisö

Klassisessa jäsenyyksessä osallistuvasta havainnoinnista korostuu yksittäinen tutkija, joka viettää pitkän ajan (yleensä vähintään vuoden) tutkiemiensa ihmisten parissa osallistuen heidän jokapäiväiseen elämäänsä tarkoituksena tavoittaa mahdollisimman kokonaisvaltainen ymmärrys ryhmän kulttuurisista merkityksistä ja sosiaalisista rakenteista sekä näiden keskinäisistä yhteyksistä (ks. Aull Davies 2001, 67). Klassisessa jäsenyyksessä on helppo hahmottaa, että tutkimus tapahtuu *kentällä*.

Edellä mainitun kaltainen klassinen ymmärrys osallistuvasta havainnoinnista ei varsinaisesti muistuta tutkimusasetelmaani. Tutkimukseni kenttä ei ole selvärajainen yhteisö, jonka parissa voi asua. Tehdessäni kenttätöitä olen joutunut pohtimaan paljolti, missä kenttäni rajat oikeastaan kulkevat. Antropologisessa tutkimuksessa on tehty paljon etnografiaa kulttuurisesti omaleimaisissa urbaaneissa lähiöissä (Aull Davies 2001, 67.) Myös oma kenttätutkimukseni sijoittuu kulttuurisesti hyvin omaleimaiseen Pispalan kaupunginosaan. En silti miellä, että Pispalaa varsinaisena tutkimukseni kenttänä, pikemminkin maisemana jolle kenttäni sijoittuu ja joka vaikuttaa, muttei määritä kenttääni.

Olen lähestynyt kysymystä kentästä sen kautta, että milloin olen oikeastaan kokenut olevani kentällä. Varsinainen kenttäni kietoutuu ”Kenen kaupunki?” kampanjassa mukana olevien ihmisten ja kampanjaa koskevien tilojen ympärille. Vahvimmin olen tuntenut olevani kentällä osallistuessani uhattujen tilojen suojelemiseen liittyviin kokouksiin ja tapahtumiin. Toisaalta olen myös kokenut olevani kentällä silloin, kun olen istunut yksin Pispalan kirjastotalon kellarissa ja käydessäni läpi kirjaston valokuva-arkistoa useamman vuosikymmenen ajalta kerätessäni materiaalia kampanjan tarpeisiin toteuttamaani videoesitystä varten. Kenttä on myös saattanut yllättäen aktivoitua kampanjaan liittymättömissä tilanteissa, kuten Terassi-Pub Yläkerran baaripöytäkeskusteluissa, Hirvitalolla käytyjen keskustelujen yhteydessä tai ravintolapäivänä pispalalaisissa pop-up ravintoloissa vieraillessa.

Kenttäni ei ole kokonaisuutena selvärajainen, mutta siitä on tunnistettavissa tekijät, joita ilman kenttä ei ole olemassa. Nämä tekijät ovat kampanjaan tavalla tai toisella liittyvät ihmiset, kaupunginosa-aktiivit, asukkaat, kampanjaa tukemaan lähteneet henkilöt ja etenkin kaupungin myyntilistalle päätyneiden tilojen toimijat. Nämä ihmiset eivät kuitenkaan automaattisesti muodosta kenttää, vaan katson kentän aktivoituneen aina silloin, kun nämä ihmiset kokoontuivat uhattuja tiloja koskevien kysymysten äärelle. On huomionarvoista, että vaikka kentältä on tunnistettavissa jonkinlainen ydinporukka, joka oli toiminnassa mukana alusta tai melkein alusta saakka, kenttä ei varsinaisesti ole riippuvainen kenestäkään yhdestä toimijasta tai mistään yksittäisestä tahosta. Kampanjan järjestäytymisen luonnetta kuvaakin pikemminkin sen osallistujien suuri vaihtuvuus. Moni kampanjan alussa mukana ollut henkilö jäi pois, mutta samalla monia uusia henkilöitä hyppäsi kelkkaan kampanjan edetessä. Pyrin myös tietoisesti välttämään pyrkimystä tarkastelemani ryhmän tarkkarajaisesta määrittämisestä. Vahva käsitys yhteisöstä on ongelmallinen, sillä se jättää hyvin vähän tilaa yksilölliselle vaihtelulle ja sisäiselle moninaisuudelle, sekä vielä tärkeämpänä, sisäisille valtasuhteille jotka rajoittavat kykyä määrittää mitä yhteisö on tai mitä se ajattelee. (Lazar 2013, 9.)

Tutkimusta kotikentällä, kotikenttäetu?

Klassisessa antropologiassa osallistuva havainnointi on myös nähty eräänlaisena antropologien siirtymäriittinä, johon on ajoittain liitetty romanttisia ja sankarillisia piirteitä, ja kentältä kerätty aineisto on toiminut todistusaineistona 'siellä olemisesta.' (ks. Aull Davies 2001, 67–68). Kentälle menemiseen liittyy ajatus menemisestä ainakin aluksi vieraaseen ympäristöön (Emerson ym. 2011, 1), mihin liittyy vahvasti antropologiseen näkökulmaan liitetty ajatus 'vieraan näkemisestä tuttua ja tutun näkemisestä vieraana' sekä uhkakuva liiallisesta kohdekulttuurin omaksumisesta [going native].

Haluan tuoda esille tässä kohtaa, että minulle kenttä ei varsinaisesti ollut vieras. En ole koskaan asunut Pispalassa, mutta kentälle mennessäni minulla oli varsin vahvat ennakkokäsitykset kentästäni, jotka pohjautuivat paitsi Pispalassa vietettyyn aikaan, myös osallisuudesta Pispalan talonvaltaustoimintaan ja Musta Pispala -festivaalin järjestämiseen. Kentän tuttuus kävi ilmi myös ensimmäisessä uhanalaisten tilojen yleiskokouksessa, sillä tunsin tai tiesin suurimman osan paikalla olleista henkilöitä. Tosin on sanottavana, että kampanjan aikana tutustuin paremmin moniin entuudestaan tuttuihin sekä aikaisemmin tuntemattomiin henkilöihin. Kenttä oli minulle osin tuttu myös siksi, että tein kandidaatintutkielmani Hirvitalolla, joka on yksi uhanalaisista tiloista.

Vaikka kentän tuttuudesta oli hyötyä, se asetti myös haasteita. Jälkikäteen ei ole kovin mielekästä puntaroida, osoittautuiko kentän tuttuus enemmän tutkimusta hyödyttäväksi vai haittaavaksi tekijäksi, liekö tällainen arviointi edes mahdollista. Tutkimuksen validiteetin vuoksi aihetta on kuitenkin syytä reflektoida.

Ennakkotietoni kentästä oikeastaan mahdollistivat tutkimusaiheeni alun alkaen. Kun tieto kaupungin myyntiaikeista, sekä kutsu tätä käsittelevään hätäkokoukseen saavutti minut, minulla oli varsin vahva aavistus siitä, ettei myyntiaikeiden vastustaminen jää vain yhteen kokoukseen. Tämän ennakkoaavistuksen varassa osasin varautua pitkäkestoiseen kamppailuun, mikä myös mahdollisti aiheen lähestymisen etnografisesti. Yksittäinen kokous ei olisi mahdollistanut mielekästä kenttätutkimusta, mutta saapuessani ensimmäiseen yleiskokoukseen tiesin että olen oikealla kentällä. Toisaalta myös tutkimusmielenkiintoni kumpusi sisäisestä tarpeesta ymmärtää arvostamaani Pispalalaista kansalaisvaikuttamista, välittää sen strategisia oppeja eteenpäin ja mahdollisesti tarjota tutkimuskohteelleni myös aineistoa joka auttaa toiminnan itsereflektoinnissa.

Pelkkää hyötyä kentän tuttuudesta ei silti ollut. Selkein haaste oli analyttisen etäisyyden saaminen tutkimuskohteeseen. Minun oli pystyttävä näkemään kenttä vieraana ja samalla tunnistamaan analyttisestä näkökulmasta asioita, jotka itse otan annettuna, ja joita ei siksi usein tule huomioitua

(vrt. Emerson ym. 2011, 42). Tähän kohtaan liittyen on sanottava, että moni asia on varmasti jäänyt minulta huomaamatta juuri siksi, että en ole osannut pitää niitä erikoisina ja analyttistä mielenkiintoa herättävinä asioina. Ympäristö johon astuin, oli minulle entuudestaan tuttu, ja minulta puuttui ensikertalaisen näkökulma, josta käsin olisin saattanut kiinnittää huomiota hyvin erilaisiin asioihin. Tämä näkökulma aiheuttaa painetta itsereflektiolle analyysivaiheessa, mutta pyrin huomioimaan tätä ongelmaa jo kentällä ollessani. Ensisijainen tapa pitää huomio tarpeeksi laajana herkkänä myös tutuille asioille olivat lyhyet havainnointilistat kenttäpäiväkirjassani, johon olin listannut kenttätöön kannalta olennaisia asioita, joihin kiinnittää huomiota.

Tutkimuksen edetessä olen tosin kiinnittänyt huomiota siihen, että ns. kotikentällä tehdystä tutkimuksesta voi olla myös hyötyä itsereflektion kannalta. Vaikka tutkija jossain määrin säilyy aina ulkopuolisena (kts. Emerson ym. 2011, 23) olen huomannut kotikentän asettavan itselleni voimakasta painetta erilaisten näkökulmien eksaktiin esilletuomiseen, sekä yksinkertaistusten välttämiseen. Olen katsonut tämän johtuvan pitkälti siitä, että olen tavallaan osa tutkittavaa yhteisöä, mikä aiheuttaa erityistä varovaisuutta asioiden epätarkan representoinnin suhteen. Osa tutkimukseni subjekteista todennäköisesti myös lukee tutkimukseni ja haluan siinäkin mielessä kyetä seisomaan tutkimuksessani esittämieni väitteiden takana – en vain akateemikkona vaan myös kanssatoimijana.

Kärpäsenä katossa vai toinen jalka kentällä? – passiivisesta tarkkailusta militanttiin antropologiaan

Tutkimusta tehdessäni en pyrkinyt tavoittelemaan neutraalin tutkijan position ylläpitämiseen. Kun menin ensimmäistä kertaa kentälle, en mennyt sinne vain tutkijana, vaan myös poliittisena toimijana, eräänlaisena tutkija-aktivistina. Vaikka objektiivisuuteen suhtaudutaankin nykyisessä yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa varauksella, on käsitys objektiivisesta tutkijasta tutkimuksen luotettavuuden takeena edelleen elossa. Perustelen tässä luvussa positiotani tutkimuskohteen puolelle poliittisesti ja eettisesti sitoutuneena tutkija-aktivistia. Esitän, että valitsemani lähestymistapa on paitsi eettisesti perusteltu, myös tutkimuksen kannalta hedelmällinen ja mielekäs lähtökohta.

Neutraalin tutkijan tai passiivisen tarkkailijan asema ei itse asiassa ole etnografisessa mielessä tavoiteltava tai edes mahdollinen. Emerson ym. huomauttavat, ettei kenttätutkija voi olla täysin neutraali, irrallinen tarkkailija, joka sijaitsee itsenäisenä tutkittavan ilmiön ulkopuolella (Emerson ym. 2011, 4). Myös Malkki huomauttaa normatiivisen vaatimuksen tutkijan passiivisuudesta perustuvan uskomukseen, jonka mukaan tutkimuksen kohde on olemassa jossain tutkijan

ulkopuolella, ominaisuuksineen, joita tutkija ei saa häiritä (Malkki 2007, 15). Emersonin ym. mukaan kenttätutkija ei voi olla eikä hänen tulisikaan olla kärpäsenä katossa (Emerson ym. 2011, 4) ja Malkki huomauttaa, että oikealle kärpäsellemä tuollainen illuusio merkitsee yleensä hengen lähtöä (Malkki 2007, 16).

Läsnäolon seurauksien ja vaikutusten tunnustamisesta tulee vielä tärkeämpää, kun tutkija sitoutuu poliittisesti ja eettisesti tutkimuskohteen puolelle. Antropologiassa aihe on herättänyt keskustelua jo suhteellisen varhaisessa vaiheessa 1900-luvun puolivälissä niin kutsutun toiminta-antropologian [action anthropology] parissa (Suoranta & Ryyänen 2014, 170–171). Pankin räjäytti varsinaisesti kuitenkin vasta Nancy-Scheper Hughes esittämällä, että antropologi voi toimia ”negatiivisena työntekijänä”, eli eräänlaisena luokkapetturin sukulaisena, joka asettuu mieluummin tutkimuskohteensa rinnalle ja toimii porvarillista yliopistoinstituutiota vastaan. Scheper-Hughesin mukaan antropologiaa voi harjoittaa toinen jalka yliopistossa ja toinen kentällä, sitoutuneena toimimaan. (Scheper-Hughes 1995, 420).

Tutkimuksen edetessä olen suhtautunut kriittisemmin militantin antropologian maalaamiin mahdollisuuksiin tutkimuskohteen puolelle asettumisesta. Olen tutkimuksen edetessä kokenut, että militantista antropologiasta ja sen tarjoamista hyödyistä tutkimuskohteelle saa helposti liian ruusuisen kuvan. Tähän liittyy olennaisesti kokemus siitä, että otan tutkimuskohteelta enemmän kuin mitä pystyn antamaan takaisin. Toisin sanoen koen tutkimuskentältä aineiston muodossa saamani hyödyn arvokkaampana, kuin sen mitä pystyn tarjoamaan kentälle takaisin valmiin tutkimukseni muodossa. Scheper-Hughes on kuvannut tätä osuvasti esittämällä, että on olemassa solidaarisuuden aika ja sitten on olemassa kirjoittamisen aika (Scheper-Hughes 1995.) Kentällä ollessa militantti antropologia tuntui mielekkäämmältä tutkimuskohteen kannalta ja sidettä tutkimuskohteeseen pystyi hyvillä mielin kuvaamaan sanalla solidaarisuus. Kenttätyön jälkeen, kun kentältä kerätty aineisto asetetaan kriittisen ja lopputulosten kannalta ennalta arvaamattoman tieteellisen tarkastelun alle, solidaarisuuden tunne vaihtui eräänlaiseen petoksen tunteeseen. Systemaattisesti kerätty kenttäpäiväkirja kaikessa paljastavuudessaan alkaa tuntua pikemmin ikävältä urkinnalta, kuin tutkimuskohdetta hyödyttävältä analyysilta.

Siinä missä olen oman tutkimukseni kohdalla kyseenalaistanut militantin antropologian tarjoamaan hyötyä tutkimuskohteelle, tutkimuksen itsensä kannalta militantin antropologian periaatteet ovat osoittautuneet hedelmällisiksi – mikä myös saa tutkimuksellisen petoksen tunteen maistumaan entistä karvaammalta. Jeffrey S. Juris on esittänyt Scheper-Hughesin militanttiin antropologiaan perustaen, että tutkijan on luotava kenttäänsä pitkäaikainen keskinäiseen avunantoon ja luottamukseen perustuva suhde, sotkeuduttava kentän monimutkaisiin valtasuhteisiin sekä eletävä

tunteet joita suora toiminta herättää, jotta hän pystyy sekä säilyttämään asemansa poliittisena toimijana että tuottamaan parempia tuloksia ja analyyskejä (Juris 2007, 164.) Näkisin että oman tutkimukseni kohdalla sotkeutuminen kamppailuun on mahdollistanut tarkemman tutkimuksellisen havainnoinnin kuin mitä neutraaliuteen pyrkivä tutkimus olisi mahdollistanut. Juris myös argumentoi, että militantista etnografiasta voi olla konkreettista hyötyä tutkimuksen kohteelle ja esittää, että akateeminen tutkimus voi syventää ymmärrystämme yhteiskunnallisten verkostojen rakenteesta ja siten auttaa tehokkaampien ja kestävämpien verkostojen punomisessa (Juris 2007, 167.) Olen analyysivaiheessa pyrkinyt seuraamaan tätä Jurisin huomiota. Akateemisen tutkimuksen tehtävänä ei ole niinkään tarjota konkreettisia ratkaisumalleja tutkimani yhteisön ongelmiin, tai ohjeita siihen kuinka ihmisten tulisi toimia. Tutkimus voi kuitenkin tarjota kriittistä ja teoreettisesti rikasta analyysiä, joka pohjautuu toimijoiden omiin käytäntöihin ja joka voi auttaa esimerkiksi toimijoiden itsereflektoinnissa.

Oma kritiikkini militanttia antropologiaa kohtaan nousee siitä, että militantti antropologia antaa liian optimistisen kuvan siitä, kuinka paljon tutkimuksesta voi olla hyötyä tutkimuksen kohteelle. Militantti antropologia on kohdannut myös suoraan metodologian validiteettiin kohdistuvaa kritiikkiä. Adam Kuper on nostanut esille kolme ongelmakohtaa. Ensinnäkin aktivistit joiden puolelle tutkija asettuu, eivät aina toimi eettisesti. Hän väittää että Scheper-Hughes esittää etnografian kohtaamat poliittiset tilanteet mustavalkoisempina, kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Toiseksi ulkopuolisella ja usein ulkomaalaisella etnografilla ei ole tietoa siitä miten tilanteisiin tulisi puuttua, eikä välttämättä yhteisön oikeutustakaan. Kolmanneksi Kuper katsoo, että valitsemalla puolensa antropologi tulee väistämättä sulkemaan joitakin informaation lähteitä pysyvästi tutkimuksen ulkopuolelle. (ks. Kuper, 1995, 424–426). Crapazano puolestaan näkee Scheper-Hughesin argumentissa moraalisen ja poliittisen sitoutumisen puolesta vaarana moraalisen relativismin huomiotta jättämisen. Hän ei esitä tätä välttämättä ongelmana, mutta huomauttaa, että antropologien tulisi hillitä moraalista vakaumustaan ainakin ajoittaisella relativistisella kannanottamisella. Hänen mukaansa antropologi ei voi kieltää ammattitaitoansa ja tulla täydeksi companheiroksi tai companheirasiksi, vaan jää aina loppupeleissä ulkopuoliseksi. (Crapazano, 1995 420-421).

Yhdyn Crapazanon näkemykseen siitä, että tutkija – niin kauan kuin hän on kentällä tutkijana – jää aina jossain suhteessa ulkopuoliseksi. Hänen huomionsa ajoittaisesta relativismista on myös kohdallaan. Olen kenttätöitä tehdessäni pyrkinyt relativistisiin huomioihin. Toisaalta tätä on helpottanut kenttäni heterogeenisyys. Uhanalaisia tiloja puolustavien ihmisten joukossa on hyvin erilaisia näkemyksiä poliittisista kysymyksistä ja olen pyrkinyt huomioimaan tilanteita, joissa

esitetty näkemykset poikkeavat omista näkemyksistäni. Toisaalta olen kokenut, että henkilökohtaisesta sitoumuksesta kumpuavat tunnereaktiot ovat myös valjastettavissa akateemisen analyysin avuksi ja ne voivat tuoda ilmi asioita, jotka helposti jäisivät piiloon.

Kuperin ensimmäinen kritiikki koskien aktivistien eettisyyttä tai sen puutetta on hyvä huomio, mutta en näe eettisen tai poliittisen sitoutumisen tarkoittavan oman moraalin unohtamista tai kritiikitöntä suhtautumista kenttää ja kaikkiin sen toimintatapoihin. Tosin täytyy todeta, etten kohdannut oman tutkimukseni kohdalla kovin kutsuttavia eettisiä dilemmoja. Toisaalta myös tulkitsen Kuperin näkemyksessä hieman vanhalta kalskahtavan näkemyksen aktivisteista ideologian sokaisemina toimijoina. Esimerkiksi Casas-Cortés on tutkinut modernien yhteiskunnallisten liikkeiden muuttumista tiedon tuottamisen näkökulmasta ja esittänyt, että liikkeet voivat olla hyvinkin reflektiivisiä ja voivat myös tuottaa akateemiseen tietoon verrattavaa tietoa (Casas-Cortés ym. 2008.) Kuper on oikeassa toisessa kritiikissään esittäessään, etteivät poliittiset kysymykset ole aina mustavalkoisia. Tästä ei kuitenkaan nähdäkseni seuraa, että tutkimuksellista analyysiä automaattisesti parantaisi poliittinen puolueettomuus, tai että se auttaisi näkemään asiat monipuolisemmin. Näkisin tässä korostuvan Jurisin huomion siitä, että tutkijan on sotkeuduttava kentän monimutkaisiin valtasuhteisiin ja eletävä ne tunteet, joita suora toiminta herättää (Juris 2007, 164.) Tästä lähtökohdasta näkisin, että poliittisesti ja eettisesti sitoutuneen tutkijan on mahdollista tuottaa tutkimuksellisesti merkittävää analyysiä osallistumalla itse niihin tilanteisiin, joita Kuper kehottaa lähestymään vain tarkkailijana. Kolmas Kuperin esittämä kritiikki koskee informaation lähteitä. Kritiikki on aiheellinen, joskaan se ei nähdäkseni koske vain militanttia antropologiaa. Tutkijan valinnat väistämättä avaavat toisia ovia ja sulkevat toisia – usein tutkijan itse sitä huomaamatta. Esimerkiksi klassisessa kentälle pääsy kertomuksessaan Clifford Geertz tuo ilmi, kuinka hänen tutkimansa balilainen kylä aukesi tutkijoille täysin erilaisena maailmana, jossa heidät otettiin lämpimästi vastaan, koska hän oli asettunut kyläläisten puolelle pakenemalla laittomasta kukkotappelutapahtumasta ja valehtelemalla poliisille (Geertz 1973, 2.)

Tutkittavan kohteen puolelle asettumista puoltaa myös Casas-Cortésin ym. huomio yhteiskunnallisten liikkeiden muuttuneesta luonteesta. Heidän mukaansa yhteiskunnalliset liikkeet paitsi syntyvät yllättävissä paikoissa, ne myös vaikuttavat tavoin, jotka eivät mahdu perinteiseen ymmärrykseen liikkeestä tai poliittisesta. Keskeinen muutos liikkeiden sisällä ovat uudet tiedon tuottamisen tavat, joihin Casas-Cortés ym. viittaavat termillä tiedolliset käytännöt [Knowledge-Practices]. Casas-Cortésin ym. mukaan tunnistamalla liikkeet tietoa tuottaviksi, muokkaaviksi ja jakaviksi prosesseiksi, pääsemme paremmin kiinni sekä liikkeiden poliittiseen luonteeseen että vaikutuksiin. He tosin huomauttavat, että tämä vaatii tutkijalta uudenlaista sitoutumista, jossa

perinteinen jako tutkijaan ja tutkittavaan on kyseenalaistettava – liikkeitä ei pidä nähdä vain asioina, joita voi tutkia ja ymmärtää, vaan toimijoina, jotka tuottavat akateemiseen tietoon verrattavaa tietoa. (Casas-Cortés ym. 2008).

Tutkijan henkilön vaikutukset tutkimuksen teossa

Etnografin läsnäololla on väistämättä vaikutusta ja seurauksia kentällä, mutta kuten itselleni kävi selväksi kenttätutkimuksen loppuvaiheella, nämä vaikutukset ja seuraukset eivät ole aina ennakoitavissa. Emerson ym. esittävät, ettei näitä vaikutuksia tulisi nähdä ”kontaminaationa.” Pikemminkin nämä vaikutukset voivat osoittautua oppimisen ja havainnoinnin keskeiseksi lähteeksi. (Emerson ym. 2011, 4). Tässä mielessä etnografisessa kenttätutkimuksessa tulisikin irtautua tieteellisyyttä korostavasta ajattelutuvasta, jossa inhimilliseen subjektiivisuuteen ja mielikuvitukseen suhtaudutaan kuin likatahroihin, jotka voivat tarvella tutkimuksen (ks. Malkki 2007, 16). Sosiaaliset suhteet tutkijan ja informanttien välillä eivät niinkään häiritse tai muuta olemassa olevia sosiaalisen käyttäytymisen malleja, vaan tekevät näkyväksi ne ehdot ja lähtökohdat, joiden pohjalta ihmiset muodostavat sosiaalisia suhteita (Emerson ym. 2011, 4).

Kentällä ollessani odotin läsnäoloni vaikuttavan nimenomaan tutkijan position kautta. Toin useassa yhteydessä ilmi, että olen paikalla tutkijana ja usein myös merkitsin itseni tutkijaksi esimerkiksi näkyvällä muistiinpanojen laatimisella. Militantin antropologian periaatteiden mukaisesti kuitenkin osallistuin aktiivisesti kokouksiin, mitä muistiinpanojen tekemiseltä ehdin, ja toin aktiivisesti esille omia mielipiteitäni. Täytyy tosin sanoa, että huomasin tutkijan position takia rajoittavani liian aktiivista roolia, sekä harjoittavani jonkinlaista itsesensuuria kärkkäimpien mielipiteiden kohdalla. Minulle olikin yllätys, että lopulta dramaattisin vaikutukseni kenttään ei ollut lainkaan seurausta roolistani tutkijana tai tutkija-aktivistina, vaan ilmeisesti osallisuudestani mielipiteitä jakaneen anarkistisen Musta Pispala -festivaalin järjestämiseen.

Pispalan kaupunginosajuhlissa minulle selvisi, että yksi yhteistyöjärjestö oli päättänyt boikotoimaan kaupunginosajuhlaa kuulemani mukaan ainakin osaksi siksi, että minä olin mukana kaupunginosajuhlan järjestämisessä. Minulle asia esitettiin lopulta niin, että järjestö olisi osallistunut, jos minä en olisi ollut järjestelyissä mukana. Boikotti jäi tehottomaksi, sillä tapahtumaan osallistui poikkeuksellisen suuri määrä pispalalaisia yhdistyksiä ja järjestöjä. Olin toisaalta hyvin kiitollinen siitä, että asia selvisi minulle vasta tilanteessa, jossa en voinut enää henkilökohtaisilla valinnoilla vaikuttaa tilanteeseen. Tilanne jäi minulle jälkikäteen aika epäselväksi enkä osaa sanoa vaikuttiko boikotin taustalla muita syitä kuin osallisuuteni Musta Pispala -festivaalin järjestämiseen. Silti välikohtaus toi minulle ilmi paitsi sen, että aivan kaikki

pispalalaiset toimijat eivät jakaneet kampanjan aikana muodostettuja kantoja, myös sen kuinka tutkijalta voi jäädä huomiotta varsin ilmeisiäkin asioita. Tosin kampanjan ulkopuoliset eriävät mielipiteet jäivät aineistoni ulkopuolelle muutenkin, sillä kenttäni ei varsinaisesti tarjonnut mahdollisuuksia niiden tarkastelemiseen. Välikohtaus kertoo myös siitä, että kampanjan aikainen solidaarisuus, johon myös minä tutkija-aktivistina olen sitoutunut, sulki myös ulkopuolelleen joitakin tahoja.

3.2. Kentältä kenttäpäiväkirjaan ja kenttäpäiväkirjasta analyysiin

Aineistoni koostuu pääasiassa kenttäpäiväkirjasta, joka perustuu kentällä kynäpaperimenetelmällä keräämiini muistiinpanoihin. Aineiston kerääminen, eli kenttäjaksoni ajoittuu syksyn 2014 ja kevään 2015 välille, intensiivisimmän kenttätöiden ajoittuessa syyskuun 2014. Kenttäpäiväkirjan lisäksi olen täydentänyt aineistoani aiheeseen liittyvillä lehtiartikkeleilla, tapahtumamainoksilla ja kannanotoilla. Lisäksi olen joissakin tilanteissa hyödyntänyt myös digitaalisia tallennusvälineitä aineiston kartuttamisessa, eli tallenninta ja kameraa. Suurin osa kenttäpäiväkirjasta on kerätty Kenen kaupunki? -kampanjaan liittyvissä kokouksissa.

Periaatteessa muistiinpanojen kerääminen kynäpaperimenetelmällä on juuri sitä miltä se kuulostaa; käsin tehtyjä muistiinpanoja pienessä mukana kuljetettavassa vihossa. Käytännössä hyödynsin kuitenkin joitakin tekniikoita, joilla pyrin varmistamaan, että tekemäni muistiinpanot olisivat käyttökelpoisia analyysivaiheessa. Näihin lukeutuvat erilaiset apulistat jotka olin laatinut auttamaan minua kohdistamaan havainnointini analyysin kannalta mielenkiintoisiin asioihin, kirjoittamaan asiat muistiin tarvittavalla tarkkuudella sekä pitämään fokukseni tarpeeksi laajana, jotta muistiinpanoni eivät jäisi yksipuolisiksi.

Kenttätilanteet keskittyivät pääasiassa kokouksiin ja kokousten ympärille, eli kokouksia edeltäneisiin ja seuranneisiin tilanteisiin. Kokoukset olivat haastavia tilanteita muistiinpanojen kannalta, jota tosin helpotti se, että kokoustilanteessa muistiinpanoja oli mahdollista merkitä jatkuvasti ylös. Kokouksissa keskustelu oli usein nopeaa ja ajoittain hyvin polveilevaa, mikä asetti haasteita kontekstin ylös kirjaamiselle, sillä analyysivaiheessa ei välttämättä riitä pelkkä tietoa siitä kuka puhui, vaan usein yhtä lailla olennaista on koska ja kenelle asia sanottiin tai missä yhteydessä se nostettiin esille (kts. Emerson ym. 2011, 144 .) Ahkera muistiinpanojen tekeminen pantiin kenttätöiden edetessä merkille, ja jonkin ajan jälkeen vakiinnuin kokousmuistiinpanojen tekijäksi, koska tein tutkimukseni takia muutenkin muistiinpanoja. Tässä vaiheessa aloin käyttää kokouksissa

tietokonetta muistivihkon sijaan, koska se mahdollisti nopeamman kirjoittamisen ja pystyin pitämään huolen siitä, että saan kirjattua ylös etnografian kannalta tärkeiden asioiden lisäksi myös kaikki kokouksen kannalta tärkeät asiat.

Kokousten lisäksi tein muistiinpanoja Pispalan kaupunginosajuhlaa valmistavien toimien yhteydessä, kuten käydessämme läpi Pispalan kirjastolle säilöttyjä valokuvia videoesitystä varten, Pispalan nykyaikaisen keskuksella kampanjaan liittyvän näyttelyn avajaisissa, kansankeittiön illallisella ja muutoin vieraillessani kampanjaan liittyvissä tiloissa.

Kirjoitin kenttämuistiinpanot puhtaaksi kentältä palattuani saman illan aikana. Puhtaaksi kirjoittaminen kesti usein n. 2-3 tuntia. Saman illan aikana kirjoittamalla sain muistiinpanoihin paljon yksityiskohtia, joista en olisi enää seuraavana päivänä ollut riittävän varma. Puhtaaksikirjoittaessa tekstin määrä kasvoi huomattavasti verrattuna kenttämuistiinpanoihin. Yksi sivu A6-kokoisessa kenttävihossa vastasi usein vähintään sivua tietokoneella kirjoitettua tekstiä. Lopullinen puhtaaksikirjoitettujen kenttäpäiväkirjamerkintöjen määrä oli n. 60 sivua. Silloin kun olin muistiinpanojen tekijänä, kirjoitin puhtaaksikirjoittamisen jälkeen kokousmuistiinpanot puhtaaksikirjoitetun tekstin pohjalta.

Olin alun perin suunnitellut tekeväni kampanjan loppuvaiheessa perinteisempiä kahdenkeskisiä haastatteluja täydentämään kenttämerkintöjä. Luovuin tästä kuitenkin, kun huomasin kokouksissa kerätyn kenttäaineiston tarjoavan paljon puheenvuoroja, joissa kampanjan toimijat analysoivat omaa toimintaansa ja esittivät sen suhteen kriittisiä huomioita. Käytännössä etnografiseen tutkimukseen sisältyy aina dokumentoituja keskusteluja, millaisia suuri osa tässäkin tutkimuksessa tehdyistä kenttäpäiväkirjamerkinnöistä ovat, joita voi lähestyä myös haastatteluaineistona (kts. Rastas 2010, 68). Ja etnografisessa tutkimuksessa raja epämuodollisen keskustelun ja suunnitellun haastattelun välillä on usein liukuva (Huttunen 2010, 41).

Aineiston luokittelun kautta merkitysten jäljille

Ennen varsinaista analyysiä luokittelin aineistoni analyysin kannalta helpommin käsiteltävään muotoon. Luin aineiston läpi ja luokittelin sen erilaisten arkisten vuorovaikutustilanteiden alle (kts. Emerson ym. 2011, 129–151). Nämä vuorovaikutustilanteet olivat tervehtimiset, toistuvat kysymykset ja vastaukset, luontaisesti tapahtuvat tilanteet, joissa toimijat kuvailevat asioita tai tapahtumia, toimijoiden kertomukset, toimijoiden käyttämät käsitteet, toimijoiden tekemät tyypittelyt ja typologiat, kontekstit ja vastakohdat joihin toimijat vetoavat sekä toimijoiden käyttämät omat selitykset ja teoriat (emt. 134). Lisäksi käytin yhtä kategoriaa, jonka alle laitoin analyysin kannalta mielenkiintoiset kohdat, jotka eivät luontevasti asettuneet mihinkään edellä

Motiivina tähän luokitteluun oli halu päästä lähelle toimijoiden omia merkityksiä. Tarkastelemalla edellä mainittujen kategorioiden mukaisia arkisia tilanteita, on mahdollista tunnistaa paikallisesti erityisiä merkityksiä, sekä tarkastella sitä, kuinka toimijat ilmaisevat, suuntaavat, tuottavat ja käyttävät näitä paikallisia merkityksiä (kts. 134). Tämä vaiheen tuloksena oli systemaattisesti läpikäyty ja luokiteltu aineisto, mikä tarjosi analyysin kannalta seuraavanlaisia hyötyjä. Ensinnäkin luokittelu eliminoi aineistosta analyttisesti epämielenkiintoisen aineksen ja teki siitä hallittavamman kokonaisuuden. Toiseksi aineisto oli luokittelun jälkeen ei-kronologisessa järjestyksessä, mikä auttoi etäännyttämään aineistoa kenttätyökokemuksesta ja teki näin helpommaksi lähestyä aineistoa tekstuaalisena objektina. Kolmanneksi luokittelun jäljiltä analyttisesti mielenkiintoiset kohdat olivat nyt lähempänä toisiaan, mikä helpotti systemaattista analyttistä työtä. Tämä vaihe auttoi myös saamaan analyttistä etäisyyttä aineistoon, joka oli edellytys sille, että pääsin analyttisesti käsittelemään tarkasteleman poliittisen toiminnan perustaa, eli sitä mitä kapinallinen kaupunkilaisuus tarkastelemassani kontekstissa on, kuinka siitä neuvotellaan ja miten sitä tuotetaan.

Aineiston luokittelun jälkeen aloin käydä luokiteltua aineistoa uudelleen ja uudelleen läpi avoimen koodauksen periaatteella (kts. Emerson ym. 2011, 182). Luin luokiteltua aineistoa läpi lähiluennalla kehittäen aineiston pohjalta analyttisiä näkökulmia. En tässä vaiheessa pyrkinyt rajaamaan analyttisiä huomioita se tarkemmin, vaan etenin aineisto edellä merkityn reunamerkintöihin kaikki huomiot, jotka millään tavalla tuntuivat relevanteilta tutkimusaiheen kannalta. Tämä vaihe oli yllättävän miellyttävä, sillä olin tähän asti aineistoa läpikäydessäni tuntenut aineiston etäännyvän teoreettisista yläkäsitteistäni ja alkanut epäillä niiden käyttökelpoisuutta. Analyttisiä lähestymiskulmia kehittäessä aloin taas nähdä yhteyden aineiston ja kansalaisuuden käsitteen välillä ja kehitin kapinallisen kaupunkilaisuuden empiriaa ja teoriaa yhdistäväksi käsitteeksi.

Otan seuraavaksi tarkempaan esittelyyn käyttämäni luokittelun ja avoimessa koodauksessa esille nousseita huomioita. Tämä ei ole vielä varsinaista analyysiä, mutta antaa lukijalle käsityksen siitä, minkälaiselle työlle analyysi rakentuu ja minkälaisen prosessin tuloksena analyysiin päätyneet näkökulmat ovat valikoituneet. Nämä luokittelussa käytetyt otsikot ovat suoraan Emersonin ym. teoksesta (kts. Emerson ym 2011, 129–151).

Emerson ym. esittävät, että tavat tervehtiä paljastavat usein jotain toimijoiden keskinäisistä suhteista ja statuksista. Tervehtimisillä voidaan sekä sanoa että elein viestiä läheisyydestä, kunnioituksesta, arvonnasta tai vihamielisyydestä. Tervehtiminen voi kertoa ryhmään

kuulumisesta tai jaoista ryhmissä. (Emerson ym. 2011, 134). Aineistossani tervehtiminen oli usein nyökkäyksellä tehostettua hämäläistä ”moikkaamista” tai ”morottamista”, kun toisensa jo entuudestaan tuntevat henkilöt tervehtivät toisiaan ennen kokouksia. Usein kaikki paikalla olijat eivät kuitenkaan tunteneet toisiaan ja varsinainen esittäytyminen ja tervehtiminen tapahtui usein kokousten alussa vapaamuotoisissa esittelykierroksessa. Esittelykierrokset olivat analyysin kannalta mielenkiintoisia, sillä esittäytyessään ihmiset kertoivat nimensä lisäksi usein motiiveistaan osallistua kenen kaupunki kampanjaan. Esittelyiden yhteydessä saatettiin myös tervehtiä muita kokouksen osallistujia sekä erikseen toivottaa uusia henkilöitä tervetulleiksi.

Jokapäiväiset kysymykset ja vastaukset viittaavat arkisiin, toistuviin kysymyksiin ja vastauksiin. Nämä kysymykset voivat johdattaa toimijoiden kannalta merkityksellisten ja jokapäiväistä elämää määrittävien aiheiden äärelle (Emerson ym. 2011, 135). Aluksi katsoin tämän kategorian jäävän kohtalaisen yksipuoliseksi, sillä kampanjan ja kokousten ympärillä keskustelunaiheet koskivat usein juoksevia ja kampanjaan liittyviä asioita, jotka eivät olleet luonteeltaan arkisia. Keskustelu kokousten ympärillä alkoi kuitenkin kenttätöön edetessä menettää erityistä luonnettaan ja kenttäjakson myöhemmässä vaiheessa kokouksiin liittyvät kysymykset alkoivat saada arkisen jokapäiväisen kysymyksen luonnetta. Selkeimmäksi yksittäiseksi toistuvaksi arkiseksi kysymykseksi nousivatkin kysymykset kokouksista itsestään. Olen laskenut nämä jokapäiväisiksi kysymyksiksi, koska kysymystilanteissa oli usein kyse enemmän keskustelun avaamisesta kuin varsinaisesta tiedon hankkimisesta kokousten suhteen. Huomasin että saatoin itsekkin kysyä seuraavan kokouksen ajankohtaa tai sijaintia, vaikka olin hyvin tietoinen koska ja missä se olisi.

Asioiden ja tilanteiden arkisilla kuvailuilla käsittän tilanteet, joissa toimijat määrittelevät tai kuvailevat omin sanoin yksittäisiä tilanteita, toimintaa tai ryhmiä. Tarkoituksena ei ole esittää, että nämä kuvailut paljastaisivat kuinka toimija ajattelee tietystä asiasta, vaan tarkkailla sitä kuinka toimijat kuvailevat ja määrittelevät asioita eri tavoin tilanteesta ja yleisöstä riippuen (Emerson ym. 2011, 134). Pysin myös kiinnittämään huomiota siihen, minkälaisia reaktioita nämä kuvailut aiheuttivat. Oli mielenkiintoista huomata kuinka aineistosta pystyi tavoittamaan sen, kuinka tietynlaiset kaupungin toimintaa ja siihen kytkeytyviä poliitikkoja koskevat kuvailut saivat paljon kannustavaa vastakaikua, mutta jos nämä kommentit menivät liian pitkälle tai kävivät toistamaan itseään, vastakaiku loppui. Kun paikalla oli uusia henkilöitä, kuvailut saatettiin esittää kärjistetyimpinä rautalankamalleina, joissa esimerkiksi kaikki poliitikot esitettiin ongelmana, mutta toisissa tilanteissa saatettiin tehdä hyvinkin selvästi eroa esimerkiksi siinä, ettei kaikkea kaupungin tai poliitikkojen toimintaa pidetty ongelmallisena vaan osan nähtiin edesauttavan kenen kaupunki kampanjan ajamia asioita. Analyysin kannalta mielenkiintoiseksi osoittautui myös tilanteet, joissa

toimijat määrittelivät tai kuvailivat kamppailun kannalta asiakirjoja, kuten tiloja koskevia selvityksiä, pormestarisuunnitelmaa tai Pispala Vuoden kaupunginosa -palkinnon perusteluita.

Toimijoiden kertomuksilla ja tarinoina tarkoitan tilanteita, joissa toimija kuvailee todistamaansa, kokemaansa tai kuulemaansa tilannetta jonkinlaisen kerronnallisen strategian avulla, joka tekee tarinasta persoonallisen (kts. Emerson ym. 2011, 140). Kertomukset eivät kerro asioita sellaisina kuin ne ovat tapahtuneet, vaan ne ovat pikemminkin yksi versio tapahtuneesta ja usein kertomuksen sisältöä mielenkiintoisempaa onkin kysyä, mikä kertomuksen tarkoitus on, tai miksi se kerrottiin juuri kyseisessä tilanteessa (emt. 140–141). Tarinat ja kertomukset saattavatkin kertoa tilanteeseen liittyvistä henkilökohtaisista näkemyksistä ja usein niillä pyritään ajamaan jotain tiettyä tarkoitusta. Kertomusten kohdalla aineistosta nousi esille niiden vahva rooli yhteisen kamppailun kokemuksen tuottamisessa. Toimijat kertoivat usein persoonallisesti ja henkilökohtaisten kokemusten kautta edustamiensa tilojen toiminnasta. Kertomuksissa korostui etenkin epävarmuus toiminnan jatkumisen suhteen ja pelko siitä, että tilat voidaan viedä koska tahansa kaupungin päätöksellä. Myös kaupungin byrokraattisten interventioiden toistuva luonne sekä kokemus kyvyttömyydestä vaikuttaa kaupungin päätöksiin olivat toistuvia huolenaiheita. Kertomusten pohjalta muodostui yhteisiä huolenaiheita, ja kampanjan tavoitteet, lukuun ottamatta heti alusta asti mukana ollutta myyntilistalta poistamista, kehittyivät pitkälti näiden huolenaiheiden pohjalta.

Toimijoiden käsitteillä ja typologioilla viitataan arkisiin käsitteisiin ja luokitteluihin, jotka toistuvat toimijoiden puheessa. Arkisilla käsitteillä en viittaa yleisiin virallisiin tai teknisiin käsitteisiin, vaan persoonallisempiin käsitteisiin joiden olen nähnyt liittyvän nimenomaan tutkittavaan kontekstiin. (Emerson ym. 2011, 142). Tähän kategoriaan jäsenyivät erilaiset tavat viitata eri kampanjan kannalta olennaisiin ihmisryhmiin, kuten kaupungin päättäjiin, kampanjaa puolustaviin tai potentiaalisesti vastustaviin Pispalan asukkaisiin, sekä käsitteet, joilla viitattiin kampanjassa mukana oleviin ihmisiin, eli meihin. Jäsensin tämän otsikon alle myös tilanteet, joissa selvästi käytiin keskustelua eri käsitteiden käsitesisällöstä. Kiinnitin myös huomiota siihen, kuinka kampanjan nimi muotoutui pitkän kokouksesta toiseen edenneen käsitteellisen keskustelun myötä, ennen kuin se päätettiin. Lisäksi jäsensin tähän kategoriaan myös kohdat, joissa toimijoiden kesken käytiin selkeää käsitesisällöllistä keskustelua, eli määriteltiin miten tietty käsite kuten ”kulttuurintuottaja” ymmärretään tai pitäisi ymmärtää. Myös Pispalan rajojen kohdalla käytiin mielenkiintoista käsitteellistä keskustelua siitä, että mitkä tahot oikeastaan lasketaan pispalalaisiksi, tai kuinka kaukana Pispalan rajojen ulkopuolella toiminta saa sijaita, että se voidaan laskea vielä pispalalaiseksi.

Kontekstualisoinneilla ja vastakohdilla viitataan keinoihin, joilla toimijat kontekstualisoivat esiin

nostettuja asioita. Kontekstualisoimalla asian tietyllä tavalla tai esittämällä sen tiettyä vastakohtaa vasten, toimija voi vaikuttaa siihen kuinka asia tulkitaan tai mitkä piirteet asiassa korostuvat. (kts. Emerson ym. 2011, 144–145). Tarkastelemalla toimijoiden esiin nostamia kontrasteja ja vastakohtia voidaan saada näkökulma siihen, mitä esiin nostetulla asialla tavoitellaan. Kontrastoinnit ja kontekstualisoinnit johdattavat toimijoiden kannalta keskeisten toimintaa ja kampanjaa jäsentävien arvojen äärelle. (Emerson ym. 2011, 145). Kontekstualisointi oli keskusteluissa usein se suola, joilla esiin nostetuista aiheista tehtiin poliittisia. Erityisen paljon kontekstualisointia tapahtui kaupungin päätöksistä puhuttaessa, mikä sai kaupungin toiminnan näyttämään huomattavan arvolutautuneelta ja ideologiselta, eikä lainkaan neutraalilta, mikä olisi saattanut olla tulkinta ilman kontekstualisointia. Konteksteilla korostettiin esimerkiksi sitä, ettei kaupungin toiminnassa ole kyse vain kiinteistöjen myynnistä ja tietämättömyydestä, vaan taustalla vaikuttaa myös maailmankuva, jossa Pispalan yhdistysten tuottamalla toiminnalla ei nähdä arvoa. Voidaan myös kysyä, että oliko kontekstualisointi keino paljastaa päätösten taustalla vaikuttavia ideologisia rakennelmia, jotka oltaisiin muutoin voitu ottaa annettuina. Huomionarvoista kontekstualisoinnissa oli myös tilannesidonnaisuus ja välillä sama asia saatettiin esittää yhdessä puheenvuorossa useassa eri kontekstissa ikään kuin kaikille paikalla oleville yleisöille.

Toimijoiden omiin selityksiin ja teorioihin olen pyrkinyt sisällyttämään ne tilanteet, joissa kenen kaupunki? -kampanjaan osallistuneet henkilöt esittivät omia tarkempia näkemyksiään siitä miksi, miten tai milloin jokin asia tapahtui (vrt. Emerson ym. 2011, 149). Jälkikäteen esitettyjen perusteltujen selitysten ja teorioiden lisäksi kokosin tähän kategoriaan myös toimijoiden omia strategioita, eli perusteltuja näkemyksiä siitä mihin jokin toiminta johtaa. Tässä kategoriassa nousivat esille toisaalta selitykset ja teoriat, jotka koskivat kaupungin toimintaa. Kaupungin toimintaa koskevista teorioista puhuttaessa yleensä myös laadittiin strategioita, joilla kaupungin toiminta voitaisiin torjua. Tässä mielessä näkisin, että toimijoiden halua jäsentää kaupungin toimintaa analyttisesti ajoi strateginen halu ymmärtää kaupungin toiminta, jotta se voitaisiin tehdä tehottomaksi. Esimerkiksi toimijat esittivät usein, että syy siihen miksi kaupunki ei näe uhatuissa tiloissa tapahtuvaa toimintaa säilyttämisen arvoisena on siinä, että kaupunki arvottaa toimintaa ensisijaisesti sen kautta tuottako toiminta rahaa. Tähän liittynyt strateginen näkökulma oli ei-rahallisten arvojen, kuten kulttuuristen arvojen itseisarvon korostaminen, sekä talouskeskustelun haastaminen arvokeskustelulla. Toisaalta taloudellisten arvojen ylikorostuneisuuden katsottiin johtuvan siitä, että tiloja hallinnoi tilakeskus, eikä esimerkiksi kulttuurijaosto.

Avoimesta koodauksesta analyysiin

Aineiston luokittelun ja avoimen koodauksen jälkeen käsissäni oli suhteellisen laaja paletti erilaisia analyyttisiä näkökulmia. Tässä vaiheessa oli selvää, ettei kaikkien näkökulmien käsitteleminen ole mielekäästä. Aloin etsiä analyysin kannalta olennaisia laajempia temaattisia kokonaisuuksia suuntaamalla huomioni avoimen koodauksen aikana tekemiini reunamerkintöihin. Kävin läpi näitä reunamerkintöjä ja etsin yhtäläisyyksiä eri reunamerkintöjen välillä, kunnes koko aineisto oli jaoteltu noin viidentoista eri temaattisen otsikon alle. Näitä olivat mm. keskustelut, joissa kampanja jäsenyi eräänlaisena selviytymistaisteluna, uhkakuvat siitä jos kampanja hävitään ja kertomukset onnistuneesta selviytymisestä, keskustelu arvokeskustelusta etenkin adressin yhteydessä, kampanjan jäsentäminen suhteessa paikalliseen kamppailun historiaan, rahaa ja taloutta koskevat keskustelut, ideologiaa koskevat keskustelut, kaupunginosajuhlaa koskevat keskustelut, kaupunginosajuhlaan liittyen keskustelut kaupungin toiminnasta, keskustelut päättäjistä ja poliitikoista, keskustelut joissa määritellään tai kuvaillaan kaupungin toimintaa ja tilojen hallintaa, sekä keskustelut, joissa otetaan kantaa kuntademokratiaan ja sen luotettavuuteen. Nämä jakautuivat vielä kahden otsikon alle, jotka olivat selviytymistaistelu parempaa aikaa odotellessa, sekä kaupungin, Pispalan ja demokratian monimutkainen suhde. Tämä mahdollisti eri analyyttisten lähestymiskulmien puntaroimisen ja pystyin myös suoraan näkemään mistä aiheesta on aineistoa ja kuinka paljon.

Tässä vaiheessa aloin tarkastelemaan aineistoa myös teoreettisemmassa mielessä ja otin selvemmin mukaan teoreettisen yläkäsitteeni, eli kansalaisuuden, empirian ja teorian välille kehittämäni kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen kautta. Tarkoitukseni tässä vaiheessa oli kytkeä aineisto laajempaan teoriaan, sekä tutkimuskysymykseeni. Lähdin purkamaan aineistoa kansalaisuuden käsitteen avulla. Koska kansalaisuus kielenä merkitsee jäsenyyttä, ts. kuulumista poliittiseen yhteisöön, otin jäsenyyden ensimmäiseksi johtolangakseni. On nimittäin huomattava, että jos aineistoa lähestyy kysymyksellä miten ja missä yhteyksissä informantit käyttävät sanaa kansalaisuus, tai jotain siitä jatkettua yhdyssanaa, joutuu pettymään. Tarkastelemassani liikkeessä kansalaisuus sanana loistaa poissaolollaan. Tarkempi tarkastelu kuitenkin tuo esille, että kansalaisuuteen liitetyt käsitesisällöt ovat keskeistä sisältöä liikkeessä. Väitän että tämä ristiriita on ensimmäinen vihje jonka kautta kansalaisuutta voi lähteä purkamaan tässä yhteydessä. Perustelen tätä sillä, että tarkastelemassani kampanjassa ei ensisijaisesti kamppailla kansalaisoikeuksien toteutumisesta, vaan kyse on *pikemminkin siitä, mitä nämä oikeudet ovat ja kuka ne saa määritellä*. (vrt. Holston 1999; Evelina Dagino 1998).

Toinen väitteeni on, että tätä kamppailua oikeuksista ja niiden määrittelystä käydään ensisijaisesti

tuottamalla sellaista perustaa poliittiselle jäsenyydelle, joka nähdään parempana vaihtoehtona hegemoniselle ymmärrykselle poliittisesta jäsenyydestä. Teoreettisella tasolla tätä voidaan lähestyä niin, että tarkastelemassani liikkeessä tuotetaan kansalaisuutta, joka eroaa hegemonisesta kansalaisuuden ymmärryksestä. Kutsuimmepa me tätä poliittisen yhteisön jäsenyyttä kansalaisuudeksi tai kaupunkilaisuudeksi, niin huomionarvoista on että sitä tuotetaan käytännössä. *Onkin aiheellista lähestyä aineistoa kysymyksellä, minkälaista tämä kansalaisuus on ja kuinka tätä kansalaisuutta muodostetaan käytännössä.*

Pyrin analyysissäni lähestymään yllä esitettyjä kysymyksiä kahden analyttisen lähestymiskulman kautta. Ensimmäinen lähestymiskulma koskee kampanjan jäsentämistä osaksi pidempää selviytymiskamppailua ja tarkastelen sitä kampanjan aikana toteutetun adressin ympärillä käydyn keskustelun kautta. Adressikeskustelu avaa näkökulman prosessiin, jossa kampanjan toimivat neuvottelevat paitsi siitä mitä kaupunkilaisen oikeudet ovat kohdatessa tilanteessa ja minkälaisiin oikeuksiin voidaan vedota, niin myös siitä kuinka toimijat voisivat vaikuttaa oikeuksien takana vaikuttavaan arvomaailmaan itselleen suotuisasti. Toinen lähestymiskulmani aineistoon on kampanjan aikana ilmenneet kaksi erilaista tapaa puhua kaupungista, eli puhe jossa kaupunki näyttäytyy poliittisena yhteisönä, jonka jäseniä toimijat ovat, sekä puhe jossa kaupunki näyttäytyy toimijoista etäisenä tahona, jonka toimintaa ohjaavat kampanjan toimijoista riippumattomat taloudelliset tai ideologiset vaikutteet. Tarkastelen näitä kahta eri tapaa jäsentää kaupunkia kampanjan huipennuksen, eli Pispalan kaupunginosajuhlan toteuttamisen kautta. Esitän että tämän näkökulman kautta pystyn analysoimaan sitä kuinka kapinallista kaupunkilaisuutta tuotetaan tarkastelemassani kontekstissa ja minkälaista tämä kaupunkilaisuus on (vrt. Lazar 2013, 16).

4. Analyysi: adressikeskustelusta kaupunginosajuhlaan

Tässä osiossa toteutan aineistoanalyysin edellä mainittujen lähestymiskulmien, eli adressin ja kaupunginosajuhlan, sekä niiden ympärillä käydyn keskustelun kautta. Ennen näiden osioiden analysointia on kuitenkin syytä luoda katsaus kamppailun historiallisiin, materiaalsiin ja kulttuurisiin taustoihin. Kuten teoriaosuudessa toin esille, etnografisen aineiston perusteella ei voida tavoittaa kattavaa kuvaa kamppailun taustoista. Tämä kävi minulle viimeistään selväksi kenttätutkimuksen vaiheessa, jossa kävin läpi Pispalan kirjaston digitaalisia valokuva-arkistoja ja huomasin kuinka arkistossa näkyi paljon tarkastelemastani kampanjasta tuttuja kasvoja erinäisissä yhteisölliseen toimintaan liittyvissä yhteyksissä 80-luvun loppupuolelta saakka, mihin asti arkisto ulottui. Kamppailun kytkeytyminen osaksi pidempää kamppailujen historiaa on kuitenkin kamppailun ymmärtämisen kannalta niin olennainen piirre, ettei sitä voi jättää huomiotta.

Kamppailu nimittäin jäsennettiin monissa osaksi pidempää kamppailua, josta käytän käsitettä selviytymiskamppailu. Aloitakin tarkastelemalla kuinka kamppailusta käytännössä tehdään osa pidempää kamppailua kertomusten ja kokemusten jakamisen, sekä strategiasta ja tavoitteista käytävien neuvotteluiden kautta. Tarkastelen myös minkälaisiin merkityksiin ja arvoihin kamppailu liitetään tämän jäsennyksen kautta. Pidän tätä katsausta tärkeänä, sillä se tuo esille miten kyseessä ei ole vain tilojen toiminnan turvaaminen, vaan taustalla vaikuttavat laajemmat kysymykset yhteisön ihmisten mahdollisuuksista vaikuttaa omaan ympäristöönsä.

4.1. TAMPEREEN UHANALAISET KULTTUURITILAT SÄILYTETTÄVÄ – Selviytymiskamppailua parempia aikoja odotellessa

Olen esittänyt havainnon, ettei Kenen kaupunki? -kampanjaa nähdä yksittäisenä ja erillisenä kamppailuna, vaan se liitetään eri tavoin osaksi pidempää kamppailun jatkumoa. Tarkastelen tässä luvussa tätä ilmiötä ja kysyn: miten se liittyy teoreettiseen jäsennykseen kansalaisuudesta ja kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteestä. Kansalaisuuden teoriassa keskiöön nousevat usein kysymykset kansalaisuuteen liitetystä oikeuksista, sekä siitä *mitä nämä oikeudet ovat ja kuka ne saa määritellä*. Keskeisenä punaisena lankana tarkastelen Kenen kaupunki? -kampanjan yhteydessä tehdyn ”TAMPEREEN UHANALAISET KULTTUURITILAT SÄILYTETTÄVÄ” -adressin [liite 2] laatimisen yhteydessä käytyjä keskusteluja ja neuvotteluita kampanjan tavoitteista ja päämääristä.

Uhanalaisten tilojen puolesta vetoavan adressin laatimisesta tehtiin päätös toisessa yleiskokouksessa. Samassa kokouksessa, myös päätettiin vuoden kaupunginosakokouksen järjestämisestä. Adressin pohjalle käytiin kuitenkin pitkää periaatteellista keskustelua adressin tavoitteista ja kesti yli kuukauden ennen kuin lopullinen versio adressista julkaistiin allekirjoitettavaksi. Adressi keräsi lopulta hieman alle 700 allekirjoitusta. Työjärjestys adressin kohdalla oli, että kokouksessa käytiin periaatteellista keskustelua adressin sisällöstä, mutta varsinaisesta kirjoittamisesta oli vastuussa pienempi, noin viiden hengen avoin ryhmä. Kaikilla kampanjassa mukana olevilla oli kuitenkin mahdollisuus osallistua adressin kirjoittamiseen ja muokkaamiseen sähköpostilistan kautta ja adressin viime metreillä myös syntyi pienimuotoinen konflikti koskien adressin sisältöä ja muotoilua. Tässä osiossa nostan esille monia aineistoesimerkkejä, joista osassa ei suoranaisesti käsitellä adressia. Tässä on kuitenkin huomioitava adressin työjärjestys ja se, että kokouksissa käydyt pitkät ja polveilevat keskustelut osaltaan

vaikuttivat adressin muotoiluun silloinkin, kun kokouksissa ei varsinaisesti puhuttu adressista.

Lopullisen adressin keskeiset vaatimukset olivat luopuminen kiinteistöjen myyntiaikeista, tilojen toimijoiden ja kaupungin kanssa yhdessä laaditut sopimukset tilojen pitkäjänteisestä ja käyttäjälähtöisestä käyttämisestä, rakennusperinteen turvaaminen, elinkustannusindeksiin sidottu kohtuullinen vuokrasopimus tai vaihtoehtoisesti tilojen myyminen nimelliseen hintaan niitä käyttäville yhdistyksille, sekä kulttuuritilojen hallinnan siirtäminen Tilakeskukselta Kulttuuritoimen alaisuuteen, tai vastaava järjestely, joka takaisi aktiivisen ja luottamuksellisen suhteen tilojen toimijoiden ja kaupungin välille. Adressissa tuotiin myös esille tilojen käyttäjälähtöisyyttä ja niiden merkitystä ympäristölleen, sekä tilojen roolia sellaisten sosiaalisten ja kulttuuristen palvelujen kustannustehokkaina tuottajina, joita kaupungin pormestarisopimuksessa ja kaupunkistrategiassa peräänkuulutetaan. Adressi myös korostaa sitä, kuinka tilojen menettäminen vahingoittaisi erityisesti vähävaraisten ihmisten tosiasiallista oikeutta olla aktiivisia yksilöitä ja yhteisön jäseniä omassa elinympäristössään.

Virastotalon valtauksesta Ojalan listaan – kampanja kamppailun jatkumona

Adressikeskustelun periaatteellisen tason merkitysten ymmärtämiseksi täytyy ensiksi tarkastella, minkälaisen jatkumon osaksi kamppailu liitetään.

Kysyttäessä kuinka kamppailu käytännössä liitetään osaksi pidempää kamppailujen jatkumoa, on luontevaa aloittaa niistä aineiston kohdista, joissa toimijat eksplisiittisesti ilmaisevat Kenen kaupunki? -kampanjaan johtaneen myyntilistan olevan osa pidempää kamppailua.

Ensimmäinen ote on toisesta yleiskokouksesta Pispalan kirjastotalolta. A-killan toiminnanjohtajaa on juuri pyydetty esittelemään a-killan tilannetta myyntilistan suhteen.

”Todellinen tilanne lähti Ojalan listasta 2008, vai oliko se..” ”2009”, joku korjaa, mihin toiminnanjohtaja vastaa ”vuodet menee nopeaa.” Hän jatkaa kertomalla, että Ojalan lista oli ensimmäinen, jossa A-killan myyntiä ehdotettiin ja palaa nykypäivään kertomalla saaneensa eräältä poliitikolta tietoa A-killan siirtymisestä uudelle myyntilistalle. ”Petri tässä ilmoitteli, että se oli sinne liiketoimijaoston listalle noussu.” Hänen äänensä painuu väsyneen melankoliseksi hänen lisätessään kuin puoliksi itselleen ”ettei tarvitsisi vähän väliä näistä samoista asioista.”

Tässä esimerkissä ”todellisen tilanteen” katsotaan alkaneen vuosia aikaisemmasta Ojalan listasta, jossa Tahmelan monitoimitalo on ehdotettu myytäväksi ensimmäistä kertaa. Nykyisen myyntilistan

esitetään olevan jatkumoa tälle. Tilanteen toistuvuus ja sen väsyttävä luonne käy vielä ilmi toiminnanjohtajan viimeisestä kommentista, jossa hän ilmaisee, ettei jaksaisi kerta toisensa jälkeen [tapella] näistä samoista asioista. Kansalaisuuden käsitteen kautta huomionarvoiseksi seikaksi nousee myös se, että taho jota päätös koskee, eli tässä tapauksessa A-kilta, on saanut tiedon päätöksestä toisen käden kautta. Tämä kokemus osattomuudesta päätöksentekoon tuli esille myös monen muun toimijan kohdalla.

Seuraava ote on samasta kokouksesta. Tässä esimerkissä kokouksen osallistuja kertoo keskustelleensa asiasta tuttunsa kanssa. Ajallisesti hän sijoittaa kamppailun historian kuitenkin kauemmaksi, aina 80-luvulle.

Silmälasipäinen mies on noussut seisomaan ja mainitsee keskustelleensa ystävänsä ja tunnetun kulttuuritoimijan kanssa siitä, kuinka oikeistopolitiikka jyrää pitkästä aikaa ja että sama kamppailu käytiin 80-luvulla. Hän perustelee väitettään mainitsemalla esimerkiksi virastotalon valtauksen ja suojelun. ”Kaupunki kokeilee aina välillä kepillä jäätä” hän toteaa ja koputtaa kädessään olevalla kävelykepillä lattiaa ja jatkaa ”meidän pitää vaatia, että säilytetään, ei vain Hirvitalo, A-kilta, kurpitsatalo, vaan että myös pitää säilyttää Kauppahalli.”

Tässä esimerkissä kamppailu sijoitetaan osaksi jatkumoa vertaamalla sitä 80-luvulla käytyihin kamppailuihin, joista esimerkkinä mainitaan Tampereen virastotalon valtaus. Kamppailu esitetään toisintona kertaalleen voitetusta kamppailusta. Myös tilanteen toistuva luonne ja yksipuolinen päätöksenteko käy ilmi ilmauksessa kepillä jäätä kokeilevasta kaupungista. Tulkitsen jäävertauksen myös kertovan siitä, että jos paikalliset eivät ole valppaina kaupungin myyntiehdotusten kohdalla, jää kestää ja tilat menetetään. Toisin kuin edellisessä esimerkissä, tässä kaupungin toiminnalle annetaan myös ideologinen motiivi, eli paluun tehnyt oikeistopolitiikka.

Vaikka 80-luku on jo niin kaukainen aika, että monet kokouksen osallistujista ovat vasta syntyneet silloin, niin samaisessa kokouksessa pisimmän korren kamppailun alkukohdan määrittelyssä vetää Pispalan asukasyhdistyksen aktiivi, joka osittain kommenttina näihin kahteen aikaisemmin, vaan ei peräkkäin, esitettyyn puheenvuoroon toteaa seuraavanlaisesti.

”Näitä on nähty Pispalassa vuodesta 75 asti.” Ja jatkaa, että samat ajatukset ja ideat on käyty useasti läpi, eikä kaikkea tarvitse keksiä uudestaan.

Tässä kommentissa tulee esille taas tilanteen toistuvuus. Kamppailun katsotaan alkaneen jo vuonna 1975. Tämä kommentti alleviivaa kuitenkin seikkaa, joka oli tulkittavissa myös aikaisemman kommentin maininnassa kertaalleen käydyistä kamppailuista, mutta joka tulee tässä vielä

selkeämmin esille. Paitsi kaupungin toiminta, myös kaupungin toimintaa vastustava vastarinta on osa pidempää jatkumoa. Eli ainakaan kaikki toimijat eivät ole uuden asian edessä, eikä pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen, vaan aikaisempien kamppailujen yhteydessä käydyt keskustelut ja esitetyt ajatukset ovat edelleen relevantteja.

Seuraavassa ote on ensimmäisestä yleiskokouksesta. Rajaportin saunan edustaja esittelee saunan tilannetta.

Saunan aktiivi kertoo saunan olleen vuokralla 25-vuotta ”toistaiseksi.” Hän toteaa, että Rajaporttia harkitaan myytäväksi n. ”vuosi kerrallaan” ja kertoo, että viisi vuotta sitten sauna, Kurpitsatalo ja A-kilta esitettiin myytäväksi.

Tässä otteessa toiminnan taustalle ei esitetä ideologisia vaikuttimia, mutta tilanteen toistuva luonne käy yhtä lailla ilmi. Tässä ehkä hieman humoristisestikin tuodaan esille se, että myyntilistoissa ja niille päätymisessä on kyse pikemminkin normista kuin mistään poikkeuksellisesta.

Edellä nostamissa kommentteissani käy ilmi, kuinka kamppailusta tehtiin ensimmäisissä yleiskokouksissa osa pidemmän kamppailun jatkumoa. Kamppailun luonne määrittyy puolustustaisteluksi, eli toimijat kerta toisensa jälkeen ovat torjuneet kaupungin suunnalta tulleet myyntiehtotukset, ja tästä näkökulmasta vallitsi kokouksissa pitkälti yhteisymmärrys, niin kuin myös siitä, ettei toimijoilla ole mahdollisuutta osallistua prosesseihin, joissa myyntilistoja laaditaan. Sen sijaan toimijoiden välillä esiintyi erimielisyyttä esimerkiksi siitä, mitkä myyntiehtotusten taustalla vaikuttavat motiivit olivat, tai että onko myyntilistojen taustalta löydettävissä ideologisia vaikuttimia. Tämä näkyy myös adressissa, sillä taustalla vaikuttaviin motiiveihin ei oteta kantaa osin juuri siksi, ettei niistä ole toimijoiden keskuudessa yhteisymmärrystä. Tämä myös kuvaa sitä prosessia, kuinka periaatteellinen keskustelu vaikuttaa ja siirtyy osaksi adressia.

Seuraavassa osassa jatkan selviytymiskamppailun käsittelemistä, mutta siirrän tarkastelun painopisteen kysymykseen siitä, mistä kamppailussa katsotaan olevan kyse. Tämä on adressin kannalta olennaista, sillä sen kautta on mahdollista ymmärtää erilaiset pitkän- ja lyhyen tähtäimen tavoitteet, joita kampanjalla pyritään ajamaan, ja jotka myös näkyvät valmiissa adressissa. Seuraavat keskustelut valaisevat sitä, miten eri tavoitteet adressissa painoutuivat.

”Antakaa mulle lykkäys, mutta älkää poistako tuomiota” – kamppailun tavoitteista ja arvopohjasta

Adressissa otsikon ”MITÄ ME HALUAMME” alle on listattu kampanjan kuusi pääasiallista vaatimusta. Adressissa vaaditaan pitkäaikaisen käyttöoikeuden ja työrauhan takaamista, kaupungin

ja toimijoiden välisten luottamuksellisten keskustelu- ja toimintasuhteiden luomista, kiinteistöjen myyntiaikeista luopumista, tilojen toimintaa koskevan päätäntävällän käyttäjälähtöisyyttä, kulttuuritilojen hallinnan siirtämistä Tilakeskukselta kulttuuritoimen tai vastaavan elimen alaisuuteen, sekä 10-20 vuoden vuokrasopimusten solmimista tai vaihtoehtoisesti tilojen myymistä nimelliseen hintaan niitä pyörittäville yhdistyksille.

Tässä osiossa tarkastelen keskusteluita, jotka osaltaan auttavat ymmärtämään kuinka tähän moninaiseen vaatimuslistaan on päädytty, ja samalla valaisevat kampanjan taustalla vaikuttaneita analyttisiä jäsennyksiä kulttuuritilojen tilanteesta Tampereelle. Esitän myös, että keskustelut jotka ohjaavat adressin muotoutumista, voidaan myös nähdä keskusteluina siitä, miten vaihtoehtoinen jäsenitys kaupunkilaisuudelle ymmärretään paikallisesti. Haluankin tarkastella näitä keskusteluja kampanjan arvopohjasta myös kenttänä, jolla kapinallista kaupunkilaisuutta tuotetaan tarkastelemassani kontekstissa.

Kenen kaupunki? -kampanjan muodosti kuitenkin hyvin heterogeeninen joukko ihmisiä ja sen ensisijainen tavoite oli selkeästi myyntiuhan torjuminen. Ensimmäisen yleiskokouksen jälkeen julkaistussa tiedotteessa osanottajakunta määriteltiin seuraavanlaisesti:

Hienosti sujuneessa kokouksessa tunnelma oli tiivis: Pispalan kirjastotalo täyttyi noin 60:stä osanottajasta. Eri tilojen edustajat, taiteilijat, kaupunginosa-aktiivit ja osa Hirvitalon naapureista keskustelivat nykyisen toiminnan turvaamiseksi vaadittavista tavoitteista ja keinoista, pysyen tiukasti asiassa ja yhteisillä linjoilla suuristakin päämääristä, mikä viestii vahvasta määrätietoisuudesta.

Paikalle ehtivät Ompelijantalon, Rajaportin saunan, Kurpitsatalon, Hirvitalon, Pispalanharju 32:n ja Onkiniemen edustajat, jotka esittäytyivät ja kertoivat tilanteestaan.

Samaisessa tiedotteessa mainittiin myös keskustelun suunta, jota tässä osiossa käsittelen ja josta käytän nimitystä arvokeskustelu. Tiedotteessa arvokeskustelu määriteltiin seuraavanlaisesti.

Kannatusta sai asukaslähtöinen strategia, jossa yksittäisten talojen pelastamisen sijaan käytäisiin laajempaa arvokeskustelua. Korostettiin oikeutta odottaa yhteistyötä päättäjien taholta, joka perustuu ennen kaikkea kaupungin omiin asukaslähtöisyyttä ja vuorovaikutuksen lisäämistä painottaviin kaupunginosastrategiaan ja pormestarisopimukseen.

Eli kuten yllä olevasta tiedotteen osasta käy ilmi, akuuteimman uhan torjunnan lisäksi kampanjan tavoitteita pohdittiin alusta asti laajemmassa kontekstissa, kuin pelkästään talojen pelastamiseen

tähtäävänä toimintana. Huomionarvoista on myös, että kolme kampanjan kannalta aktiivista tilaa, Rajaportin sauna, Kurpitsatalo ja Hirvitalo olivat saaneet jo ennen toista yleiskokousta ensimmäiset lupaukset ”pidempiaikaisesta vuokrasopimuksesta.” Vaikka kyse tosin oli vielä vain lupauksesta, eikä kaupungin lupauksiin suhtauduttu varuksettomasti, niin akuutti myyntiuhka ei enää näiden tilojen kohdalla vaikuttanut todennäköiseltä. Tässä tiedotteen kappaleessa myös vedotaan kaupungin omiin linjauksiin, mikä on olennaista, kun asiaa tarkastellaan kansalaisuuden käsitteen kautta.

Akuuttien tavoitteiden saavuttaminen heti ensimmäisen yleiskokouksen jälkeen ei kuitenkaan estä kampanjan jatkumista ja huipentumista Pispalan kaupunginosajuhlaan. Tässä taustalla vaikuttaa ajatus, jota tarkastelen tarkemmin tässä luvussa. Eli ajatus siitä, etteivät yksittäiset myyntipäätösten torjumiset poista tilojen yllä vellovaa uhkaa, vaan kestävämpi ratkaisu vaatisi muutosta kaupungin päätöksenteon taustalla vaikuttavassa arvopohjassa. Tämän haastamisen nähdään tapahtuvan haastamalla kaupunki arvokeskusteluun. Tässä myös ollaan kapinallisen kaupunkilaisuuden ytimessä, sillä tavoitteena on tuottaa vaihtoehtoinen arvopohja päätöksenteon perustaksi (vrt. Holston 1999, 96.) Seuraavaksi käsitelen aineistoesimerkkien kautta, kuinka pitkän ja lyhyen tähtäimen tavoitteista keskusteltiin ja yritän myös valaista tavoitteiden suhdetta arvokeskusteluun.

Seuraava ote on ensimmäisestä yleiskokouksesta. Yksi kokoustajista on hetkeä aikaisemmin ehdottanut tilojen säilyttämistä vaativaa adressia. Otteessa keskustellaan adressin mahdollisesta sisällöstä ja siitä mihin adressilla yritetään vedota.

Vanhempi mies katsoo tarkkaavaisesti käsissään olevaa paperia, johon on tehnyt muistiinpanoja ja kysyy ”yritetäänkö me vaatia täydellistä poliittista käännoä vai... koska se ei tuu ihan heti onnistumaan.” Johon Hirvitalon aktiivi vastaa, että ”sais ees kymmenen vuotta, jolloin voisi suunnitella pidemmälle” ja A-killan toiminnanjohtaja kommentoi vielä lisäksi, että ”kun ei tarvitsisi koko ajan pelätä, että joku vetää maton alta” ja yksi kokouksen osallistujista vielä summaa, että ”Työrauha.”

Tässä esimerkissä puhutaan sekä pitkän että lyhyen tähtäimen tavoitteista. Pidemmän tähtäimen tavoite määritellään ”täydelliseksi poliittiseksi käännoäksi” ja sen onnistumiseen suhtaudutaan varauksella. Tässä ei käy tarkemmin ilmi mitä tämä muutos pitäisi sisällään, mutta kyseessä on selvästi varsin kokonaisvaltainen muutos. Myös lyhyemmän tähtäimen tavoitteet nousevat esille; halutaan varmuus toiminnan jatkumisesta niin pitkälle, että voidaan keskittyä itse toimintaan. Tässä otteessa lyhyen ja pitkän tähtäimen suunnitelmia ei esitetä ristiriitaisina. Myös seuraava ote on samaisesta adressia koskevasta keskustelusta.

Hirvitalon toimija, aikuinen naishenkilö, ehdottaa ”suojelulistaa” myyntilistaa vastaan ja hahmottelee suojeluslistan sisältöä ääneen ”säilytetään seuraavat 500 vuotta.” Hän jatkaa, että suojelulista voisi saada kannatusta, koska myyntilistalla ovat myös vanha kirjastotalo ja kauppahalli joissa on ”tuhansia kävijöitä.”

Tässä ehdotuksessa hahmotellaan, ehkä hieman humoristisesti, ratkaisua joka turvaisi tilojen toiminnan hyvin pitkällä tähtäimellä. Suojelulistaa ei koskaan tehdä, mutta nähdäkseni ajatus suojeluslistasta kuvaa suhtautumista tiloihin. Niitä ei nähdä luonteeltaan väliaikaisina tai projektiluonteisina, eikä niissä tapahtuvan toiminnan odoteta loppuvan.

Kampanjan alkupuolella lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteiden välillä oli aistittavissa jonkinlaista jännitettä, kun kampanjan tavoitteista neuvoteltiin. Jännite hälveni kampanjan edetessä, mutta seuraavassa esimerkissä tämä jännite on nähdäkseni vielä tunnistettavissa.

Ote on ensimmäisestä yleiskokouksesta ja olemme juuri siirtyneet kokouksen asialistassa kohtaan ”keinot ja yhteistyömalli”

Kokouksessa puheenjohtajan roolin omaksunut Hirvitalon aktiivi ehdottaa ensisijaiseksi toimintakeinoksi adressia. Tähän Rajaportin saunassa aktiivisena toimiva henkilö ehdottaa, että kaikki kokouksen osallistujat puhuvat valtuutetuille ja mainitsee esimerkkinä ”saunan valtuustoryhmän” jolla viitataan Rajaportin saunaa käyttäviin kaupunginvaltuutettuihin. Hän toteaa, käsittääkseni saunan valtuustoryhmään viitaten, että sauna on alkuaikoinaan ollut kuin ”käenpoika”, ja korostaa lobbaamisen tärkeyttä adressin lisäksi. SKP:n puolueaktiivi ehdottaa tässä välissä kuntalaisaloitetta adressin sijaan. Saunan aktiivi jatkaa peräänkuuluttamalla suhdetoiminnan ja lobbaamisen tärkeyttä ja sitä, että on tärkeää pitää hyvät suhteet päättäjiin, ja peräänkuuluttaa tätä hyvien suhteiden ilmapiiriä toteamalla ”Täytyy tulkita asia positiivisesti.” Hän jatkaa kertomalla, että vuoteen ’96 asti sauna oli kaavoitettu parkkipaikaksi. Hän mainitsee vielä että aiemmin kokouksessa mainitun kaupungin virkailijan lisäksi nimeltä myös toisen kaupungin henkilön, ”joka on näitä myyntilistoja tehnyt.” Nuorempi kokouksen osallistuja ottaa puheenvuoron ja kommentoi aiemman puhujan lobbauskehotuksia vastaan kysymällä miksi lobata ja nöyristellä viiden vuoden välein, jos kaupunki vain julistaa sodan eikä osaa käyttäytyä. Tähän saunan henkilö toteaa, että ”mielummin kerran vuodessa.”

Tässä otteessa käydään vielä neuvottelua pitkän ja lyhyen tähtäimen tavoitteista ja niihin kytkeytyvä toiminta asetetaan hetkeksi vastakkain. Saunan henkilö esittää, että lyhyen tähtäimen tavoitteet on helpoin saavuttaa, jos kaupungin kanssa ei asetuta poikkiteloin, vaan pikemminkin lobataan ja

pidetään yllä hyviä välejä – minkä toinen kokoustaja esittää lobbaamisena ja nöyristelynä. Jälkimmäinen kommentoija ei varsinaisesti esitä tässä vaihtoehtoista toimintakeinoa, mutta yleisvaikutelmaksi jää, että kaupunkia pitäisi haastaa enemmän. Tulkitsen kommentin sodan julistavasta kaupungista myös kommenttina epäoikeudenmukaisesta vallan jakautumisesta. Kaupunki voi vain ”julistaa sodan eikä osaa käyttäytyä”, mutta Kenen kaupunki? -kampanjan toimijoilta odotetaan nöyrää suhtautumista samoihin kaupungin päättäjiin.

Seuraava ote on edelleen ensimmäisestä yleiskokouksesta. Otteessa tosin keskustellaan keinojen sijaan tavoitteista.

Vanhempi kokoustaja sanoo, että tässä on kyse isommasta ideologisesta kamppailusta ja ilmaisee tukensa toisen kokoustajan aikaisemmin esittämälle ehdotukselle myyntilistalle päätyneiden tilojen välisestä puolustusliitosta. Saunan aktiivi kommentoi, että pitkän tähtäimen ratkaisuja pitää miettiä ja sanoo, ettei tilakeskus ole oikea taho päättämään kulttuuritoimijoiden asioista ja että kulttuurijaosto olisi parempi.

Tässä otteessa pidemmän tähtäimen tavoitteet eivät näyttäyty enää vastakkaisina lyhyen tähtäimen tavoitteille. Tulkitsin tämän kommentin myös jonkinlaisena sovittelevana eleenä siitä, että pidemmän tähtäimen tavoitteilla on myös sijansa, eikä niitä tule unohtaa lyhyen tähtäimen tavoitteita miettiessä. Tässä tulee myös esille kaksi hieman poikkeavaa näkemystä pidemmän tähtäimen suunnitelmista. Ensimmäinen kommentoija esittää, että kyseessä on ideologinen kamppailu. Saunan aktiivi jakaa näkemyksen pitkän tähtäimen tavoitteiden tärkeydestä, mutta ei kytke niitä ideologiseen muutokseen, vaan esittää pikemminkin rakenteellisen ratkaisun, jossa ongelmat ratkaistaan siirtämällä tilojen hallinta yhdeltä kaupungin elimeltä toiselle.

Seuraava ote on toisen yleiskokouksen alkupuolelta Pispalan kirjastotalolta. Suurin osa kokoustajista ei ole vielä saapunut paikalle ja keskustelemme vapaamuotoisesti adressista ja siihen liittyvistä vaatimuksista noin kymmenhenkisen porukan kesken.

Kokous ei ole vielä varsinaisesti alkanut. Hirvitalon toiminnassa mukana oleva mies kyselee jo paikalla olevilta, että minkälainen sopimus kaupungin kanssa pitäisi tehdä ja että ”mihin se jatkuu se vuokrasopimus?” Mihin myöskin Hirvitalon toiminnassa mukana oleva nainen vastaa ”kymmenen vuoden päähän.” Pispalan asukasyhdistyksessä toimiva vanhempi mies ehdottaa hirvitalolaisille, että he tarjoutuisivat ostamaan Hirvitalon satasella. Hän perustelee tätä sillä, että kaikilla kaupungin vuokrataloilla on 1-3kk irtisanomisaika. Hän ottaa esimerkiksi pariskunnan, joka asuu omistamassaan talossa tontilla, jonka kaupunki omistaa. Hänen mukaansa talo on jäämässä ratikkalinjan alle ja tontin vuokrasopimus voidaan

kaupungintoimesta irtisanoa 3kk varojalla, vaikka pariskunta omistaa talon. Muut kokoustajat vastaavat tähän epäuskoisella päänpyörittelyllä ja aiemmin kommentoinut Hirvitalon naisaktiivi jatkaa, että ”sehän on se vähimmäisvaatimus, ettei myydä ennen kuin kaava ratkeaa, mutta sehän ei hyödytä meitä.” Kokouksissa hieman harvemmin käynyt naishenkilö kysyy, että mistä tilat ylipäänsä lähtevät neuvottelemaan ja lisää, että jos adressissa on useita tiloja, niin sisältyykö siihen riski ”meneekö läpi jos on useita eri tiloja?” Tähän kysymykseen ei tule vastausta, mutta hirvitalon mieshenkilö jatkaa, että ”semmonen --- niinku ensiapusopimus olis paikallaan” johon naisaktiivi toteaa, että ”me tehdään vuos eteenpäin” ja ettei suunnitelmia voi päättää 1-3kk varojalla. ”Pitäis olla irtisanomisaikaa” miesaktiivi toteaa. Hirvitalolaiset kysyvät paikalla olevalta Kurpitsatalon toiminnassa mukana olevalta mieheltä, että mikä kurpitsatalon tahto on toiminnan suhteen, johon tämä vastaa, että ”toiminta jatkuu niin kauan kuin on mahdollista” ja kertoo, että hekin tekevät toimintasuunnitelmansa vuodeksi kerrallaan. Hän istuu kyynärpäät pöydällä leuka käsiin tuettuna ja toteaa hieman kyyniseen äänensävyyn ”pitäis saada ymmärtämään se talojen arvo, että ois täällä aika tylsää ilman niitä.”

Tämän otteessa käy hyvin ilmi, miten kaupungin sinänsä neutraalilta vaikuttavat byrokraattiset käytännöt, kuten 1-3kk irtisanomisaika, ovat toimijoiden näkökulmasta ongelmallisia. Toimintaan liittyy prekaarinen luonne, sillä toiminnan jatkumisen materiaalisista edellytyksistä ei ole varmuutta. Määräaikaista vuokrasopimusta pidetään parempana suojana kaupungin äkkinäisiä päätöksiä vastaan, kuin toistaiseksi voimassaolevaa. Tosin määräaikaisiin vuokrasopimuksiinkin suhtaudutaan varauksella, sillä vuokrasopimuksen loppumisen katsotaan tarjoavan kaupungille hyvän tilaisuuden olla päästä tiloista eroon. Kurpitsatalon aktiivin kommentissa tulee ilmi arvokeskusteluun olennaisesti liittyvä piirre; se ettei taloissa tapahtuvaa toimintaa osata nähdä arvokkaana itsessään.

Olen pyrkinyt osoittamaan Kenen kaupunki? -liikkeen pitkän ja lyhyen tähtäimen tavoitteiden olevan suhteessa käsitykseen päätösten taustalla vaikuttavasta arvomaailmasta. Lyhyen tähtäimen suunnitelmat pyrkivät tilojen säilyttämiseen, kun taas pitkän tähtäimen suunnitelmat pyrkivät muuttamaan päätösten taustalla vaikuttavaa arvomaailmaa. Toimijat eivät olleet yhtä mieltä päätösten taustalla vaikuttavasta arvomaailmasta. Osa toimijoista jäsentää kamppailun taustalle suuremman ideologisen kamppailun, jossa myyntilista on ikään kuin vain yksi taistelu. Näiden näkemysten yhteydessä poliitikkoihin ja kaupungin virkamiehiin saatettiin suhtautua tämän vastaideologian airuina. Välillä tätä kieltämättä kyynistä suhtautumista poliitikkoihin myös kyseenalaistettiin. Huomionarvoista on, että kyynisyyden aste suhtautuessa kaupunkiin oli

pikemmin tilanne- kuin henkilösidonnaista, ja henkilöt jotka esittivät mustavalkoiseksikin tulkittavia näkemyksiä kaupungin toiminnasta, saattoivat toisessa yhteydessä olla huomattavasti sovittelevampia. Edellisessä aineistoesimerkistä käy kuitenkin ilmi kuinka erimielisyyksistä huolimatta kampanjassa pystyttiin seulomaan kaikkien yhteisiä etuja ajavia tavoitteita.

Kampanjassa mukana olevien tilojen kohdalla huomioitava piirre on, etteivät ne ole kertaluonteisia projekteja, vaan niihin suhtaudutaan ikään kuin päättymättöminä projekteina. Tässä mielessä on hyvin ymmärrettävää, että tilojen suhteen halutaan pidemmän aikavälin varmuutta toiminnan jatkamisesta jotta tilojen suojelun sijaan toimijat pystyisivät keskittymään täysimääräisemmin tilojen toimintaan.

”KAAVOITUSBENSA HAISEE?” – Tilojen hallinnasta

Aineistossa näkyy oikeastaan kaksi selkeästi erotettavissa olevaa suhtautumistapaa kaupungin toimintaan. Ensimmäisessä ja kokouksissa enemmän esillä olleessa näkemyksessä kaupungin toiminta nähdään selkeästi ideologisena, uusliberaalien kovien arvojen ajamana ”yksityistämishinkuna”, jossa kaiken kaupungin omaisuuden yksityistäminen on lähtökohta itsessään. Toinen näkökulma on varovaisempi ja siinä korostuu enemmän tuotannolliset suhteet kuin ideologiset motiivit, kuten aineistoesimerkissä, jossa kulttuurijaosto nähtiin parempana hallinnoijana kuin tilakeskus. Näissä näkökulmissa on kuitenkin yhtäläisyyksiä, jotka mahdollistavat yhteiset päämäärät ja keinot niihin pääsemiseksi ja toisaalta eri näkemykset näkyvät myös adressin vaatimuksissa. Käsittelen seuraavaksi tarkemmin, miten toimijat muodostivat kuvaa kaupungin toiminnan taustalla vaikuttavasta ideologisesta latauksesta.

Seuraava ote on ensimmäisen yleiskokouksen alkupuolelta. Olemme Pispalan kirjastotalon katukerroksessa. Kokous on alkanut jo jokin aika sitten, mutta nyt ensimmäistä kertaa useampi henkilö haluaa puheenvuoron ja puheenvuoroja alkaa olla useampia jonossa.

Hirvitalon toimija nostaa esille, että tilanne toistuu vuodesta toiseen. Hän sanoo, että kulttuuritilat eivät voi osoittaa rahallista tuottoa, joten ne halutaan myydä. Hän esittää, että tämä pitää haastaa arvokeskustelulla ja muuttaa ajatusmaailma asian ympärillä. Hän lisää vielä, että yhdistysten tilat pitää saada ei-markkinahintaan siirrettyä toimijoiden omistukseen. Toinen myöskin Hirvitalolla vaikuttava aktiivi ilmaisee tukensa tällä kommentilla ja toteaa, että ”me ollaan kaupunki” ja että kaupungilta pitäisi voida odottaa muutakin, kuin että ne jättää meidät rauhaan. Hän tarkentaa vielä, että kaupungilta pitäisi voida odottaa päätöksiä, jotka perustuvat muuhun kuin rahalliseen arvoon.

Tässä määritellään selkeästi näkemys, joka toistui koko kampanjan ajan. Näkemyksessä kaupunki arvioi tiloissaan tapahtuvan toiminnan kannattavuutta yksinomaan taloudellisten mittareiden perusteella. Tästä seuraa, että pispalalaiset tilat ovat myyntilistalla, koska taloudellisesti mitattuna niiden toiminta ei ole kannattavaa. Ratkaisuksi ehdotetaan arvokeskustelulla haastaminen, eli se että jatkossa kaupungin arvioinnin taustalla vaikuttaisivat muutkin kuin taloudellisesti mitattavat arvot.

Tämä kohta on mielenkiintoinen myös kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen osalta. Tässä määritellään, että *kaupunki olemme me* ja että tämän vuoksi kaupungilta pitäisi voida myös odottaa tukea. Tämä vertautuu nähdäkseni kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteeseen siinä, että tässä peräänkuulutetaan kaupunkilaisille tai laajemmassa mielessä kansalaisille kuuluvia oikeuksia joiden pitäisi seurata poliittisesta jäsenyydestä. Tämä korostuu etenkin, kun se kontekstualisoidaan vetoamalla siihen, että kaupungilta pitäisi voida odottaa muutakin, kuin rauhaan jättämistä eli ts. myyntiaikeista luopumista.

Seuraava ote on ensimmäisestä yleiskokouksesta. Hirvitalon aktiivi esittelee Onkiniemen tilojen tilannetta.

Hirvitalon aktiivi jatkaa Onkiniemen tilanteesta esittämällä, että kaupunki ei halua tehdä mitään investointeja näihin tiloihin. Hän nimeää kaupungin toimijan, joka on sanonut, että on halvempaa olla vuokraamatta tiloja. Pitkähkö mies korjaa ryhtiään ja lisää vielä, että tilojen pitäisi olla yhdistysten hallinnoimia eikä kaupungin, koska kaupungin hallinnointi on tyhjillään seisottamista.

Tässä otteessa Onkiniemen tilojen, joita tapahtumahetkellä useampi kulttuuritoimija yritti vuokrata käyttöönsä, tilannetta selitetään kaupungin hallinnoinnilla. Kaupungin toiminnan taustalle ei tässä yhteydessä esitetä ideologisia motiiveja, vaan taloudellinen motiivi; kaupunki ei vuokraa tiloja koska se on halvempaa kuin tilojen vuokraaminen. Tästä johtuen kaupungin hallinnointia pidetään ”tyhjillään seisottamisena.” Tämä sama näkemys kaupungin tavasta kohdella omistamiaan kiinteistöjä tulee myös muissa tilanteissa esille. Esimerkiksi seuraavassa otteessa käsitellään kaupungin haluttomuutta investoida rakennusten peruskuntoon ja onnistutaan löytämään siitä jopa positiivinen puoli. Olemme Pispalan kirjastotalolla ja meitä on paikalla vasta noin kymmenen henkilöä. Keskustelemme vapaamuotoisesti adressista ja siihen liittyvistä vaatimuksista.

Asukasyhdistyksen aktiivi ottaa puheenvuoron ja toteaa ”mä oon tässä koko ajan puhunu, että pitäis saada suojelupäätös” ja jatkaa, että Tampereen kaupungin omistamat talon Pispalassa on jätetty rapistumaan, jotta ne voisi purkaa, ja siksi ne myös ovat alkuperäiskunnossa. Tähän kokouksissa harvemmin käynyt nainen toteaa, että ”toi on hyvä

pointti, se liittää tähän suojeluskulman.”

Pispalan asukasyhdistyksen toimija esittää näkemyksen kaupungin tavasta hallinnoida tiloja, joka nähdäkseni kuvastaa yleistä suhtautumista kaupungin tapaan hallinnoida tiloja (tutkimuskontekstissani), eli talot jätetään tahallaan rapistumaan, koska niistä todellisuudessa halutaan eroon. Tosin hän löytää tästä positiivisen puolen siinä, että koska taloihin ei ole investoitu, ovat kaupungin omistamat talot poikkeuksellisesti alkuperäiskunnossa, ja siten niitä voisi myös vaatia suojeltavaksi.

Sekä kaupungin että rakennusfirmojen epäillään välillä tahallaan seisottavan taloja pystyyn, jotta ne saataisiin purkaa. Välillä kuului myös epäilyjä rikollisemmasta toiminnasta tilojen suhteen. Seuraava ote on Pispalan kirjastotalon kellarissa järjestetystä kokouksesta, jossa valmistellaan Pispalan kaupunginosajuhlaa. Keskustelemme juhlan lopuksi esiintyvistä tuliryhmästä, jonka nimi herättää mielleyhtymiä Santalahtea syksyn aikana vaivanneisiin paloihin.

”Anonyymit pyromaanit” tietokoneen ääressä istuva nahkasaappaisiin sonnustautunut Hirvitalon aktiivi toteaa tarkastettuaan Internetistä kaupunginosajuhlissa esiintyvä tuliryhmän nimen. ”Miten niitä palaa kokoajan” toinen hirvitalolainen kysyy, viitaten Santalahden paloihin. ”No rahaa tarvii saatana!” toinen Hirvitalon aktiivi vastaa turhautuneena kovaan ääneen ja jatkaa, että kyseessä on tarve päästä rakennuksista eroon, jotta saisi rakentaa uusia tilalle.

Tässä esitetty syytös ei ole kohdistettu erikseen kaupungille ja sillä voidaan viitata myös esimerkiksi rakennusfirmoihin, joiden toiminnan kohdalla esiintyy samanlaisia syytöksiä rakennusten tahallisesta rappeuttamisesta. Syytös voi kuulostaa liioitellulta, mutta on huomioitava, ettei syytöksen esittänyt henkilö ole näkemyksensä kanssa yksin ja syksyn aikana tapahtuneet tuhopoltot ovat puhuttaneet Pispalassa. Rantatien varteen oli ensimmäisten palojen jälkeen myös ripustettu tielle näkyvä banderolli, jossa luki ”KAAVOITUSBENSA HAISEE?”

Näkemyksiin kaupungin ja samalla myös rakennusfirmojen tahallisesta tilojen rappeuttamisesta liittyy olennaisesti näkemys tilojen ja tonttien arvosta. Pispalassa on tarkasteleman kampanjan ulkopuolellakin laajasti vallalla käsitys siitä, että moni taho haluaisi lyödä rahoiksi tonteilla rakennuttamalla puutalojen tai vanhojen tehtaiden tilalle esimerkiksi ökytaloja tai kerrostaloja. Pispalassa on myös taloja, joista vallitsee ainakin tutkimassani kontekstissa suhteellisen laaja yhteisymmärrys siitä, että ne edustavat sellaisia ökytaloja ja rakentamista, jota periaatteessa vastustetaan. Taustalla vaikuttavana motiivina nähdään raha. Tätä kuvasi myös hyvin erään asukasyhdistyksen kommentti siitä, miksi Tahmelan Monitoimitalo ja Onkiniemen tehtaot, joista

ensimmäiseksi sijaitsee kuvankauniilla niemellä Pyhäjärven rannassa ja jälkimmäinen puolestaan Näsijärven rannassa, kiinnostavat kaupunkia: ”Siellä missä on ranta, siellä liikkuu raha.”

Seuraava ote on viimeisestä varsinaisesta yleiskokouksesta, joka järjestettiin Tahmelan Monitoimitalossa A-killan kutsusta. Muut tahot ovat tässä vaiheessa saaneet jo lupaukset viisivuotisesta vuokrasopimuksesta lukuun ottamatta A-kiltaa ja Pispalanharjun kiinteistöä. A-killan tilanne poikkeaa muista myyntilistalla olevista tiloista, sillä kaupunki ostaa A-killalta päihdekuntoutuspalvelua.

A-killan toiminnanjohtaja mainitsee raitiovaunukilpailutuksen 150 miljoonan euron summan ja toteaa, että ”kaikki on suhteellista.” Hän jatkaa, että ensi vuonna A-kilta olisi tarkoitus kilpailuttaa ja sanoo ”sitä mä en tiedä, että kuka näillä bisnestä sitten tekee.” Hirvitalon aktiivi kysyy, liittyykö kilpailutus päihde- vai myös mielenterveyspalveluihin.

Tässä otteessa kaupungin toimintaa ohjaavaksi motiiviksi määritellään kilpailuttaminen. Toiminnanjohtaja kuitenkin kyseenalaistaa vapaaehtoisen päihdetyön korvaamisen mallilla, jossa mukaan tulee bisneksen tekeminen.

Olen tässä käynyt läpi otteita, jotka valaisevat sitä, minkälaisia vaikuttimia kampanjan parissa toimivat ihmiset näkevät kaupungin toiminnan taustalla ja mihin se johtaa. Näkemykset ovat välillä hyvin kärkkäitä, eikä kaikkia ole tarkoitettu kirjaimellisesti otettaviksi. Niissä kuitenkin pohjavireenä on näkemys siitä, että kaupungin päätöksentekoa ajavat liiaksi taloudelliset mittarit, joita kulttuuri- tai päihdetukitoiminta, sellaisina kuin ne Pispalassa esiintyvät eli vapaaehtois pohjaisena ja keskinäiseen avunantoon perustuvina, eivät pysty vastaamaan. Oikeastaan Rajaportin sauna saattaa olla tiloista ainoa, joka Suomen vanhimpana edelleen toimivana ja hyvin aktiivisena julkisena saunana pystyisi täyttämään myös taloudelliset mittarit kiitettävästi, mutta myös saunan kohdalla yhteisölliset vaikuttimet tuntuvat yleensä ajavan rahallisten taloudellisten motiivien edelle.

Toimijoiden keskuudessa on kuitenkin laaja yhteisymmärrys siitä, että tilat ovat hyvin arvokkailla tonteilla ja niille löytyisi aina ottajia. Tässä kuitenkin tulee esille kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteeseen liittyvä ajatus kaupunkilaisten oikeudesta omaan elinympäristöönsä. Eli toimijat näkevät, että siitä huolimatta, etteivät he hyödynnä käyttämiensä tilojen kaikkea taloudellista potentiaalia, heillä on silti oikeus näiden tilojen käyttämiseen ja tästä oikeudesta halutaan pitää kiinni. Tämä näkemys oikeudesta nähdäkseni myös sisältää näkemyksen velvollisuudesta, eli samalla tilat ovat vastuussa kaupunginosan asukkaille siitä, että ne palvelevat kaupunginosan

asukkaita.

***”Kaupunki voisi ostaa meiltä sen kaupunkistrategiansa toteuttamisen.”
– kaupunkistrategiaan ja pormestarisuunnitelmaan vetoaminen***

Haluun seuraavaksi nostaa esille adressista kohdan, joka on otsikoitu ”KENEN ON KAUPUNKI JA MIKÄ ON SEN TEHTÄVÄ?” ja joka kuuluu seuraavanlaisesti:

Edullisten tai jopa ilmaisten tilojen palveluja ja toimintamahdollisuuksia käyttävät erityisesti vähävaraiset ihmiset, jotka voivat näin olla aktiivisia yksilöitä ja yhteisön jäseniä. Lakkauttamiset iskisivät ensiksi heihin. Samalla kuihtuisivat kaikkien asukkaiden mahdollisuudet oma-aloitteiseen yhteistoimintaan, vaikka sen hyödyt on huomattu jo maailman metropoleissakin. Ihmisillä on oikeus olla aktiivisia omassa elinympäristössään, eikä vain hallinnan kohteita. Älkäämme unohtako, että kaupungin ensisijainen tehtävä on olla yleishyödyllinen organisaatio, joka huolehtii asukkaidensa hyvinvoinnista. Kaupungissa elää erilaisia ihmisiä erilaisine tarpeineen ja tämän huomioiminen on kaikkien etu.

Pidän merkittävänä, miten tässä kohdassa vedotaan ihmisten oikeuteen yhteisön aktiiviseen jäsenyyteen. Kampanjan kohdalla on kuitenkin erityisen mielenkiintoista miten toimijat käyttävät kaupungin omia asiakirjoja, etenkin kaupunkistrategiaa ja pormestarisopimusta, perusteena vaatimuksilleen. Tämä korostaa kapinallista kaupunkilaisuutta mekanismina, jonka avulla voidaan esittää vaateita eri poliittisille yhteisöille, tässä tapauksessa kaupungille (vrt. Lazar 2013, 2.)

Toimijat vetoavat oikeuteen odottaa yhteistyötä päättäjien taholta, ja perustelevat tätä oikeutta kaupungin omilla asukaslähtöisyyttä, sekä päättäjien ja asukkaiden välisen vuorovaikutuksen lisäämistä painottaviin kaupunginosastrategiaan ja pormestarisopimukseen. Idea näihin asiakirjoihin vetoamisesta syntyi jo kampanjan alkuvaiheilla, toisessa yleiskokouksessa, josta on myös seuraava aineisto-ote. Olemme juuri keskustelleet kaupunginosapalkinnosta ja siitä, kuinka kaupunginosapalkinnon perusteluissa painotetaan juuri sitä toimintaa, josta pääasiallisen vastuun ovat kantaneet yhteisöt ja järjestöt joiden toimitilat ovat nyt päätyneet myyntilistalle.

Yksi kokoustajista palaa vielä kaupunginosapalkinnon perusteluihin ja painottaa, miten palkinnon perusteluissa on mainittu omaehtoisuus. A-killan aktiivi vastaa tähän ja kysyy, ovatko muut kokoustajat tutustuneet pormestarisuunnitelmaan ja kaupunkistrategiaan. Hän on jatkamassa, että ”jos niitä [pormestarisuunnitelmaa ja kaupunkistrategiaa] kaivelee kaupungin..” mutta hiljentää puheensa äänettömäksi ja toteaa sitten surullisen hymyilevään

ääneen ”no, onkohan musta tullut vaan liian kyyninen” mihin osa kokoustajista vastaa ymmärtävillä naurahduksilla.

A-killan aktiivin esille nostamat pormestarisuunnitelma ja kaupunkistrategia jäävät kuitenkin kokoustajien mieleen. Yksi kokoustajista myös selvittää, että niissä korostetaan samoja asioita, joita myyntilistalla ollaan nyt ajamassa alas. Seuraava ote on saman kokouksen loppupuolelta. Kokousaikaa on jäljellä kaksikymmentä minuuttia ja olemme päättäneet käyttää sen adressin miettimiseen.

Hirvitalon aktiivi, joka toimii ikään kuin puheenjohtajana, summaa aiemman adressikeskustelun pohjalta adressin ensimmäiseksi tavoitteeksi poistamisen myyntilistalta ja toiseksi tavoitteeksi pitkäaikaisen toiminnan turvaamisen. Vanhempi mies ehdottaa kaupunkistrategian ja pormestarisuunnitelman peräänkuuluttamista ja se päätetään myös lisätä adressiin. Yksi adressin kirjoittajaksi lupautuneista henkilöitä sanoo, että tilojen käyttämisestä päättämisen on oltava käyttäjälähtöistä.

Vaikka pormestarisopimuksen ja kaupunkistrategian peräänkuuluttamisesta päätettiin jo alkuvaiheessa, niin kuten seuraavasta otteesta käy ilmi, kesti vielä useamman kokouksen verran ennen kuin ne lopulta lisättiin adressiin.

Adressista on yritetty keskustella kokouksessa jo useampaan kertaan. Hirvitalon aktiivi, joka on aikaisemmin maininnut adressista ja kuuluu adressiluonnosta kirjoittavaan työryhmään toteaa, että ”mulla on sellanen luonnos esitettävänä.” Toinen kokoustaja keskeyttää toteamalla, että ”puhutaanko tää lause loppuun” ja palaa keskustelun aiheena olleeseen tiedotteeseen. Hän kysyy, onko kenelläkään ”hinkua kirjoittaa tiedotetta?” Kun tiedotteelle on saatu kirjoittaja, hän kysyy ”Mennäänkö nyt siihen adressiin?” Hirvitalon aktiivi aloittaa kertomalla, että hän on tehnyt luonnoksen, ja että hänellä on luonnoksesta viisi kopiota mukana, jotka hän laittaa kiertämään. Laitan kaksi ensimmäistä kohdalleni tulevaa kopiota eteenpäin ja otan itselleni ja kahdelle lähimpänä istuvalle kokoustajalle kolmannen kopion luettavaksi. Hetken aikaa kokoustila on hiljaa ihmisten keskittyessä luonnoksen lukemiseen. Hiljaisuuden rikkoo välillä ”oottekste lukenu jo?”, ”Eii” ja ”Mä oon vähän hidas” -kommentit, kun useampi henkilö yrittää lukea samaa paperia. Hypistelen itse paperin reunaa ja toinen kokoustaja kysyy ”voiko kääntää?” Odotamme kuitenkin vielä, että kolmas lukija saa tekstin luettua ennen kuin käännämme paperin. Yksi kokoustajista avaa keskustelun luonnoksesta ehdottamalla pormestarisopimuksesta otetun lainauksen lisäämistä. Vieressä oleva kokoustaja antaa palautetta sosiaali- ja kulttuuripalvelut -ilmaisun

käytöstä ja perustele, että kohtaa voisi tarkentaa, koska nykyisestä muotoilusta saattaa ymmärtää, ettei kyseessä olisi vapaaehtoistoiminta, ”ettei tuu sellanen mielikuva, että ne järjestää jotain lakisääteisiä palveluita kunnalle.” Adressiluonnoksen kirjoittaja vastaa tähän esittämällä, että kyseessä on tavallaan poliittinen kysymys ja kysyy miksi ei-lakisääteinen tai ei-virallinen sosiaali- ja kulttuuripalvelu olisi jotenkin arvottomampaa. Yksi kokoustajista ehdottaa käyttäjälähtöisyyden mainitsemista ja peräänkuuluttaa adressin tiivistämistä, josta hän mainitsee, että ”tiivistää ehkä puolella.” Tähän luonnoksen kirjoittaja vastaa ”mutta ei liikaa, että menee varmasti jakeluun.” Tiivistämistä ehdottanut henkilö jatkaa luonnoksen kommentointia ja ehdottaa että voimallisia sanoja kuten ”erittäin” voisi ottaa pois. Kommentoin itse, että vaatimukset pitäisi kirjoittaa heti ingressiin, että allekirjoittaja voi lukea vain ne ja allekirjoittaa. Yksi kokoustajista, joka on esittäytynyt mahdollisuuksien tilan toimijaksi ehdottaa, että pitäisikö adressiin lisätä tilojen lopettamisen seuraukset ja mahdollinen uhkakuva [jos tilat myydään]. Aiemmin adressia kommentoimaton kokoustaja sanoo, että adressissa voi ”nostaa häntää kun kaupunginosapalkintokin on saatu ja se on pitkälti näiden tilojen syytä” Hän myös peräänkuuluttaa tiivistämistä ja asiaan menemistä, ”toisessa kappaleessa pitäisi jo lyödä nyrkkiä pöytää, että mitä me vaaditaan.” Yksi kokoustajista kysyy adressin kirjoittamisen suhteen, että ”pitäisikö tätä netissä säätää?” Päättämme kokouksessa, että valmis versio kirjoitetaan netissä, mutta nyt haetaan vielä suuntaviivoja. Aasukasyhdistyksen aktiivi kertoo ratikka-adressin keräämisestä, johon oli saatu 4000 nimeä. Hän kertoo kokemukseensa perustaen, että puoli sivua oli liikaa, ”mihkä nimensä, se pitää äkkiä lukea.” Siilitukkainen henkilö kysyy voimakkaalla ja kuuluvalla äänellä, että ”voisiko se olla sellanen se rakenne, että vaatimuksiin mentäisiin heti ensimmäisessä kappaleessa ja sitten tulisi muut asiat ja taustat?” Yksi tiedostusryhmään kuuluva henkilö kysyy, että pitäisikö heidän tuoda adressista joku ehdotus yleiskokoukseen tarkistettavaksi. Tähän muutama kokoustaja vastaa ilmaisemalla, että luottaa tiedostusryhmään. Kysymyksen esittäjä vastaa, että on samaa mieltä ja että ”ei lähdetä liian jähmeeks.”

Yllä oleva ote antaa hyvän kuvan adressin kirjoittamisen taustalla käydyistä keskusteluista, jotka ohjasivat adressin kirjoittamista, vaikka itse kirjoitusprosessiin osallistui pienempi joukko ihmisiä. Vaikka adressista käydyt keskustelut olivat usein polveilevia, kuten esimerkiksi käy ilmi, kokouksissa esitetyt näkökulmat päättyivät adressiin jos ne saivat selvästi kannatusta. Otteen lopussa on myös työjärjestyksen kannalta mielenkiintoinen kohta, jossa adressin kirjoittajille osoitetaan luottamusta sen suhteen, että he osaavat tehdä kokouksissa päätettyjä asioita heijastavan adressin

ilman erillistä adressin tarkastuttamista kokouksessa.

Huoli adressin vesittymisestä

Olen edellä käynyt läpi adressiin liittyviä keskusteluja. Oma tulkintani näistä keskusteluista on, että ne ovat samalla myös neuvottelua kampanjan sisäisistä periaatteista. Tämä näkökulma ei välttämättä käy ilmi otteista, sillä keskustelu ei ole luonteeltaan kinastelevaa. Kampanjan muodosti kuitenkin hyvin heterogeeninen joukko ihmisiä erilaisine näkemyksineen ja adressikeskustelua voikin olla hedelmällistä ajatella yhteisymmärryksen hakemisena näiden eri ihmisten välillä. Vaikka keskustelu adressista oli pääsääntöisesti hyvin ystävällismielistä, ei pidä erehtyä tulkitsemaan sitä välinpitämättömäksi. Adressia koskeviin periaatekeskusteluihin suhtauduttiin vakavasti ja tämä käy oikeastaan parhaiten esille välikohtauksesta, joka tapahtui viimeisessä kokouksessa ennen kaupunginosajuhlaa, joka oli samalla kokous, jossa adressia koskeva keskustelu oli määrä sulkea ja adressi julkaista. Noin kuukauden verran hiottua adressia oli kuitenkin juuri ennen tätä kokousta muutettu niin paljon, että moni kampanjaan osallistunut koki muutokset radikaaleina. Muutosten tekijä ei myöskään ollut osallistunut yhteenkään aihetta käsittelevään kokoukseen, mikä myös koettiin ongelmallisena muutosten kannalta. Seuraava ote on kokouksesta, joka tapahtuu punkhenkisellä Vastavirtaklubilla. Baari on suljettu, mutta olemme päässeet baarin tiloihin kokoustamaan, koska baarin henkilökunta on aktiivisesti mukana kampanjassa.

Leikkaamme flaijereita, jotka mainostavat kaupunginosajuhlaa, ja asukasyhdistyksen aktiivi nostaa esille sähköpostikeskustelun. Hirvitalon aktiivi, myöskin sakset kädessään, kommentoi, että jos on monta viikkoa pidetty kokouksia ja sovittu mitä adressiin tulee, niin ei sitä pitäis mennä noin vaan muuttaa. Asukasyhdistyksen aktiivi korostaa samaa ja sanoo ”pyydetään kaupungilta, että saadaan äänestää uudestaan” viitaten muokatun adressin sanamuotojen lieventämiseen. Paikalle saapuu samalla adressin parissa paljon työskennellyt henkilö, joka on myöhässä juurikin siitä syystä, että on jäänyt kirjoittamaan uutta ehdotusta adressista. Hän on silmin nähden tuskastunut adressiin tehdyistä muutoksista. Muutama kokoustaja, minä mukaan lukien, toteaa ettei ole seurannut adressikeskustelua ajatuksella. Paikalle tulleen henkilön mukaan sisällöstä on leikattu tylysti oleellisia kohtia pois. Asukasyhdistyksen aktiivi ottaa taas esille vertauksen kuolemaantuomitusta, joka pyytää lykkäystä tuomioonsa, mutta ei tuomion kumoamista. Paikalle tullut henkilö sanoo, että adressi on vesitetty sellaisten henkilöiden toimista, jotka eivät edes käy kokouksissa, mihin asukasyhdistyksen aktiivi vastaa, että ei käy kokouksissa, koska silloin saa enemmän päätösvaltaa ja toteaa tietävänsä tämän koska on eläkeläinen ja sanoo vielä ikänsä.

Myöhässä paikalle tullut henkilö vielä pyytää apuja ja osallistumista sähköpostikeskusteluun, koska nyt siinä on vain muutama ”jotka saa asiansa läpi.”

En nosta tähän tarkkoja muutoksia, joita adressiin oli tehty, sillä keskustelu käytiin pitkälti sähköpostilistalla, jonka olen yksityisyyssyistä rajannut aineistoni ulkopuolelle. Adressia oli lyhennetty huomattavasti ja siitä oli poistettu pidemmän tähtäimen vaatimukset. Myös adressin sävyä oli muutettu esimerkiksi poistamalla kaikki kärkkääksi koetut sanat. Esimerkiksi otsikko ”vaadimme” oli muutettu muotoon ”ehdotamme.” Otteessa käy ilmi, ettei viime hetkellä tehtyjä muutoksia katsottu hyvällä. Asukasyhdistyksen aktiivin kommentti antaa myös ymmärtää, että muutosten tekijät ovat olleet tietoisia toimintansa epädemokraattisesta luonteesta, sen sijaan että kyse olisi ollut ajattelemattomuudesta. On kuitenkin huomionarvoista, että vaikka muutosehdotusten tekemistä ilman osallistumista kokouksiin pidettiin epäreiluna, adressia ei palautettu alkuperäiseen muotoonsa, vaan sähköpostilistalla haettiin keskustelun kautta kompromissi uuden ja vanhan adressiluonnoksen väliltä. Tämä myös nähdäkseni kertoo adressin luonteesta kampanjan sisäisenä periaatteellisena linjakeskusteluna.

Yhteenvetoa adressista

Adressin laatimista ehdotettiin jo ensimmäisessä yleiskokouksessa. Suhtauduin aluksi itse adressiin välinpitämättömästi enkä pitänyt sitä tutkimusaiheeni kannalta relevanttina. Tämä suhtautuminen johtui siitä, että en pitänyt adressia tehokkaana vaikuttamiskeinona. Onnekseni kirjasin adressia koskevat keskustelut ylös, sillä analyysivaiheessa ymmärsin, ettei adressin merkitystä voi arvioida vain sen oletetun vaikutuksen perusteella. Olen tullut analyysivaiheen jälkeen tulokseen, että adressin tekoprosessi oli kampanjan kannalta olennainen, sillä tässä prosessissa muotoutui kampanjan periaatteelliset linjaukset, ja tekoprosessin aikana neuvottelemisen ja keskustelun kautta sovittiin yhteen eri toimijoiden erilaiset tavoitteet

Kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen kautta tarkasteltuna voidaan esittää, että adressista käydyissä keskusteluissa luotiin vaihtoehtoa sille kaupunkilaisuuden merkitsemälle poliittiselle jäsenyydelle, jota kaupungin tilapolitiikan nähtiin joko tarkoituksella ajavan tai mihin sen nähtiin johtavan huolimatta siitä, oliko sen taustalla ideologisia motiiveja. Tärkeää tässä on huomata, että kun puhutaan vaihtoehtoisesta kaupunkilaisuudesta, niin kysymys ei ole utooppisesta projektista tai jostain tulevaisuudessa tapahtuvasta, vaan tämä vaihtoehtoinen arvojärjestys pohjaa sille toiminnalle, jota tiloissa tällä hetkellä tapahtuu. Tämä vertautuu mielenkiintoisesti Holstonin huomioon siitä, että kekseliäimmät innovaatiot metropoleissa syntyvät usein metropolin rappeutuneimmissa osissa (Holston 2009, 249). Analyysin perusteella esitän, että tapa jolla

kampanjan arvopohjasta neuvoteltiin adressin yhteydessä vakavasti mutta kompromisseja hakien tukee Youngin näkemystä erilaisuuden politiikasta, joka vastustaa halua yhtenäisyydelle. Aineistoa analysoidessa huomio kiinnittyi juuri siihen, kuinka ulossulkevia periaatteellisia linjauksia vältettiin esimerkiksi jättämällä adressista pois ne kohdat, joista ei päästy yhteisymmärrykseen. Tämä on nähdäkseni juuri sitä avoimuutta ei-yhtenäistettyä toista kohtaan, johon Young viittaa tämän päivän ei-sortavasta kaupungista löytyvänä poliittisena ideaalina. (vrt. Young 1990, 322–323).

4.2. Kenen kaupunki? – Kaksi kaupunkia, jotka lopulta kohtasivat toisensa

Tässä osiossa lähestyn aineistoa toisen lähestymiskulmani kautta. Lähden tarkastelemaan aineistossa esiin noussutta tapaa jäsentää kuva kahdesta toisistaan vieraantuneesta kaupungista. Tarkastelen tätä ilmiötä seuraamalla kaupunginosajuhlan suunnittelua, siihen liittyneitä keskusteluita ja lopuksi itse kaupunginosajuhlaa ja etenkin sen yhteydessä pidettyjä puheita. Esitän, että tapa puhua kahdesta eräänlaista nollasummapeliä käyvästä kaupungista on tarkastelemani kampanjan analyttisessä ytimessä ja kaupunginosajuhla osaltaan toteuttaa tätä kahtiajakoa; se tuo konkreettisesti esille kaupungin sikäli kuin se on ”meidän kaupunki” ja samalla toimijat pitävät tärkeänä sitä, että

kaupunginosajuhlaan tuodaan toista kaupunkia edustavat päättäjät ja etenkin ”ne jotka ovat vastaan.” Siinä missä adressia koskeva keskustelu voidaan nähdä kampanjan sisäisenä keskusteluna kampanjan keinoista ja päämääristä, kaupunginosajuhla itsessään on keino, jolla pyritään saavuttamaan näitä päämääriä. Kaupunginosajuhlan kautta kapinallisen kaupunkilaisuuden vaihtoehtoinen näkemys kaupungista ja kaupungin nimeämän poliittisen yhteisön jäsenyydestä tuodaan laajemman yleisön eteen. Se on siis keino tuoda esille kapinallisen kaupunkilaisuuden vaihtoehto. Kun kaupunginosajuhlaa lähestytään keinona, sen eri puoliin liittyvät strategiset ulottuvuudet tulevat merkityksellisemmiksi. Tämä on olennaista analyysin kannalta, sillä kaupunginosajuhla keinona on myös eräänlainen julkinen performanssi, jossa uudelleen tuotetaan sellaista ymmärrystä kaupunkilaisuudesta, joka on lähempänä toimijoiden tavoittelemaa kuvaa poliittisen yhteisön jäsenyydestä ja siten olisi edesauttaisi kampanjan keskiössä olevien tilojen turvaamista tulevaisuudessa.

Kaupunginosajuhla eli *Kenen kaupunki? Meidän Pispala, vuoden kaupunginosa 2014 -juhla*

toteutettiin osana Kenen kaupunki? -kampanjaa, mutta idea kaupunginosajuhlan järjestämisestä oli syntynyt jo ennen kaupungin laatimaa myyntilistaa, Suomen kotiseutuliiton valittua Tampereen Pispalan Vuoden kaupunginosaksi 2014. Kaupunginosajuhlan järjestäminen osana Kenen kaupunki? -kampanjaa oli kuitenkin ymmärrettävää, sillä palkinnon perusteluissa mainittiin nimeltä myyntilistalle joutuneita toimijoita sekä niiden vaikutus palkinnon myöntämiselle.

Kaupunginosajuhlaan liittyvät keskustelut avaavat myös mielenkiintoisia näkökulmia kansalaisuuteen. Niistä käy tavalla ilmi, kuinka kampanjassa käytiin varsin analyttistä keskustelua siitä, kehen kampanjalla pyritään vaikuttamaan ja miten. Kaupunginosajuhlalla pyritään tekemään käytännössä sitä, mistä adressia koskevissa keskusteluissa puhuttiin, eli haastamaan kaupunki arvokeskustelulla. Kaupunginosajuhlassa arvokeskustelulla haastajat ja haastettavat lopulta kohtaavat, sillä kaupunginosajuhlaan saapuu lopulta satoja paikallisia asukkaita, melkein kaksikymmentä paikallista järjestöä ja toimijaa, kunnallispoliitikkoja sekä pormestari ja apulaispormestari.

Vispikermä ja kansankeittiön pöperöitä

Mitä tarkoitan kun puhun toimijoiden tavasta jäsentää kuva kahdesta kaupungista? Viittaen sillä Kenen kaupunki? -liikkeessä yleiseen tapaan puhua kaupungista kahdessa hyvin erilaisessa merkityksessä. Keskeinen erontekijä näiden puhetapojen välillä on valta, tai se miten vallan katsotaan jakautuneen. Toisessa puhetavassa ”kaupunki olemme me”, eli kaupunki määrittyy poliittisena yhteisönä, jonka jäseniä sen asukkaat ovat, ja jossa tästä jäsenyydestä seuraa oikeuksia ja velvoitteita. Toisessa näkökulmassa kaupunkia edustavat ”päättäjät”, eli virkamiehet, pormestarit ja poliitikot. Tässä näkemyksessä valta on lähtökohtaisesti muualla kuin kaupunkilaisilla. Tämä jako tulee ehkä selkeimmin esille seuraavassa otteessa, joka on ensimmäisestä yleiskokouksesta.

Seuraavan puheenvuoron pitää nuori naishenkilö. Hän esittää että on olemassa kaksi kaupunkia, jotka eivät kohtaa. Hänen mukaansa toista kaupunkia edustaa nytkin kokouksessa oleva väki ja toista edustavat päättäjät, jotka tekevät päätöksiä pelkästään taloudellisiin päätöksiin nojaten. En näe puhujaa, koska hänen paikkansa on monta tuolirivistä minun takana, mutta kuulen kuinka puhujan ääni särkyy kyyneliin, kun hän sanoo ettei toinen puoli kaupunkia ymmärrä, että kulttuuriset tilat ovat monille ihmisille tärkeitä. Paikalla on noin 60 henkilöä, ja puheenvuoron jälkeen kuluu pieni aivan hiljainen hetki ennen kuin kukaan sanoo mitään.

Tässä tunteikkaassa kommentissa nähdäkseni tiivistyi jakolinja, joka oli läsnä koko Kenen kaupunki? -kampanjan läpi. Otteessa kokouksen kuusikymmenpäisen väen määritellään edustavan

tätä toista kaupunkia, kun taas toista kaupunkia edustavat päättäjät. Otteessa jäsenitys kahdesta kaupungista on hyvin eksplisiittinen, mutta tarkasteltaessa aineistoa voidaan nähdä, että se on laajalti jaettu. Ongelmaksi tässä esitetään, paitsi taloudellisten mittareiden ensisijaisuus päätöksenteossa, myös ymmärryksen puute. Tämä ymmärryksen puute tai kohtaamattomuus osoittautuu kampanjan edetessä analyttisesti mielenkiintoiseksi näkökulmaksi, sillä kampanjan huipennuksen kaupunginosajuhlan voi nähdä myös näiden kahden kaupungin kohtaamisena. Otteesta voi myös huomata, kuinka keskustelussa kahdesta kaupungista on oikeastaan kyse samasta jaosta kuin edellisessä kappaleessa käsitellyssä arvokeskustelussa. Silti nimenomaan kaupungista puhuminen on mielenkiintoista, sillä kaupunki sanana sisältää aina käsityksen poliittisen yhteisön jäsenyydestä, eli kaupunkilaisuudesta.

Seuraava ote on ensimmäisestä suora toiminta -työryhmän kokouksesta. Suora toiminta -työryhmä on yksi ensimmäisessä yleiskokouksessa päätetyistä työryhmistä, ja ryhmän tarkoituksena on kehittää konkreettisia keinoja, joilla voidaan suoraan vaikuttaa myyntipäätöksen pysäyttämiseen. Kokouksessa syntyy idea ”tanhuista” tai ”hienosta esiintymistilaisuudesta” Pispalan Haulitehtaalla, josta myöhemmin kehittyy kaupunginosajuhla.

Hirvitalon työntekijän aikaisemmin heittänyt ajatus ”tanhuista” saa tuulta alleen. Joku mainitsee ”hienomman väen” kutsumisen Pispalaan ja toisessa puheenvuorossa mainitaan kaupungin ”vispikerman” kutsuminen. Tunnelma on innostunut, mutta yksi kokoustajista toteaa, että ”ikävä jos vain hienommalle väelle ja eliitin edustajille --- olipas kauheasti sanottu.” Hirvitalon pitkäaikainen aktiivi tarttuu tähän ja kysyy, että pystymmekö edes järjestämään tapahtuman, joka vastaisi hienomman väen makua ja samalla saisi hienomman väen tilojen puolelle. Hän kysyy, olemmeko järjestämässä ”bailuja vispikermalle” ja ”jos järjestetään vispikermalle, niin lumoisiko kansakeittiön² pöperöt tosiaan heidät?” ja lisää että ”saataisko tuotua esille näiden tilojen mahtavuutta, jos toi tapahtuu kuitenkin eri paikassa?”

Tämä on ensimmäinen kerta aineistossani, jossa neuvotellaan myöhemmin kaupunginosajuhlaksi kehittyvän tapahtuman kohdeyleisöstä, mutta jatkossa tätä neuvottelua käydään enemmän. On mielenkiintoista, kuinka juhlien yleisöksi määritellään ensimmäiseksi juuri ”vispikerma” jolla viitataan päättäjiin. Tämä on tietenkin siinä mielessä ymmärrettävää, että huolimatta varautuneesta suhteutumisesta päättäjiin, josta vispikerma-nimityskin kertoo, päättäjillä katsotaan viime kädessä olevan valta tilojen kohtalosta. Kuitenkin ajatus päättäjille järjestettävistä ”bailuista” myös kyseenalaistetaan. Tässä yhteydessä kyseenalaistamisen taustalla on epäily siitä, ettei päättäjiä

---

2 Kansankeittiö viittaa Hirvitalon toimintaan pitkän aikaa kuuluneeseen viikoittaiseen kansankeittiöön, jossa Hirvitalon toimijat tarjoilevat tekemäänsä ruokaa huokeaan hintaan.

pystytä ”lumoamaan” tilojen puolelle. Samassa kokouksessa myös pohditaan myös tapahtuman funktiota abstraktimmalla tasolla. Seuraavassa otteessa samasta kokouksesta keskustellaan edelleen ”hienomman väen” kutsumisesta.

Nuorehko parrakas mies käyttää jälleen ilmausta hienommalle väelle suunnatuista tanhuista. Se herättää vastareaktioita ja palaamme taas keskusteluun siitä, kenelle tilaisuutta järjestetään ja mikä sen luonne on. Yksi kokoustajista kysyy mitä ”hieno tapahtuma” tarkoittaa ja kenen maun mukaan ”hieno tapahtuma” määritellään. Toisessa puheenvuorossa esitetään, että tapahtuma voisi olla yhdistävä tapahtuma eri tilojen toimijoiden välillä ja silloin sen funktion olisi uhanalaisten tilojen toimijoiden subjektiviteetin rakentamisessa, joten se olisi juhla meille. Noin kolmekymmenvuotias nainen ehdottaa, että tapahtumaan kutsuttaisiin koko naapurusto ja että laittaisimme ”kivoja postikortteja ihmisten postilaatikoihin”, hän perustelee tätä viitaten aikaisempaan kommenttiin, jossa oli esitetty ajatus siitä, että paikalliset asukkaat pitää voittaa tilojen puolelle ja myyntihankkeita vastaan.

Otteesta puuttuu useita kommentteja, joita en saanut ylös keskustelun varsin polveilevasti edenneen luonteen vuoksi, mutta siitä käy ilmi kuinka tapahtuman kohdeyleisöä mietittiin välillä varsin abstraktilla tasolla. Siinä myös tulee esille kaupunginosan asukkaisiin liittyvä olennainen näkökulma, eli se että kaupungin päättäjiin voidaan vaikuttaa vaikuttamalla paikallisiin asukkaisiin. Vastaavaa neuvottelua tapahtuman kohdeyleisöstä näkyy myös seuraavassa otteessa. Ote on seuraavasta kokouksesta Pispalan kirjastotalolta. Tässä vaiheessa alkaa olla selvää, että kaupunginosajuhla järjestetään, mutta ajankohta on vielä auki ja siitä keskustellaan.

Kokoustaja joka usein esittää kokousta jäsentäviä kysymyksiä kysyy ”Ketä sinne pitäisi ehdottomasti saada” viitaten kaupunginosajuhlaan ja sen ajankohtaan. Tähän yksi kokoustaja vastaa ”otetaan varmuudeksi kaks päivää” jotta kaikki pääsisivät. Tämä herättää naurua ja hirvitalon toiminnassa pidempään mukana ollut nainen huutaa huoneen toiselta puolelta ”EN PIDÄ REALISTISENA!” Asukasyhdistysaktiivi mainitsee pormestarin kutsumisen ja imitoi soittamista pormestarille nostamalla näkymättömän luurin korvalle ja toteamalla ”Sää oisit ensimmäinen kutsuttu.” Joku paikalla olevista esittää epäilyksen siitä, että tulevatkohan poliitikot edes, vaikka heidät kutsuu. Asukasyhdistyksen aktiivi kuitenkin vakuuttaa, että ”vaalit ensi vuonna, kyllä ne tulee.” Hirvitalon aktiivi tosin toteaa tähän, että ”mut sit se kokoomuksen ... no se ei selkeästi tuntenut toimintaa.” Sama henkilö, joka aikaisemmassa otteessa oli kyseenalaistanut kohdeyleisöä ottaa puheenvuoron ja kysyy ”jos tapahtuma on Haulitornilla, voidaanko me tuoda siellä esiin näiden tilojen mahtavuutta?” Ja lisää perään ”kiinnostaako meitä edes, tai halutaanko me?” Hän jatkaa viittaamalla suoran toiminnan

kokouksesta tehtyihin muistiinpanoihin ja keskusteluihin ja kertoo, että olimme pohtineet tapahtumaan ensisijaisesti enemmän näiden tilojen käyttäjille ja naapurustolle, ja että päättäjät voidaan myös kutsua. Mies joka oli aloittanut keskustelun kysymällä ketä tapahtumaan pitäisi ehdottomasti saada vastaa tähän, ettei tarkoitus ole järjestää mitään koktailikutsuja tai eliittikabinettia, mutta että ”tottakai pitää keskustella [päättäjien kanssa]”. Henkilö joka ei ole vähään aikaan osallistunut keskusteluun kysyy lopulta että ”voisiko olla, ettei nyt kysytä pormestarilta mitään sen suosikkipäiviä, vaan päätetään se päivä nyt.” Tämä saa kannatusta kaikilta kokouksen osanottajilta ja päiväksi päätetään 1. Joulukuuta.

Otteesta käy ilmi kuinka keskustelu kohdeyleisöstä jatkuu, eikä se ole luonteeltaan mustavalkoista. Toimijat tiedostavat, että tavoitteiden läpisaamisen kannalta on olennaista pyrkivä vaikuttamaan asiasta päättäviin tahoihin. Samalla kuitenkin otetaan kanta, että tapahtuman ensisijaisena kohdeyleisönä ovat tilojen käyttäjät ja naapurusto, ja vasta heidän jälkeensä päättäjät. Kampanjan edetessä tämä kanta vahvistuu. Otteessa on myös mielenkiintoinen kohta, jossa päätäntävältä tapahtuman päivämäärästä meinaa kuin varkein karata pormestarille, kunnes yksi kokoustajista ikään kuin palauttaa päätäntävällän takaisin kokouksen osallistujille. Tämä pieni yksityiskohta kiteyttää jotakin olennaista kaupungin päättäjiksi katsottujen tahojen ja kampanjan toimijoiden suhteesta. Siinä tulee sille toimijoiden jatkuva tasapainottelu toiminnan omaehtoisuuden ja kaupungista riippuvuuden välillä. Tosin otteesta käy myös esille, ettei tätä riippuvuussuhdetta pidetä täysin yksipuolisena. Kommentti siitä kuinka poliitikot kyllä tulevat paikalle, koska seuraavana vuonna on vaalit, kertoo tästä toiseen suuntaan kulkevasta riippuvuudesta, jos ei uhatuissa tiloissa toimiviin toimijoihin, niin ainakin kaupunginosan asukkaisiin, sikäli kuin he ovat äänestäjiä. Olennaista on kuitenkin, että toimijat halusivat paikalle päättäjiä. Seuraavassa luvussa käsittelen tarkemmin, minkälaisiin erilaisiin tahoihin päättäjistä puhuttaessa viitattiin.

Herroja ja narreja

Päättäjiksi ei määritelty ainoastaan pormestareita tai poliitikkoja. Tilakeskuksen virkamiehet nähtiin usein olennaisempina päättäjinä tilojen kannalta kuin kunnallispoliitikot. Seuraava esimerkki on kaupunginosajuhlaa käsittelevästä kokouksesta Pispalan kirjastotalolta ja keskustelemme kaupunginosajuhlan kutsujen lähettämisestä

Kokouksessa on juuri nostettu esille kysymys, että ketkä kaikki pitää erityisesti muistaa kutsua tapahtumaan. Yksi kokoustajista kysyy, että eikö tilakeskuksen pitkäaikaiselle johtajalle pitäisi lähettää kutsu, koska ”hänhän on kaiken pahan alku ja juuri.” Tähän toinen kokoustaja vastaa, että ”nimenomaan ne on tärkeimpiä, jotka on vastaan.” Vastavirtaklubin

toiminnassa mukana oleva henkilö kyseenalaistaa koko kysymyksenasettelun kysymällä, että ”Miksi pitää valita kenelle laitetaan kutsu, pistetään vaan kaikille kutsu, ei ne sieltä kuitenkaan tuu.” Tämä kommentti saa vastaukseksi hyväksyviä eleitä suurelta osalta kokoustajista. Aiemmin juuri kutsujen lähettämisestä kysynyt henkilö tähdentää lehdistötiedotteen ja kutsun eroa, kun vastaan olevien kutsumista painottanut henkilö summaa, että ”kaikki on tärkeitä, mitä kutsutaan, herroja ja narreja, mutta kaupunginosan asukkaat on tärkeimpiä”.

Yllä olevassa otteessa kaiken pahan aluksi ja juureksi määritellään tilakeskuksen virkamies. Tilakeskus muutoinkin nousee aika ajoin esille tahona, joka kaupungin elimistä edustaa sitä puolta, jonka kanssa Pispalassa on jouduttu kamppailemaan. Vastaavanlaista vastakkainasettelua on havaittavissa myös seuraavassa otteessa. Käymme läpi listaa, jossa on toista sataa yhteystietoa. Lista kattaa henkilöitä kaupungin poliitikoista virkamiehiin ja muuhun kaupungin henkilöstöön. Yksi kokoustajista lukee listaa lävitse ajatuksena, että eri henkilöiden kohdalla voidaan sanoa kannattaako tälle laittaa kutsu vai ei. Lista on kuitenkin aivan liian pitkä tällaista läpikäyntiä varten. Kukaan kokoustajista ei selkeästi tunnista suurinta osaa nimistä, tosin silloin tällöin listasta tulee esille tunnistettavia nimiä, jotka saavat osakseen erilaisia humoristisiakin heittoja kokoustajilta.

Listan lukija mainitsee Kalervo Kummolan, jolloin yksi kokoustajista huikkaa väliin, että ”Kummola pitää ehdottomasti kutsua, ne kaikki jotka vastustaa.” Toisen kokoustajan kommentoیدessa ehkä enemmän listan ääneen lukemiseen liittyen, että ”Mitä enemmän niitä lähettää, niin eihän siitä haittaa ole. Listalla tilakeskuksen johtajan Pentinmäen kohdalla todetaan taas, että ”sille ainakin.” Listan lukeminen jatkuu ja taas hetken päästä joku toteaa, että ”Kyllähän niitä kutsua voi, harva tulee niin pitää enemmän vain lähettää”. Kummolan kutsumista peräänkuuluttanut henkilö sanoo, että kulttuuri- ja tilapuoli on hyvä soittaa vielä erikseen läpi, koska he ovat avainhenkilöitä ”tän meidän homman kannalta” ja lisää että ”Kummola olis hyvä, koska vastustaa kaikkea, mutta sille mä en soita”, johon toinen kokoustaja vastaa, että ”Emmääkää ku se on Tapparän mies.” (K9,3)

Tässä otteessa toistuu edellisen otteen tapa merkitä ”vastustajia.” On kuitenkin mielenkiintoista kysyä, miksi juuri Pentinmäki ja Kummola mainitaan. Molempien kohdalla on löydettävissä aiheyhteys, Pentinmäki on tehnyt viisikymmenvuotisen uran Tampereen Kiinteistötoimen kiinteistöisännöitsijänä ja tamperelainen jääkiekkomoguli Kummola tunnetaan osallisuudestaan rakennusbisneksiin. Silti kyseessä on pikemmin aiheyhteys, kuin se että juuri nämä henkilöt olisivat vastuussa myyntilistasta. Tulkitsen että tässä on kyse siitä, kuinka näiden henkilöiden julkisuuskuvasa ruumiillistuu se maailma tai se käsitys kaupungista, jota kampanjassa vastustetaan.

Voidaan ajatella, että he edustavat sitä toista kaupunkia, kaupunkia jonka päätöksenteossa kampanjan toimijoilla ei ole valtaa. Vallan epätasaisesta jakautumisesta esitettiin ajoittain myös konkreettisia esimerkkejä. Kampanjan aikana järjestetyssä kaupungin budjettiriihessä kaupunginhallitus myönsi 60-vuoden vuokrasopimuksen golf-kentälle. Tämä nostettiin heti seuraavassa kokouksessa esimerkiksi siitä, kuinka eriarvoisessa asemassa Pispalan kulttuuritilat ovat vuokrasopimuksista neuvoteltaessa. Edellisessä otteessa päättäjät määritellään ehkä selkeimmin vastustajiksi, niiksi jotka ovat vastaan. Myös päinvastaisia näkemyksiä päättäjistä esitettiin ja yleisestä päättäjiä parjaavasta puheenparresta huolimatta osan päättäjiin laskettavista henkilöistä koettiin olevan tilojen puolella, kuten esimerkiksi seuraavassa otteessa käy ilmi. Ote on kaupunginosajuhlaa valmistelevalta kokouksesta ja olemme juuri keskustelleet kaupunginosajuhlan ohjelmasta, kun yksi osallistujista palauttaa keskustelun kutsuttaviin henkilöihin.

Entinen Hirvitalon toimija pahoittelee, että palaa taas tapahtumakeskusteluun, ja ehdottaa että kulttuuritoimen työntekijöille tulisi myös lähettää kutsu, koska he ovat aiemminkin osoittaneet tukea muun muassa Hirvitalolle. ”Joo” ja ”Ehdottomasti” vastataan.

Tässä otteessa osa kaupungintyöntekijöistä, nimenomaisesti kulttuuritoimen työntekijät, erotetaan edukseen muista kaupungin toimijoista. Tätä edukseen erottamista tehtiin myös poliitikkojen kohdalla, kuten käy ilmi seuraavasta otteesta, joka on toisesta yleiskokouksesta, ja puheenaiheena on kutsujen lähettäminen poliitikoille.

Vastavirtaklubin työntekijä kysyy, että ”entä sit tällänen juttu” ja ehdottaa, että tutuille päättäjille laitettaisiin henkilökohtainen viesti. Asukasyhdistyksen aktiivi toteaa tähän, että ”jos tuntee jonkun voi olla välittömästi yhteydessä” ja lisää, että kutsussa pitää kuitenkin olla jonkinlainen ohjelma valmiina. Hän jatkaa arvioiden, että jos n. 60 päättäjistä [kunnallisvaltuutettujen määrä] 5-10 saapuu paikalle, niin se on ”hyvin.” Nyökyttelen itse tälle kommentille, koska en usko että päättäjiä saapuu tätä useampaa paikalle. Joku toteaa vielä perään, että on olennaista saada ne päättäjät, (paikalle) jotka päättää tiloista.

Tässä otteessa viitataan tuttuihin päättäjiin. Moni kampanjassa mukana oleva henkilö tuntee kunnallispoliitikkoja ja myös tietää joidenkin kunnallispoliitikkojen olevan samalla puolella asiassa. Tosin asukasyhdistyksen aktiivin kommentti paikalle tulevien poliitikkojen pienestä määrästä voidaan tulkita kommentiksi, jolla ilmaistaan yleistä epäluottamusta poliitikkoihin.

Kampanjasta keräämässäni aineistossa kiinnitin huomiota seuraavanlaiseen piirteeseen. Kun joku toimijoista nosti päättäjät tai poliitikot esille neutraalissa yhteydessä, puhe usein kontekstualisoitiin joko alkuperäisen puhujan toimesta tai sitten seuraavan kommentoijan taholta siten, että kävi ilmi

ettei poliitikkoihin tai päättäjiin täysin luoteta. Seuraava ote on kaupunginosajuhlaa valmistelevalta kokouksesta Pispalan kirjastotalon kellarista, ja siinä neutraali maininta pormestareista kontekstualisoidaan pormestarien sanoihin kohdistuneeksi epäluuloksi.

Harmaahiuksinen mies toteaa verkkaiseen ääneen, että radiossa apulaispormestari tai pormestari oli kertonut, että Pispalan talojen myynnissä on kyse väärinkäsityksestä. Toinen vanhempi mies ikään kuin jatkaa tähän, että ”Mutta me kaikki tiedetään, että se väärinkäsitys toistuu kahden vuoden välein” ja nauraa kuuluvalla äänellä. Myös muut nauravat. Väärinkäsityksen toistumisesta maininnut mies jatkaa kertaamalla eri tilojen tilannetta ja Hirvitalon kohdalla toteaa, että ”siinä on kyllä iso tontti, että kyllä sitä moni kiinteistövälittäjä katsoo.”

Ensimmäinen kommentoija esittää radiosta kuulemansa vaihtoehtoisen tulkinnan tilanteelle, eli väärinkäsityksen. Seuraava kommentoija kuitenkin kyseenalaistaa tämän väitteen väärinkäsityksestä toteamalla väärinkäsityksen toistuvan kahden vuoden välein. Maininta tontista, jota moni kiinteistövälittäjä katsoo, on myös perustelu sille, että taustalla on muutakin kuin väärinkäsitys. Tämän kaltaista kaupungin neutraalilta vaikuttavan toiminnan kontekstualisointia tapahtui kokouksissa paljon.

Sen lisäksi, että kokouksissa esitettiin näkemyksiä kaupungin toimijoista, on analyttisesti mielenkiintoista tarkastella niitä puheenvuoroja, joissa toimijat esittivät käsityksiä siitä, miten kaupungin toimijat näkevät kampanjassa mukana olevat tahot tai pispalalaiset kulttuuritilat. Ensimmäinen ote on ensimmäisestä yleiskokouksesta ja siinä esitetään hyvin suora näkemys siitä, miten Pispala nähdään kaupungin taholta.

”Valtuusto ei tunne Pispalaa. Luulevat että aina kun perustetaan yhdistys, ollaan matkalla kaupungin rahakirstulle.” Mustaan baskeriin pukeutunut mies aloittaa puheenvuoronsa ja jatkaa perustelemalla, että talouspuoli ja kustannusvastuu ovat kuitenkin pääasiassa toimijoilla ja että tämä pitäisi tuoda esille.

Seuraava ote on toisesta yleiskokouksesta. Kokous on hieman sekavassa vaiheessa ja puheenvuoroissa kommentoidaan hyvin eri asioita, eikä edetä asialistan mukaan.

Mustaan lattiaan asti ulottuvaan takkiin pukeutunut mies ottaa puheenvuoron ja sanoo, että ”Ne eivät voi käsittää miten meille ei maistu ideaparkki” ja jatkaa toteamalla, että me emme ole kaupungin kanssa lähtökohtaisesti edes samalla keskustelutasolla.

Näissä kommenteissa tulee esille kaksi piirrettä, jotka toistuvat jäsenyksissä kaupungin

käsityksestä Pispalan toimijoista. Näistä ensimmäinen on ajatus siitä, että kaupunki näkee pispalalaiset jonkinlaisina pummeina, joiden ensisijainen motiivi toimintaan on pääsy kaupungin rahakirstulle, eli tukien haaliminen. Toisessa otteessa tulee esille ehkä vielä olennaisempi näkökulma. Siinä esitetään, ettei kaupunki kykene lainkaan ymmärtämään meitä, eli kaupungin asukkaita. Puheenvuorossa esitetään, että kaupunki periaatteessa pyrkii tarjoamaan kaupunkilaisille jotain, mutta se jokin on ideaparkki. Tässä näkökulmassa kaupunki näyttäytyy eräänlaisena kulttuurisista arvoista tyhjänä oliona, joka luulee, että kaupunkilaisten tarpeet voidaan täyttää yksityisillä kaupallisilla projekteilla. Nämä näkemykset ovat tietenkin kärjistettyjä, mutta ne kertovat olennaisista huolista, jotka kertovat toimijoiden kokemuksesta poliittisen yhteisön jäsenenä. Kaupungin toiminta suhteessa kaupunkilaisuuteen näyttäytyy holhoavana; kaupunkilaiset ovat taloudellisen tuen perässä, jonka antaminen kaupunkilaisille olisi vastuutonta tai ei ainakaan kustannustehokasta. Samalla kaupungin katsotaan korvaavan alas ajamansa kulttuuritoiminnan ideaparkin kaltaisella täysin markkinavetoisella projektilla, eikä kaupungin nähdä ymmärtävän, että mikä tässä on ongelma.

Kampanjan parissa omat toimintatavat kuitenkin nähdään parempina vaihtoehtoina ja kuten seuraavasta otteesta käy ilmi, niillä ajatellaan olevan tarjottavaa myös laajemmalle yleisölle, kuin lähistön asukkaille ja tilojen käyttäjille.

Nuorehko nainen ottaa puheenvuoron. Hän aloittaa toteamalla, ettei käyttäisi tätä sanaa, mutta että voi tässä yhteydessä sitä silti käyttää, ja esittelee ajatuksen ”Pispalabrändäyksestä.” Hän esittää, että jos lähtisikin siltä kantilta, että miten tätä pispalalaista kaupunginosatoimintaa saisi muihin kaupunginosiin. [...] Hieman myöhemmin, Hirvitalon toiminnassa mukana olevan miehen mainittua laajennetun Pispalan, nainen ottaa taas puheenvuoron ja sanoo, että ”kyllähän moni haluaa muuttaa Pispalaan” ja että tilojen alas ajamisen sijaan pitäisi miettiä ”miten levitetään Pispalassa hyväksi havaittuja käytäntöjä.” Ja ehdottaa vielä, että kutsuisimme muita kaupunkilaisia katsomaan miten Pispalassa asiat hoituu. Kommenttina tähän asukasyhdistyksen aktiivi mainitsee tekeillä olevan Unelma Pispalasta -kirjaprojektin ja toteaa ”koska Pispala on unelma ja unelmia on meillä monella erilaisia.”

Tässä ensinnäkin on huomioitavaa, miten puheenvuoron esittäjä pohjustaa sanan ”brändäys” käytön, minkä tulkitsen johtuvan pitkälti siitä, että brändäys toimintatapana edustaa toimijoille taloudellisten arvojen määrittämää maailmaa. Tässä tulee kuitenkin esille toimijoiden pitkälti jakama näkemys siitä, että *Pispalan tapa hoitaa asiat* on hyväksi todettu ja sen sijaan, että toiminta Pispalassa ajettaisiin alas, siitä tulisi ottaa mallia muualla. Haluan tällä korostaa sitä, että

esimerkiksi arvokeskustelussa ei ole kyse vain siitä, ettei kaupunki näe toiminnan arvoa, vaan myös siitä, että toimijat itse näkevät toiminnan hyvin arvokkaana.

Olen näiden esimerkkien kautta pyrkinyt tuomaan ilmi toimijoiden suhtautumista kaupunkiin. Väitän että puhuttaessa kaupungista toimijat usein jäsentävät omaa suhdettaan poliittisen yhteisön jäsenyyteen. Kun esitetään näkemyksiä siitä, miten kaupungin tulisi nähdä kaupunkilaisten tuottama kulttuurityö ja omaehtoinen toiminta, esitetään myös näkemys osallistavammasta poliittisen yhteisön jäsenyydestä, jossa kulttuurityö tunnustetaan osana poliittisen yhteisön velvollisuuksien täyttämistä – eli kyseessä ei ole vain matka rahakirstulle, vaan vastavuoroinen suhde, jossa tilojen toimijat antavat kaupungille jotain niin arvokasta, että kaupungilta tulisi voida myös odottaa vastavuoroisuutta. Nostan esille vielä kaksi otetta toisesta yleiskokouksesta, joissa nämä asiat nähdäkseni tulevat hyvin esille.

Joku mainitsee, että olemme kulttuurin tuottajia. Hirvitalon pitkäaikainen aktiivi tarttuu tähän ja toteaa, että on ”mieluummin käyttäjä, tai sit vuosilomat ja kaikki kuntoon”. Tämä kommentti saa osakseen kannatusta ilmaisevia eleitä ja mutinoita. Paikallinen taiteilija jatkaa tähän toteamalla, että olemme halvempia, koska ei tarvitse maksaa byrokratiasta.

Lähellä ovea istuva nainen ottaa puheenvuoron ja toteaa käheällä ja kimeähköllä äänellä, ettei politiikkojen suhtautuminen ole välttämättä niin mustavalkoista, ja että monilla [poliitikoilla] kyse saattaa olla tiedonpuutteesta. Aikaisemmin paljon puheenvuoroja käyttänyt mies ottaa puheenvuoron ja sanoo kaupungin perustelevan tunnelia sillä, että se tuo työpaikkoja, mutta että näissä paikoissa [uhatuissa kulttuuritiloissa] duunari voi käydä kun sillä on vapaata. Hän jatkaa vielä esittämällä, että kaupungilla on myös oma vastauksensa vapaa-aikaan ja se on Ideapark. ”Siellä voi viettää koko viikonlopun, siellä on parkkipaikkoja!” Mies toteaa ja ihmiset herahtavat taas pitkästä aikaa nauruun hänen sutkautukselleen. Joku kommentoi perään, että ”eihän siellä muuta olekaan”.

Ensimmäinen ote kuvaa hyvin ristiriitaa suhteessa poliittiseen jäsenyyteen. Siinä ei kielletä sitä, etteikö useiden toimijoiden työ vastaisi kulttuurituottajan työnkuvaa tai työmäärää. Sen sijaan siinä kieltäydytään määrittelystä kulttuurintuottaja ja määrittäydytään käyttäjäksi. Käyttäjän ja tuottajan eroksi määritellään virkasuhde etuineen. Tosin voi ajatella, että määritellessään itsensä käyttäjäksi otetaan myös kantaa työnjakoon ja työn hedelmistä nauttimiseen, sillä siinä hämärretään kuluttajatuottaja -asetelmaa. Jälkimmäisessä otteessa otetaan selkeämpi tuottajanäkökulma, sillä siinä tilan käyttäjiksi ei määritellä toisia kulttuurin tuottajia vaan duunarit. Kun kommentoija asettaa tämän vielä työpaikkojen luomista vastaan, kommentin voi tulkita kannanottona siitä, että

yhdistysten aktiivien toiminta on työhön verrattavaa toimintaa, josta hyötyy laajempi joukko ihmisiä, kuin vain tilojen toiminnassa mukana olevat. Huomionarvoista on myös jälkimmäisen otteen alussa oleva kommentti, jossa kyseenalaistetaan mustavalkoinen suhtautuminen poliitikkoihin. Vaikka kommentti ei saa vastakaikua ja huomioon kenttätyöni ajan suhteellisen vähän vastaavia kannanottoja, se kertoo kuitenkin siitä, että suhtautuminen poliitikkoihin ja heidän edustamaansa maailmaan ei ollut yksioikoisen kielteistä.

Edellä mainituissa esimerkeissä nousee esille myös käytännön kautta esille kysymys siitä, mihin oikeus tilojen käyttöön perustuu. Esimerkeissä oikeutta tilojen käyttöön perustellaan sillä, että ne tuottavat sosiaali- ja kulttuuripalveluja lähialueiden ihmisille. Silloin oikeus tilojen käyttöön määrittyy juuri suhteessa poliittiseen yhteisöön, sillä siinä toimijat antavat jotain ympäristölleen ja toimijoiden vapaaehtoisvoimin tekemän yleishyödyllisen toiminnan katsotaan parantavan ihmisten elämänlaatua. Tämä työ elämänlaadun parantamiseksi nähdään toimintana, jonka toteuttamisesta poliittinen yhteisö on vastuussa jäsenilleen, ja josta periaatteessa tulisi myös saada palkkaa. Tähän tilojen yleishyödyllisyyteen liittyy olennaisesti myös tilojen epäkaupallisuus. Oikeutta tilojen käyttöön perusteltiin myös toista kautta tuomalla esille, kuinka tilojen käyttäjät ovat remontoineet tiloja ja toiminnallaan mahdollistaneet sen, että tilat nykyään ovat ylipäättään olemassa ja käyttökelpoisia. Tämä suhtautuminen tilojen toimintaan kuvaa hyvin sitä, miten kapinallinen kaupunkilaisuus on konkreettista tekemistä ja sen tarjoamasta vaihtoehdosta ei vain keskustella, vaan se on jo olemassa. Tosin tämän tarjotun vaihtoehdon nähtäisiin mielellään myös kattavan laajemman joukon ihmisiä, kuten kävi ilmi otteessa, jossa mainittiin Pispalabrändäys.

Kenen kaupunki? – Meidän Pispala.

Seuraavaksi pääsemme kampanjan kannalta olennaisen kysymyksen ääreen, eli siihen mitä kysytään, kun kysytään ”Kenen kaupunki?” Nähdäkseni kysyttäessä kenen kaupunki kysytään tarkemmin ottaen, että mitä oikeuksia ja velvollisuuksia kaupunkilaisella on kaupunki-nimisen poliittisen yhteisön jäsenenä. Kysymys ei ole abstrakti, sillä se asettaa myyntilistan toteutumisen kysymyksen kannalta keskiöön; jos myyntilistalla olevat tilat myydään, se todistaa ettei kaupunki ensisijaisesti ole kaupunkilaisten. Tässä osiossa tarkastelen tätä kysymystä nostamalla ensiksi otteita, joissa kampanjan ja kaupunginosajuhlan nimestä neuvotellaan. Tästä etenen keskusteluihin siitä, miten Pispala ymmärretään kampanjan puitteissa ja lopulta käsittelen itse kaupunginosajuhlan.

Seuraavassa otteessa neuvotellaan kaupunginosajuhlan ja samalla myös kampanjan nimestä. Kenen kaupunki? -nimiehdotus on esitetty jo aikaisemmassa kokouksessa ja osa kokoustajista on ehtinyt miettimään sitä myös ennakkoon. Otteessa mainitaan ”Kenen kaupunki?” -potretti-idea, jolla

viitataan kampanjan aikana toteutettuun valokuvakollaasiin, jossa eri ihmiset poseeraavat valokuvassa kädessään kyltti, johon on kirjoitettu kysymys ”Kenen kaupunki?”

Keskustelu tapahtuman nimestä alkaa jonkun kysyessä, että mikä tapahtuman nimi oli. Joku mainitsee ”Kenen kaupunki?” -nimiehdotuksen. Silmälasipäinen keski-ikäinen mies kommentoi innostuneena, että nimi toimii hyvin kampanjassa mukana olevan naistaiteilijan ”Kenen kaupunki?” potrettisuunnitelman kanssa, ja että nimi lähti tämän kautta ”ihan uusille tasoille”. Hän kertoo myös selvittäneensä, onko ”kenen kaupunki?” slogania käytetty aikaisemmin, ja että löysi Keskisuomalaisen artikkelin, jossa sanaparia käytettiin kaavoitusta koskevan uutisen otsikossa, ja että Helsingissä jotkut ovat käyttäneet ”Kenen kaupunki, kenen kaava” -slogania. Mahdollisuuksien tilan aktiivi ottaa puheenvuoron, jossa hän esittää huolen, että ”kenen kaupunki?” voi aiheuttaa vastakkainasettelua, ja kun ihmiset reagoivat tähän ymmärtämättömyyttä ilmaisevin elein, hän tarkentaa kysymällä, että voiko nimestä syntyä vastakkainasettelua ”veronmaksajien” ja ”tuillaeläjien” välille. ”TÄ?” Hirvitalon miesaktiivi kommentoi tähän ja nähdäkseni kyseenalaistaa koko kysymyksen mielekkyyden. Onkiniemen miesaktiivi kommentoi vertaamalla julkisten palveluiden leikkaamista terveydenhuollon leikkaamiseen. Siilitukkainen nuori nainen avaa suunsa ensimmäistä kertaa kokouksessa ja toteaa, että ”ehkä se on hyvä, että siinä on se kysymysmerkki” ja perustelee, että se jättää kysymyksen auki. Nimen aikaisempaa käyttöä selvitetty keski-ikäinen mies kommentoi hiljaiseen ja haltioituneeseen ääneen, pikemmin ääneen ajatellen kuin muille suunnattuna kommentina, että ”toi on niin kiteytynyt toi..” Joku kokoustajista kysyy vielä, että onko Kenen kaupunki kampanjan nimi vai ryhmän nimi, mihin vastataan, että kampanjan nimi ainakin aluksi. Asukasyhdistyksen aktiivi kommentoi vielä, ettei hänestä nimi ole rajaava, vaan erilaisuuden hyväksyvä, ja ehdottaa että jos tapahtuman nimi olisi ”Kenen kaupunki, kenen Pispala” ja että ”Kenen kaupunki?” olisi enemmän tapahtuman nimi. Tämä saa kannatusta ja Onkiniemen aktiivi mainitsee lisäperusteluna, että ”tuleviakin vastaavanlaisia ongelmia voi käsitellä tämän kautta” käyttäen lainausmerkkejä merkitsevää käsielettä sanan ”ongelmia” kohdalla.

On mielenkiintoista miten Kenen kaupunki? -nimi tuntuu vetoavan kokoustajiin juuri kysymyksen avoimuuden ja monitulkintaisuuden kautta. Tosin yhden kokoustajien esittämä tulkinta vastakkainasettelusta veronmaksajien ja tuilla eläjien välillä silti torjutaan. Se että nimeksi päätetään juuri kyseinen kysymys heijastaa nähdäkseni kampanjan keskiössä olevia kysymyksiä poliittisen yhteisön jäsenyydestä, sillä tavallaan juuri tämän asian kysymys kiteyttää. Mielenkiintoinen on myös lisäkysymys ”Kenen Pispala?”, etenkin kun myöhemmässä kokouksessa tämä nimen

jälkimmäinen osa muuttuu. Toisin kuin kysymykseen kaupunkia koskevaan kysymykseen, Pispalaa koskevaan kysymykseen annetaan toimijoiden taholta vastaus, kuten seuraavasta otteesta käy ilmi. Ote on kaupunginosajuhlaa valmistelevalta kokouksesta ja vaikka nimi päätettiin jo aikaisemmassa kokouksessa, se lyödään nyt lukkoon hieman eri tavalla muotoiltuna.

Keskustelemme julisteen tekemisestä. Olen luvannut välittää julisteeseen tarvittavat tiedot julisteen tekijälle ja kysyn, onko ”Kenen kaupunki? Pispalan kaupunginosajuhla” oikein. Asukasyhdistyksen aktiivi vastaa ”Kenen kaupunki, laitetaan siihen Meidän Pispala, emmää tiedä kenen kaupunki se on, mutta semmää tiedän, että tää on meidän Pispala.” Keski-ikäinen mies korjaa silmälasien asentoa ja kommentoi, että tilojen uhanalaisuus olisi hyvä tulla esille. Ehdotan muotoilua ”Uhanalaiset tilat järjestävät: Meidän Pispala – vuoden kaupunginosa -juhla.” Vastavirtaklubin työntekijä ilmaisee kannatuksensa nimiehdotukselleni. Mahdollisuuksien tilan aktiivi ehdottaa muotoilua ”mahdollisuuksien Pispala.” Vastavirtaklubin työntekijä ottaa vielä puheenvuoron ja sanoo, että julisteen tekijä osaa sitten katsoa ja päätämme jättää lopullisesta muotoilusta päättämisen julisteen tekijälle. Joku ehdottaa vielä ehkä hieman vitsaillen ”Jättäkää meidät rauhaan -tilaisuus” -nimeä.

Tässä edellisen kokouksen kysymys ”Kenen Pispala?” Saa vastauksensa, joka päättyy myös lopulliseen tapahtumanimeen, joka kuuluu Kenen kaupunki? *Meidän Pispala, vuoden kaupunginosa 2014 -juhla*, ja jonka lopullisesta muotoilusta vastasi julisteen tekijä. Kenen kaupunki? -kysymyksen rinnalla ”Meidän Pispala” on oikeastaan aika vahva kannanotto itsemäärittelyn puolesta. Kampanjassa kysytään kaupunkilaisen roolia, mutta määriteltäessä Pispala ”meidän Pispalaksi” määrittelyvalta Pispalan alueella otetaan pispalalaisten ja Pispalassa toimivien tahojen oikeudeksi. Pidän tätä ratkaisua nimen suhteen myös kuvaavana esimerkkinä tarkastelemassani kampanjassa vallitsevasta asenteesta, jossa aloite otetaan itselle, eikä kaupungilta välttämättä odoteta aina lupaa toimia.

Missä sitten loppuu Pispalan raja ja alkaa muu kaupunki? Kysymys on oikeastaan analyttisesti mielenkiintoinen, sillä tähän asiaan otettiin useassa yhteydessä kantaa. Seuraava ote on toisen yleiskokouksen lopusta, ja siinä otteessa käydään neuvottelua siitä, missä Pispalan raja kampanjan näkökulmasta kulkee:

Käymme Asukasyhdistyksen aktiivin johdolla läpi varmistuneita pöydänpitäjiä. Asukasyhdistyksen aktiivi nostaa ääntään kirjaston kohdalla, ilmeisesti jotta kirjaston tiskin takana istuva kirjaston työntekijä kuulisi myös kommentin, ja ehdottaa kovaan ääneen, että kirjasto voisi esim. tulla paikan päälle myymään ylimääräisiä kirjoja. Työntekijä ei

kuitenkaan ilmeisesti huomaa tätä ja yksi kokoustajista kysyy, että tuleeko vain pispalalaisia paikkoja vai onko esim. Onkiniemi mukana. ”Sehän on melkein Pispalassa” joku kommentoi toisen kokoustajan lisätessä, että ”Suurpispala.”

Tässä Onkiniemen tehdasalue lasketaan osaksi Pispalaa, koska se on ”melkein Pispalassa. Sen sijaan seuraavassa otteessa tehdään rajanveto, jossa Tampereen keskustassa sijaitseva Kauppahalli suljetaan Pispalan ulkopuolelle.

Pitkähäkö mies kysyy, että pyydetäänkö Kauppahallia mukaan, johon Asukasyhdistyksen aktiivi vastaa, että ”pidetään tää nyt omassa piirissä” ja Hirvitalon aktiivi tarkentaa, että ”hieman laajennetussa muodossa kuitenkin, kun on Onkiniemikin mukana.”

Tässä Kauppahalli rajataan ulos, koska se ei enää ole ”omassa piirissä.” Tamperetta tunteva toki tietää, ettei Kauppahalli sijaitse Pispalan välittömässä läheisyydessä, ei edes viereisessä kaupunginosassa. Tulkitsen että Kauppahallin ulosrajaaminen liittyy maantieteellisen etäisyyden lisäksi siihen, ettei Kauppahalli ole verkostoitunut pispalalaisten toimijoiden kanssa, eli toisin sanottuna se ei kuulu ”omaan piiriin.”

Ennen kaupunginosajuhlan käsittelyä haluan vielä palauttaa mieleen ajatuksen kaupunginosajuhlasta tapahtumana, jossa kuva kahdesta kaupungista tehdään konkreettiseksi. Yhdellä toimijalla oli tapana useassa kokouksessa käydä kaupunginosajuhlan rakenne ja ohjelma läpi alusta loppuun hyvin maalailevasti. Seuraavat kaksi otetta ovat tällaisia ohjelman läpikäyntejä. Niissä korostuu, minkälaista juhlaa tavoitellaan, mikä nähdäkseni liittyy käsitykseen kahdesta kaupungista ja erityisesti ”meidän kaupungista”, eli kapinallisesta kaupunkilaisuudesta.

Vanhempi mieshenkilö aloittaa pitkän puheenvuoron, jossa hän esittelee ideoita juhlapäivälle. ”Juhlat jossa olisi kulttuuriohjelmaa” hän aloittaa ja jatkaa, että paikalle pitäisi kutsua paikallisia artisteja ”kahvipalkkiolla” ja listaa mahdollisia artisteja ”Heikki Salo, Mikko Alatalo, Pauli Hanhiniemi..” mutta toteaa perään, että ”minä en ole musiikki-ihmisiä.” Hän ehdottaa myös, että kaikkien pispalalaisten järjestöjen ja kohteiden pitäisi esittäytyä ja mainitsee nimeltä vuorenväen, valokuvanäyttelyn, paikalliset taiteilijat, sekä Hirvitalon ja summaa, että näin voitaisiin näyttää ”että täällä tapahtuu, että täällä on voimaa” ja painottaa vielä loppuun, että juhlan tulisi olla kulttuurivoittoinen. Hän antaa ymmärtää, että puheenvuoro on päättynyt, mutta alkaa sitten lisäämään vielä pispalalaisia toimijoita, jotka oli ilmeisesti unohtanut, ja mainitsee mm. runojen lausunnan sekä näyttelijät ja toteaa, että ”nostetaan se häntä ylös ihan reilusti.”

Seuraavassa otteessa on samankaltainen tilanne, jossa henkilö käy läpi tapahtuman ohjelmaa ja

sisältöä, mutta tällä kertaa muut kokoustajat ajoittain rikkovat monologin kommentoimalla väliin omia huomioita ja näkemyksiään.

Henkilö aloittaa taas pitkän puheenvuoron, jossa kertaa paljon aikaisemmassa kokouksessa puhuttua. Hän aloittaa lastenohjelmasta ja toteaa, että ”Viime vuosina käynyt niin, että tiivis yhteistyö koulun kanssa on vähentynyt” ja mainitsee tämän johtuvan mahdollisista ”ikärenkaista” ja siitä etteivät omat lapset ole enää päiväkodissa tai koulussa. Hän jatkaa esittelemällä ideaa järjestöpöydistä ja toteaa, että kaikki uhanalaiset tilat voisivat esitellä n. 3 minuutin pätkän toimintaansa ja mainitsee, että jos 10 järjestöä pitää kaikki puheen, niin se on liian pitkä. Hän tapailee tapahtumaa kädet tuolin selän takana yhdessä maalailevaan sävyyn ”moreeni avaa tilaisuuden ja toivottaa tervetulleeksi” ja jatkaa, että tämän jälkeen voisi tulla Hirvitalon esitys. Hän perustelee Hirvitalon nostamista tapahtuman alkuun sillä, ettei Hirvitalon toiminta ole niin tunnettua Pispalassakaan. Seuraavaksi puhe siirtyy esiintyjiin ja hän mainitsee Heikki Salon ja Hanhiniemen ”tai joku muu” ja toteaa, ettei itse tiedä musiikista mitään, mutta jatkaa listaamalla muita mahdollisia esiintyjiä. Hänen mainitessaan Surffiveikot ja Katwin Heimon toinen kokoustaja toteaa että Katwin heimon esiintyjä on tuolloin matkalla ja että Surffiveikoilla on edellisellä viikolla keikka Vastavirtaklubilla, ja etteivät he välttämättä tulisi ilmaiseksi esiintymään. Rajaportin saunan aktiivi kertoo kysyneensä kolmea lastenlauluja esittävää artistia esiintymään.

Nostin nämä otteet esille kahdesta syystä. Tapa käydä tapahtuma läpi kokouksissa nähdäkseni orientoit vaihtelevaa kokousväkeä tapahtuman suhteen niin, että kaikilla toimijoilla oli suhteellisen selvä kuva siitä, minkälaista tapahtumaa ollaan tekemässä. Tämä on tärkeää siinäkin mielessä, että usein kokouksissa oli uusia henkilöitä. Nämä otteet myös kertovat siitä, kuinka tapahtuman sisällön kautta halutaan tuoda esille toiminnan merkityksellisyyttä, sitä että ”täällä tapahtuu ja täällä on voimaa.” Jälkimmäisessä otteessa tulee myös esille hienovarainen strategisuus siinä, että Hirvitalon esittelyä ehdotetaan heti tapahtuman alkuun. Nähdäkseni tämä johtuu osittain siitä, että Hirvitalo on myyntilistalla olevista tiloista kiistanalaisin ja sen kohdalla poliitikot ovat suoraan esittäneet, että Hirvitalosta halutaan nimenomaisesti eroon. Myöhemmässä kokouksessa, kun on käynyt ilmi, että joko pormestari tai apulaispormestari on tulossa pitämään puheen, Hirvitalon puhe sijoitetaan aikataulussa tämän puheen eteen, jotta pormestari tai apulaispormestari joutuu ottamaan puheessa kantaa Hirvitalon puheeseen. Lopulta ohjelma tosin etenee kuitenkin hieman eri järjestyksessä, kuin on suunniteltu, eikä tämä järjestys toteudu.

Kaksi kaupunkia kohtaavat

Kaupunginosajuhla osoittautuu lopulta menestyksekkäämmäksi, kuin mitä kampanjan parissa toimivat ihmiset osasivat toivoa. Etukäteen optimistisimmissä arvioissa oli arvioitu, että tapahtuma voisi vetää toista sataa ihmistä ja paikalle odotettiin apulaispormestaria. Paikalla käy illan aikana arvioilta lähemmäksi 500 ihmistä, kunnallispoliitikkoja on paikalla useita, paikallinen lehdistö uutisoi tapahtuman kattavasti ja apulaispormestarin lisäksi paikalle saapuu myös pormestari. Käsittelen tässä osiossa tarkemmin itse juhlaa. Pyrin aluksi kuvailemaan muistiinpanojen pohjalta kaupunginosajuhlan yleisilmettä. Tämän jälkeen siirryn analyysin kannalta olennaiseen kohtaan, joka alkaa Pispalan kuvataidekoulun animaatioesityksestä ja sitä seuranneisiin puheisiin.

Tapahtumapaikka on Pispalan maamerkkinä tunnetun Haulitornin juurella oleva punatiilinen rakennus, jonka seinässä on isoilla haalistuneilla harmailla kirjaimilla kirjoitettu TAMPEREEN HAULITEHTAAN OY. Sisällä kattoon jätetyt voimansiirtotaljat ja teräs kiskot kertovat rakennuksen historiasta, mutta muutoin se on muutettu juhlatilaksi. Moreenin aktiivi on ennen talkoolaisten saapumista järjestänyt pöydät seinänvierustalle. Tapahtuman järjestäminen kaupunginosajuhlia varten vie muutaman tunnin. Pieneen sivuhuoneeseen rakennetaan teatterilavasteista lastenhuone ja lastenohjelmasta vastaavat henkilöt pukeutuvat peikoiksi. Moni on jo pukeutunut hienoihin vaatteisiin. Kansankeittiön ruuasta vastaavalla kokilla on siistit mustat vaatteet ja isot juhlat korvakorut, yksi Hirvitalon aktiiveista on laittanut ylleen puvun takin ja suorat housut. Vapaaehtoisia on paikalla paljon ja kaikki hoitavat omia osa-alueitaan. Vastavirtaklubin työntekijät hoitavat äänentoistoa ja miksausta, eri järjestöjen aktiivit kokoavat näyttelypöydille esitystä omasta toiminnastaan. Oma tehtäväni on järjestöpöytien koordinoiminen, sekä tapahtuman taustalla pyörivän, pispalalaista järjestötoimintaa kolmenkymmenen vuoden ajalta esittelevän kuva- ja videokoosteen, jonka olen koostanut edellisellä viikolla, projektoiminen seinälle. Tarjoilu on hieno, kansankeittiön nimellä toimivasta ruokapisteestä saan isolle valkoiselle posliinilautaselle annoksen smetanasilmällä ja ruohosipulilla koristellun borskeiton. Tarjolla on myös linssikeittoa, erilaisia vegaanisia piirakoita, pullaa ja leipää. Hintaa ruualla ei ole, mutta pöydällä on vapaaehtoinen kolehti.

Aluksi paikalle saapuu vanhempaa väkeä ja aikuisia lasten kanssa. Vanhempi rouva kyselee ovella epäluuloisen oloisena erään Rajaportin saunan vanhemman aktiivin perään ja sanoo, että ”kun täällä ei näy yhtään sitä vanhaa porukkaa, pelkkiä näitä uusia.” Tilaisuuden avaa tapahtuman juontajan Jari Niemelän tervetuliaispuhe.

”No niin, hyvää iltaa, tai alkuiltaa, tai miten vaan haluatte. Mä olen Jari Niemelä, Pispalan

Moreeni ry:n puheenjohtaja. Mä kysyin tossa että mitäsmää sanon kummää tuun tohon mikrofoniin juureen, että sanonko mää klassisesti yks kaks yks kaks. Tuossa sain kuulla, että 'ei ei, sano sillai'" Jari madaltaa ääntään ja jatkaa "Hyvä yleisö.. no nyt mä sanoin sen." Jari toivottaa kaikki tervetulleeksi "Pispalan kansanjuhlaan", esittelee illan ohjelman ja huomautessaan pormestarin saapuvan paikalle hän toteaa "tervetuloa arvoisa pormestari, Anna-Kaisa Ikonen, aplodeja" jolloin monet taputtavat, ja jatkaa "Tervetuloa Pispalaan."

Niemelän puheen jälkeen tapahtuma etenee lastenohjelmalla ja pikkuhiljaa väkeä kerääntyä lisää kunnes Haulitehtaan 100-150 ihmiselle mitoitettussa juhlatilassa alkaa olla tungosta. Lapsille suunnatun ohjelman jälkeen juontaja jatkaa tapahtuman esittelyä.

Niemelä mainitsee Hirvitalon saamat palkinnot sekä Kotiseutuliiton Pispalalle myöntämän palkinnon. "Siitä päästään siihen seikkaan että, kun tää palkinto, vuoden kaupunginosapalkinto ja Hirvitalon palkinto tulivat jo aikaisemmin tänä vuonna julkisuuteen ja ilmi, niin valitettavasti pispalalaisille tuli vähän sellaista, voisiko sanoa kylmää suihkua niskaan, kun kävi ilmi, että Tampereen kaupunki, joka on vuosikausia listannut tällaisia myytäviä kiinteistöjä, niin tähän on itse asiassa [...] niin tänne luetteloon oli Pispalasta otettu muutama talo jossa nimenomaan tätä yhdistys- asukas- ja kulttuuritoimintaa harjoitetaan. Mä ymmärsin niin, että kaupunginhallitus tossa syksyllä laittoi nimenomaan Hirvitalon, kurpitsatalon, a-killan ja saunakorttelin tällaiseen 'harkittavien luetteloon' eli aivan tällaista välitöntä myyntiuhkaa ei ole. Ei sitä tosin ole kyllä vuosikausiinkaan ollu. Mä muistan viis vuotta sitten käytiin ihan samanlaista keskustelua. Tää kulttuuritoiminta, yhdistysten mitä on näissä taloissa ja kiinteistöissä on jatkunut tähänkin päivään saakka, ja mä itse toivon, että me yhdistyksinä voidaan luoda, ja meillä onkin hyvät suhteet kaupunkiin, mutta että voitais käydä keskustelua siitä, että millä tavalla näitä kiinteistöjä voitais kehittää nimenomaan, että ne säilyisivät myös asukaskulttuuri- kansalaistoiminnan tukikohtina täällä. Koska jotenkin mä nään, että ilman tätä vuosikausien toimintaa näissä taloissa ei tota tunnustuspalkintoakaan välttämättä olis tullu meille, koko Pispalalle." Tämän jälkeen juontaja toivottaa toisen Moreenin hallituksen jäsenen lavalle lukemaan Vuoden kaupunginosa -palkinnon perustelut, jonka jälkeen lavalle tulee Pispalan kuvataidekoulun vetäjä.

Aloitetaan pormestarien puheiden käsittelyn Hirvitalon lasten kuvataidekoulun animaatiosta. Animaatio esitetään juuri ennen puheita. Tämän seurauksena pormestarin esittäessä puheensa

eturivissä on animaatiota katsoneet lapset vanhempineen ja joukossa on paljon lapsia, jotka ovat olleet mukana animaation tekemisessä.

Hirvitalon lasten kuvataidekoulun vetäjä esittelee animaation. Hän kertoo, että animaation teemoina ovat ystävyys, kasvihuoneilmiö ja ulkopuolisuuden ja muukalaisuuden kokemukset, ja että animaation ovat tehneet kuvataidekoulussa käyneet lapset. Animaatio on noin kymmenen minuuttia pitkä stop-and-motion tekniikalla toteutettu teos, lasten tekemät ja värittämät värikkäät hahmot ja lavasteet tuovat mieleen alkuanimaatiot 90-luvun pikkukakkosessa. Animaation edetessä yksi eturivin lapsista kommentoi animaatiota vieressään oleville lapsille ja tietää selkeästi, mitä animaatiossa on tapahtumassa. Animaation jälkeen animaation ohjaaja sanoo vielä pari sanaa ja antaa tilaa tapahtuman juontajalle, joka toivottaa tilaisuuteen tulleen pormestari Anna-Kaisa Ikosen lavalle seuraavin sanoin ”Niin nyt kaikki kamerat esille ja tsoumatkaa tänne, ei minuun vaan, mä sanon että mä joudun nyt pyörtämään onnekseni äskeiset sanani mitä sanoin nimittäin Tampereen pormestari Anna Kaisa-Ikonen, tervetuloa tänne, ja nyt Anna-Kaisalla on kuulkaa ihanaa kerrottavaa. Kamerat valmiiksi!”

On syytä kiinnittää huomiota kontekstiin, jonka ohjelmajärjestys asettaa pormestarin puheelle. Hän astuu lavalle Pispalan lasten kuvataidekoulun animaation jälkeen, yleisöä on paikalla noin kaksisataa henkilöä, aivan yleisön eturivissä on animaatioesityksen jäljiltä paljon lapsia ja heidän vanhempiaan ja osa lapsista on myös animaation tekijöitä.

”Oikein hyvää iltaa teille kaikille ja ihan ensiks teille lapset kiitos, toi oli todella, todella upee toi esitys minkä te teitte, hieno taideteos kiitoksia. Sellaisen asian halusin oikeastaan tässä tuohon Jarin puheenvuoroon täydentää tässä että kyllä me ollaan käyty tuolla kaupungilla läpi ja jonkin verran tässä on kyllä väärinymmärrystä tässä, että ei me olla kyllä myymässä, ei Kurpitsataloo, ei Rajaportin saunaa ja, ja kyllä niinku näissä on sellasta,” Tässä vaiheessa joku yleisöstä kommentoi ”Entä Hirvitalo?” Ikonen jatkaa ”niissä on sellasta arvoa, mitä tääkin Hirvitalon työnnäyte, kyllä me tarvitaan tällästä lähellä ruohonjuuritasoa olevaa kulttuuria. Olen itse käynyt omien lasten kanssa tuolla Kurpitsan kesätapahtumissa, ne on ihan sitä parasta lasten kulttuuriantia, mitä siellä on. Merirosvotapahtumat, tai ne että kun siellä on eri vuosina ollut. Joskus on ollut näitä merenneitoja istumassa siellä lammessa ja noussu haltijattaria mereltä.. tai järveltä. Kyllä ne on sellasia ikimuistosisia asioita, joita täältä on jäänyt. Tai tuoda vieraita rajaportin saunalle.

Meidän pitää tässä kaupunkiympäristössä pitää tälläisiä asioita arvossa ja luoda niille edellytyksiä ja eivät ne ole tällä hetkellä siellä myyntilistalla. Ne oli siellä nostettu harkittaviksi asioiksi ja kukaan ei niitä ollut siellä esittänyt, että niitä myyntiin laitettaisiin. Ja siinä mielessä olisin rauhallisin mielin näiden suhteen ja jatkaisin että kehitetään niitä hienommiksi, etteivät ne sitten jatkossakaan lähde nousemaan, niin oikein hyvää työtä teillä kaikilla näissä, paljon kiitoksia ja paljon onnea myös Pispalalle saavutuksista.” Yleisö taputtaa puheelle ja juontaja kehottaa kaikkia ottamaan ruokaa ja toteaa, että ”kaikki on ilmasta, olkaa hyvät, kierrelkää näitä yhdistyspöytiä, katsokaa mitä kaikkea Pispalassa harrastetaan, tehään.”

Analysoin puheiden sisältöä tarkemmin tutkimukseni kannalta esiteltyäni kaikki kolme puhetta. Tässä kohden haluan kiinnittää kuitenkin pormestarin puheessa huomiota seuraaviin seikkoihin. Ensinnäkin puhe tapahtuu pian lasten animaatioesityksen jälkeen ja kontekstualisoituu sen kautta suhteessa pispalalaiseen ja etenkin Hirvitalon toimintaan. Pormestari kuitenkin välttää eksplisiittisesti mainitsemasta, että Hirvitaloa ei myydä, vaikka toteaa tämän Kurpitsatalon ja Rajaportin saunan kohdalla. Toiseksi pormestari myöntää ruohonjuuritason kulttuuritoiminnan olevan itsessään arvokasta ja tarvittavaa. Kolmanneksi pormestari esittää konditionaalimuodossa, että *jos tiloja kehitetään hienommiksi*, niin silloin niitä ei jatkossakaan laiteta myyntiin.

Pormestarin puheen jälkeen seuraavan puheen pitää kulttuuri- ja elinkeinopalveluista vastaava apulaispormestari Olli-Poika Parviainen.

Myös apulaispormestari mainitsee Hirvitalon ja Pispalan palkinnot. Hän myös kertoo saaneensa isännöidä Pispalassa asuvaa kirjailijaa Hassam Blasimia, mainitsee tämän kirjallisista saavutuksista ja jatkaa Pispalasta ”Ja ehkä kun miettii asukasdemokratiaa ja ylipäättään sitä miten yhteiskunnassa voi vaikuttaa niin Pispala on myös tässä malliesimerkki. Eli Pispalan asukasyhdistyshän perustettiin aikanaan 70-luvun puolivälissä osaltaan vastaamaan siihen haasteeseen, että silloin Tampereen kaupunki halusi tästä alueesta hyvin erilaisen. Hyvin paljon lähiömäisemmän kuin mitä tämä on nyt. Se olisi tarkoittanut vanhan rakennusperinnön uhraamista ja alueen hengen katoamista todennäköisesti. Ja koska kaupunki ei 70-luvulla ollut erityisen kiinnostunut vanhan suojelemisesta, niin täkäläiset aktiivit ja asukkaat sitten ottivat ohjat käsiinsä ja lähtivät asioimaan suoraan esimerkiksi valtion suuntaan. Ja lopultahan tilanne johti siihen, että ihan valtakunnan tasolla meillä tuli asennemuutosta liittyen vanhoihin rakennuksiin ja niiden ehostamiseen suojeluun ja Pispalakin lopulta suurilta osin säilyi. Ja nyt meillä tietenkin

tämän päivän päällä on uusi tai erillinen vastuu huolehtia siitä, että Pispala tai Pispalan kaltaiset paikat säilyvät jatkossakin. Kun tiloista puhutaan, niin pormestari Ikonen tuossa mainitsikin, että tämä syksyinen keskustelu liiketoimintajaostossa, se on johtanut siihen että kaupungin näitä tiloja tai näitä Pispalassa mainittuja tiloja ei olla nyt myymässä ja mä liitän Hirvitalon tähän samaan asiaan.” Tässä kohtaa yleisöstä kuuluu innostuneita huutoja. Apulaispormestari jatkaa ”Eli siis Hirvitalo on siinä samassa korissa kaupungin päätöksenteossa rajaportin ja muiden kanssa. Ja tämä tarkoittaa, että se että se sieltä päätyisi myyntiin, niin pidän sitä erittäin epätodennäköisenä.” Yleisö antaa lisää aplodeja ja apulaispormestari jatkaa toteamalla, että ”Tampereen kaupungin näkökulmasta meillä on kaupunginvaltuusto joka viime kädessä nämä asiat päättää, ei se ole salaisuus että Hirvitalon kaltaiset kohteet toisinaan myös jakavat mielipiteitä, mutta tällaiset asiat pitää pystyä yhdessä ratkaisemaan ja mä olen vakuuttunut siitä, että myös kaupunginvaltuuston enemmistö on sitä mieltä että näillä kohteilla on arvo ja se täytyy turvata.” Puheen loppupuolella apulaispormestari painottaa keskusteluyhteyttä ja molemmin suuntaista oppimista, mainitsee omien parhaiden henkilökohtaisten kokemusten liittyvän Vastavirtaklubiin ja Rajaportin saunaan. Jo lopuksi toteaa ”Koitetaan yhdessä pitää huolta siitä, että Pispala kehittyy, kiitos!”

Apulaispormestarin puhe saa huomattavasti riehakkaamman vastaanoton kuin pormestarin puhe, yleisö taputtaa useassa kohden puhetta ja puheen aikana yleisöstä kuuluu myös muutama innostunut huudahdus. Tässä vaiheessa haluan kiinnittää puheessa huomiota seuraaviin aiheen analyysin kannalta mielenkiintoisiin kohtiin. Apulaispormestari mainitsee selkeämmin asukasdemokratian ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen. Hän käyttää tässä Pispalaa ja Pispalan asukasyhdistyksen historiaa onnistuneena esimerkkinä siitä, kuinka *täköläiset aktiivit* ovat onnistuneet pelastamaan alueen hengen vastoin kaupungin suunnitelmia, ennen kuin vanhan rakennuskannan suojelemisessa tapahtui asennemuutos. Apulaispormestari myös rikkoo pormestarien välisen solidaarisuuden kahdessa kohtaa. Ensinnä antaa ymmärtää, ettei Hirvitalon mainitsematta jättäminen ollut vahinko, ja lupaa itse ettei sitä myydä. Toiseksi hän myös antaa ymmärtää, ettei ainakaan Hirvitalon kohdalla myyntilistalle päätymisessä ollut kyse vain vahingosta, vaan Hirvitalo ”jakaa mielipiteitä.” Apulaispormestari palauttaa tiloja koskevan päätäntävällän viime kädessä kaupunginvaltuustolle, tosin esittää, että kaupunginvaltuuston enemmistö ymmärtää tilojen arvon.

Pormestarien puheen jälkeen juontaja kutsuu Hirvitaloa pyörittävän Pispalan kulttuuriyhdistyksen edustajan pitämään puheen. Puhetta lukiessa on syytä huomioida, että puhe oli tarkoitettu pidettäväksi ennen pormestarien puhetta, jotta pormestari joutuisi kommentoimaan siinä esitettyjä

kohtia puheessaan. En lainaa tähän koko puhetta, joka on huomattavan pitkä ja jonka alkupuoli löytyy tämän tutkielman alusta heti sisällysluettelon jälkeen. Tässä lainatun puheen loppuosan ja alkupuolella lainatun puheen alkuosan lisäksi puheessa käsitellään Tampereen kulttuuripolitiikkaa yleisemmin ja otetaan kantaa mm. TAMKin taidekoulutuksen ja TR2:sen lopettamiseen.

Hirvitalon edustaja aloittaa puheensa toteamalla ”Noniin, apina pönttöön ja höpinää tötteröön. Kiitokset hienoista lupauksista ja sanoista tästä Ikosen ja Olli-Pojan puheista. Tää varmasti kyllä jonkin vuoden luo paloa ja toivoa tähän meidänkin tilanteeseen.” Tämän jälkeen hän käy läpi puheen, joka päättyy sanoihin ”Elävä kaupunkikulttuurimme tarvitsisi lisää hirvitalon kaltaisia omaehtoisia, itseorganisoituneita ja epäkaupallisia kulttuuritiloja. Monipuolinen kulttuuri kuuluu osaksi elinvoimaista kaupunkia. Kulttuuritoiminnan vilkkaus ja monimuotisuus näkyy myös ihmisten muuttohalukkuudessa Tampereelle. Seutukunnittain tarkasteltuna suhteellisesti muuttovetovoimaisin alue suomessa on juuri Tampereen seutu. Asumiseen, elinympäristöön ja viihtyvyyteen liittyvät syyt ovat muuttomotiiveina paljon tärkeämpiä kuin työ tai opiskelu. Pyritään pitämään Tampere kiinnostavana myös jatkossa vahvojen kulttuuritoimijoiden kautta. Vaadimme välitöntä kiinteistöjen myyntiaikeista luopumista ja tilojen käytön sopimista pidempiaikaiseen toimintaan käyttäjälähtöisesti. Tilojen toiminta nykymuodossaan on turvattava solmimalla yhdistysten kanssa pitkäaikaiset toimintaa tukevat vuokrasopimukset. Tämä on Pispalan kaupunginosan sen asukkaiden ja elinvoimaisen Tampereen kaupungin etu.” Puhe saa tähän asti suurimmat aplodit.

Hirvitalon edustajan puheessa pormestarien puheisiin kommentoidaan vain alussa. Muutoin puheessa käsitellään pitkälti niitä asioita, joista kampanjan parissa on käyty neuvottelua etenkin adressia koskevan keskustelun yhteydessä. Huomionarvoista on, kuin puheen loppuosassa tilojen toimintaa oikeutetaan vahvasti yleisen hyödyn kautta, jota ei rajata vain Pispalaan, vaan koko Tampereen esitetään hyötyvän tilojen toiminnasta mm. muuttovetovoiman kasvamisen myötä. Tilojen etu argumentoidaan myös kaupungin ja sen asukkaiden yleiseksi eduksi.

Tapahtumassa on illan musiikkiohjelman lisäksi vielä muita puheita, mutta niissä esitetyt tutkimusaiheen kannalta kiinnostavat asiat tulevat nähdäkseni esille jo yllä esitellyissä puheissa. Kun palautetaan mieleen jäsennys kahdesta toisensa kohtaamattomista kaupungeista, niin ensimmäisenä huomio kiinnittyy siihen, kuinka tämä käsitys erosta tulee esille myös pormestarien puheissa. Ikosen puheessa on havaittavissa kiertelyä sen suhteen, onko pormestari valmis puolustamaan muita myyntilistalle päätyneitä tiloja, kuin mainitsemaansa Rajaportin saunaa ja Kurpitsataloa. Parviainen vahvistaa omassa puheessaan tämän epäilyn myös olevan osin aiheellista.

Ikosen puheessa on huomattavaa, ettei hän anna puheessaan mitään sijaa sille, että tilapolitiikassa olisi kyse arvovalinnoista tai ideologisista valinnoista. Tähän verrattuna Parviaisen puheessa arvovalintojen merkitys, etenkin asukasyhdistyksen historiaa koskevan kertomuksen kautta, korostuu yllättävän paljon. Parviainen myös puheen perusteella tuntuu jakavan samankaltaisen näkemyksen kampanjan toimijoiden kanssa arvoja koskevasta kamppailusta ja sen merkityksestä tilojen tulevaisuudelle, tosin hänen näkemyksessään arvokamppailussa ollaan ainakin kaupunginhallituksen kohdalla voitolla. Vaikka Ikonen antaa ymmärtää, että päätösten taustalla on kyse väärinkäsityksistä, niin on syytä kiinnittää huomiota siihen kuinka hän lopettaa puheensa. Todetessaan tiloista, että ”kehitetään niitä hienommiksi, etteivät ne sitten jatkossakaan lähde nousemaan [myyntilistalle]” hän antaa ymmärtää, että tiloja tulee kehittää johonkin tässä ääneen lausumattomaan suuntaan, ja että toiminnan arvokkuutta, sekä sitä onko toimintaa kehitetty oikeaan suuntaan, arvioi viime kädessä kaupunki, joka myös tekee päätöksen tilojen jatkon suhteen.

Kun pormestarien puheita tarkastellaan kampanjan vaatimusten perusteella, niin voidaan katsoa että adressissa esitetystä kuudesta vaatimuksesta neljä toteutui jossain määrin. Ilmaistessani, että jossain määrin, tarkoitan sitä, ettei tässä vaiheessa ole mahdollista arvioida tavoitteiden täyttä toteutumista. Silti koska pormestarit ovat julkisen vallan legitimoituja käyttäjiä, heidän puheistaan voi odottaa myös konkreettisia seurauksia. Pormestarit antoivat lupauksia pitkäaikaisemmasta käyttöoikeudesta ja työrauhasta, he painottivat adressissa peräänkuulutettujen keskustelu- ja toimintasuhteiden luomista ja he antoivat ymmärtää, että myyntiaikeista luovutaan. Ehdotukseen kulttuuritilojen siirtämisestä kulttuuritoimen tai vastaavan toimijan alle ei kommentoitu mitään. Samoin vaatimukseen 10-20 vuoden vuokrasopimuksista, tai vaihtoehtoisesti tilojen myymisestä nimelliseen hintaan niitä pyörittäville yhdistyksille ei otettu kantaa. Tilojen päätäntävällän käyttäjälähtöisyyteen ei myöskään otettu suoraan kantaa, mutta molemmat pormestarit antoivat ymmärtää päätäntävällän olevan tilojen toimijoiden sijaan viime kädessä kaupungilla.

Voidaan myös esittää, että tavoite kaupungin haastamisesta arvokeskustelulla onnistui jossain määrin. Perustan tämän väitteen siihen, että molempien pormestarien, mutta etenkin Parviaisen puheesta oli tulkittavissa, että tämän arvokeskustelun olemassaolo tunnustettiin.

Kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen kautta arvioituna voidaan todeta, että kampanjan toimijat saivat paitsi tuotua esille vaihtoehtoisen tavan olla kaupungin jäsen, tämän vaihtoehtoisen kaupunkilaisuuden taakse saatiin myös jonkin verran virallista legitimizeettiä. Seuraavassa kappaleessa kuitenkin käsittelen sitä, kuinka toimijat eivät nähneet, että tämä kamppailu, jota voidaan perustellusti pitää voitokkaana, ratkaisisi lopullisesti tilojen kohtalon tai että tilojen toiminnan jatkumiseen voisi jatkossa suhtautua huoletta.

Epilogi – onnistumisten arviointia kampanjan loppupuolella

Kaupunginosajuhla pispalalaisten järjestöjen ja yhdistysten yhteisenä voimannäyttönä oli kampanjan huipennus. Se oli kampanjan huipennus myös siinä mielessä, että tämän jälkeen kampanja alkoi hiipua. Haluan vielä tarkastella kampanjan viimeistä isompaa kokousta, joka järjestettiin useampi kuukausi kaupunginosajuhlan jälkeen, ja joka siten tarjoaa myös kampanjan toimijoiden näkemyksiä kampanjan onnistumisesta ja tavoitteista.

Kokous järjestettiin A-killan toimitilassa Tahmelan monitoimitalossa. Se on iso valkoinen puujugendhuvila kuvankauniilla niemellä Pyhäjärven rannassa. Seuraavissa otteissa käsitellään kampanjan saavutuksia eri tilojen kohdalla.

Seuraavaksi Hirvitalon toimijaa pyydetään kertomaan Hirvitalon terveiset. Hirvitalon toimija kertoo, että he ovat käyneet edellisellä viikolla neuvotteluja kaupungin kanssa, joissa on ollut paikalla useita kaupungin edustajia. ”Jotenkin tää meidän hieno kampanja on tuottanu jollain tavalla hedelmää” hän sanoo ja jatkaa, että ”pikkasen hieman vastentahtoisesti mutta suopeasti myöntyivät tällaiseen 5-vuoden sopimukseen.” Hän kuitenkin toteaa kaupungin tehneen selväksi, että kyseessä on väliaikainen ratkaisu, ja että Hirvitalo myydään 5-vuoden päästä, ja että kaupungin edustajatkin myönsivät, että siitä tulee vielä ”no, aikamoinen sota.”

Tässä 5-vuoden vuokasopimusta käsitellään voittona, mitä korostaa maininta kaupungin vastentahtoisesta suostumisesta sopimukseen. Silti Hirvitalon aktiivin kommentteista käy ilmi, että Hirvitalon jatko 5-vuoden jälkeen on kaikkea muuta paitsi selvä. Seuraavassa otteessa keskustellaan Hirvitalon maalaamisesta, jonka yhteydessä palataan 5-vuoden vuokrasopimukseen.

Keskustelua ei johdeta, mutta se etenee sopuisasti. Osallistujat pitävät pitkiä puheenvuoroja ja harvoin kukaan keskeyttää toisen puheenvuoroa tai puhuu päälle. Yksi hirvitalolainen mies kertoo, että he ovat saaneet luvan talon julkisivun maalaamiseen. Rajaportin saunan aktiivi mainitsee omaavansa ”hyvät yhteydet maalisponsoreihin, että kyllä sieltä Hirvitaloonkin maalit saadaan.” Hirvitalon toiminnassa aktiivisesti mukana oleva nainen kommentoi, että ”ei kannata tuudittautua” ja kertoo, että paikalla ollut demariedustaja sanoi ihan suoraan, että ”hänen ryhmänsä ei hyväksy sitä, että [hirvi]taloa ei myytäis 5-vuoden päästä” ja että apulaispormestari Parviainen ei ottanut tähän kantaa. Toinen hirvitalolainen nainen korjaa, että ”mä luulin, että se oli kokoomuksen.” Hirvitalon maalaamisesta maininnut mies toteaa, että ”no kuitenkin sellaista varovaista puolihymyilevää kommenttia, ’että on kehitytty.’” Kokouksessa ensi kertaa paikalla oleva henkilö, joka on tähän asti

ottanut valokuvia kahdella kameralla, ottaa esimerkiksi Oulun Vanhankaupungin ja kertoo, että se säilyi ainoastaan koska yksi nainen ei suostunut myymään taloaan, ja että ajan kuluessa poliittinen tahto kääntyi Vanhankaupungin säilyttämisen kannalle.

Tässä otteessa käy ilmi, että kaupungin kanssa käydyin kokoontumisen perusteella kokoomuksen katsotaan asemoituneen Hirvitalon jatkoa vastaan. Seuraavassa otteessa keskustellaan kokouspaikkamme Tahmelan Monitoimitalon tilanteesta, joka on eri tilanteessa muihin tiloihin nähden, koska päihdekuntoutustyötä tekevänä tahona A-kilta myy palvelua kaupungille ja on siksi tilaajatuottaja asemassa.

A-killan edustaja mainitsee raitiovaunukilpailutuksen summaksi 150 miljoonaa euroa ja toteaa tähän viitaten, että kaikki on suhteellista, ja että seuraavana vuonna A-kilta olisi tarkoitus kilpailuttaa. ”Sitä mä en tiedä, että kuka näillä bisnestä sitten tekee” hän kommentoi. Hirvitalolainen kysyy ”liittyykö tää kilpailutus päihde-, vai myös mielenterveyspalveluihin?” Tässä vaiheessa yksi kokoustaja alkaa puhumaan mielenterveydestä, mutta kommentit eivät varsinaisesti tunnu kytkeytyvän kokouksen asioihin. Asukasyhdistyksen aktiivi palaa keskusteluun kaupunginosajuhlista ja toteaa, että juhlat olivat voimannäytös. Hänen mukaansa kaupunki voisi suostua 5-vuoden vuokrasopimukseen kaikkien tilojen kanssa ja toteaa 5-vuoden aikajänteen johtuvan kahdesta asiasta; siitä että alueen yleiskaava valmistuu viiden vuoden kuluttua ja siitä että viisi vuotta on pisin sopimus, joka voidaan tehdä vain virkamiespäätöksellä.

Viiden vuoden sopimukseen suhtaudutaan eräänlaisena väliaikaisena voittona, mutta siihen suhtaudutaan sellaisena tuomion lykkäämisenä, minkälaisiksi myös aikaisempien kamppailujen saavutuksen koettiin. Tämä korostuu myös seuraavassa otteessa

Pitkähkö hirvitalolainen ottaa puheenvuoron. Hän sanoo, että yksityistämishinku ei laske viidessä vuodessa, ja että vaikuttaminen kaavoitukseen on tärkeä ja konkreettinen suojautumiskeino. Hän kysyy huhupuheesta, jonka mukaan A-killan tontille olisi kaavailtu venesatamaa. Rajaportin saunan toiminnassa mukana oleva henkilö vastaa, että tässä on kyse ehkä parin vuoden takaisesta tapauksesta, jossa joku yrittäjä oli tehnyt tarjouksen A-killan talosta venesataman tukikohdaksi. Toinen hirvitalon aktiivi ottaa puheenvuoron ja pyytää yhteenvetoa muiden tilojen tilanteesta. Saunan henkilö jatkaa ja kertoo, että Saunan suhteen on käyty neuvotteluja ja tilakeskus on harkinnan jälkeen ehdottanut n. 5-vuoden vuokrasopimusta. Hän jatkaa, että ”Kurpitsatalossahan tilanne on se, että kaupunki odottaa kaavoitusta.” Hän mukaansa kaavoittajat ovat kuitenkin jo viisi vuotta aikaisemmin

todenneet, ettei Kurpitsatalon tontti ole myyntitontti, koska se on puistoalueella ja niin lähellä rantaa. Yksi kokoustaja kertoo vielä, että Pispalanharjulla sijaitseva talo on edelleen menossa myyntiin ja että siellä järjestetään seuraavana sunnuntaina kahvila osana ravintolapäivää.

Nämä yllä olevat otteet antavat kuvan sitä, millä tavoin toimijat kokivat kampanjan onnistuneen. Viiden vuoden vuokrasopimukseen suhtauduttiin väliaikaisena voittona, jonka saavuttaminen oli kampanjan ansiota. Silti tilanteen ei nähdä viiden vuoden kuluttua olennaisesti muuttuneen, ja tämän etnografisen aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että jos kampanjassa mukana olleiden ihmisten näkemykset kaupungin toiminnasta osuvat oikeaan eikä varsinaista muutosta suhtautumisessa omaehtoisiin kulttuuri- ja sosiaalityöihin tapahdu, kamppailu toistuu jonkinlaisessa muodossa vuokrasopimusten päättyessä.

5. Pohdinta

Tässä osiossa tarkastelen analyysissä tekemiäni havaintoja. Pyrin asettamaan havaintoni kriittisen tarkastelun alle ja pohdin mitä näiden löydösten pohjalta voidaan esittää ja paljastaako tutkimus mitään uutta. Pyrin myös tarkastelemaan, kuinka analyysissä esiin nousseet havainnot suhteutuvat teoreettiseen lähtökohtaani, eli antropologiseen kansalaisuuden tutkimukseen ja kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteeseen. Teoriaosuudessa perustelin kansalaisuuden antropologiassa esitettyjen teoreettisten jäsenysten hyödyntämistä kaupunkilaisuutta tutkittaessa, pohdintaluvussa arvioin tätä ratkaisua ja esitän tarvittaessa jatkohuomioita.

Analyysiosiossa käytin karkeasti kahta lähestymiskulmaa kaupunkilaisuuteen. Näistä ensimmäinen oli kampanjan aikana laadittu adressi ja sen yhteydessä käyty periaatteellinen keskustelu. Tulkitsen havaintojeni pohjalta adressia koskevan periaatteellisen keskustelun prosessiksi, jossa keskustelun ja neuvottelun kautta haettiin jaettua ymmärrystä siitä, mitä kaupunkilaisuuden merkitsemä poliittisen yhteisön jäsenyys on tai mitä sen tulisi olla ja minkälaisia oikeuksia ja velvollisuuksia siihen kuuluu. Teoreettisesta näkökulmastani katsottuna adressista käydyssä keskustelussa ja neuvottelussa muodostettiin kapinallisen kansalaisuuden substanssia. Toinen analyttinen lähestymiskulmani oli Pispalan kaupunginosajuhla ja sen valmistelua koskevan keskustelun taustalla vaikuttanut näkökulma kahdesta kaupungista. Kun adressikeskustelu tarjosi näkökulman periaatteelliseen keskusteluun poliittisen yhteisön jäsenyydestä ja sen substanssista, kaupunginosajuhlissa tätä jäsenyyttä tuotettiin käytännössä ja sen voi nähdä prosessina, jossa paikallista ymmärrystä kaupunkilaisuudesta tuotettiin ja pyrittiin myös levittämään kampanjaa

laajemmalle joukolle ihmisiä.

Kaupunkilaisuuden ja kansalaisuuden käsitteiden välisten teoreettisten yhtymäkohtien suhteen aineistoni oli samanaikaisesti haastava ja palkitseva. Haastava siksi, että tutkimusaineistossani kansalaisuus käsitteenä loisti poissaolollaan. On huomionarvoista, että periaatteessa tutkimassani kontekstissa olisi ollut mahdollista vedota myös kansalaisuuden kautta ymmärrettyihin käsityksiin kaupunkilaisten oikeuksista. Käytännössä näin ei kuitenkaan tehty ja tulkitsem sen osaltaan johtuvan kansalaisuuden käsitteeseen liittyvistä normatiivisista jäsennyksistä, etenkin sen vahvasta kytköksestä nationalismiin. Kansalaisuuden käsite oli kuitenkin palkitseva, sillä kun kansalaisuus puretaan sen normatiivisista käsiteyhteyksistä ja lähdetään liikkeelle kansalaisuudesta sikäli kuin se kielenä merkitsee jäsenyyttä, eli kuulumista poliittiseen yhteisöön, käsitteestä tulee hedelmällinen tutkimusaineiston kannalta. Aineistossa tämä poliittisen yhteisön jäsenyys tulee esille kaupunkilaisuuden kautta. Toimijat ottavat aktiivisesti kantaa siihen, mitä kaupunkilaisuus jäsenyytenä on, minkä laatuista tämä jäsenyys on ja mihin kaupunkilainen kaupunki nimisen poliittisen yhteisön jäsenenä on oikeutettu. Voidaan myös katsoa, että kampanjassa mukana olevat yhteisöt ja järjestöt toiminnallaan toteuttavat tätä kapinallista kaupunkilaisuutta käytännössä, mutta tutkimusaineistoni ei varsinaisesti mahdollistanut tämän puolen systemaattista tarkastelua, sillä havainnointi keskittyi kampanjaan.

Kampanjassa myös neuvoteltiin paikallisen kaupunkilaisuuden luonteesta. Esitin teoriaosuudessa, että lähestyttäessä kysymystä kaupunkilaisuuden luonteesta, eli *minkälaista tämä kapinallinen kaupunkilaisuus on*, on tarkasteltava, mitkä ovat tämän kansalaisuuden muodostamisen historiallisia materiaalisia ja kulttuurisia syitä. Tässä yhteydessä nousivat esille kamppailun historiallisesti jäsennetty luonne osana pidempää kamppailua, materiaalisten syiden kohdalla kysymykset koskien kaupunkilaisten itsemääräämisoikeutta koskien kaupungin omistamien tilojen käyttöä ts. kysymys siitä mikä on kaupunkilaisten valta päättää kaupungin omistamien tilojen toiminnasta ja kulttuuristen syiden kohdalla laajemmat kysymykset koskien tilojen merkitystä paikalliselle kulttuurille ja yhteisöllisyydelle ja sitä kuka tiloille määrittää arvon ja minkälaisia mittareita arvon määrittämisessä käytetään.

5.1. Adressi & mistä kamppailussa on kyse

Analyysi sai minut kiinnittämään huomiota kampanjan aikana ilmenneeseen yllättävään piirteeseen koskien adressin laatimista. Adressin laatiminen kaikkine vaiheineen vei huomattavan suuren osan kampanjan ajasta, mikä tuntuu äkkiseltään epäsuhteiselta etenkin huomioiden, ettei valmista

adressia erityisesti mainostettu kaupunginosatapahtuman jälkeen ja adressi keräsi suhteellisen vähän nimiä. Adressista kuitenkin keskusteltiin melkein kaikissa kampanjan kokouksissa ja osassa kokouksista keskustelu vei huomattavan osan kokousajasta. Adressin saattaminen valmiiksi oli myös yli kuukauden kestänyt prosessi, jonka aikana adressista ja sen sisällöstä käytiin useita periaatteellisia keskusteluja, ja jonka aikana ei säästyty adressin sisältöä koskevilta konflikteilta. Analyysin jälkeinen tulkintani on, että adressissa ja etenkin sen tekoprosessissa oli kyse paljon muusta, kuin nimien keräämisestä vetoomukseen kulttuuritilojen puolesta. Esitänkin, että nimien kerääminen jää merkitykseltään toissijaiseksi sen rinnalla, mikä rooli adressin tekoprosessilla oli kampanjan kannalta. Se oli eräänlainen keskustelupinta tai neuvottelukenttä, jonka äärelle kampanjassa mukana oleva hyvin heterogeeninen toimijoiden joukko pystyi kokoontumaan ja käymään neuvotteluja itse kampanjan reunaehdoista. Adressin äärellä käydyt pitkät periaatteelliset neuvottelut tekivät adressista yhteisen periaatteellisen maaperän kampanjalle. Maaperän joka ei ollut minkään yksittäisen kampanjassa mukana olevan tahon näkemys siitä mistä kamppailussa on kyse, vaan pikemminkin yhdessä muokattu alusta, jonka päällä kaikki toimijat pystyivät seisomaan huolimatta siitä, ettei se maaperänä edustanut ketään yksittäistä toimijaa.

Nyt kun kapinallisen kaupunkilaisuuden käsite tuodaan mukaan keskusteluun, niin esitän, että adressista käytävä neuvottelu oli neuvottelua poliittisen yhteisön jäsenyydestä laajemmassa kontekstissa. Eli toisin sanottuna, kun adressikeskusteluissa neuvotellaan siitä, mitä voidaan vaatia, niin kysymys on relevantti kansalaisuuden kannalta, koska kysyttäessä voidaanko jotain asiaa vaatia, kysytään kuuluuko tämä asia poliittisen yhteisön jäsenyydestä seuraaviin oikeuksiin. Eli kyseessä on kaupunkilaisuuden kohdalla kysymys siitä *mitä oikeuksia kaupunkilaiselle kuuluu ja kuka nämä oikeudet saa määritellä* (vrt. Holston 1999.)

Tämä keskustelun taso, eli se että keskustelussa hahmoteltiin poliittisen yhteisön jäsenyyttä ja sitä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia jäsenyydestä seuraa, osittain selittää myös sitä, miksi adressikeskustelu oli tavallaan varovaista. Varovaisella tarkoitan, että adressilla ei pyritty niinkään vetoamaan siihen, mitkä oikeuden ja velvoitteet koskevat näitä yksittäisiä tiloja, vaan siihen mitä kenen tahansa kaupunkilaisen pitäisi voida odottaa seuraavan kaupungin merkitsemän yhteisön jäsenyydestä. Siinä haettiin siis eräänlaisia, jos ei universaaleja, niin ainakin Tampereen alueella päteviä käsityksiä kaupunkilaisten oikeuksista. Tämä korostaa sitä, ettei kapinallisessa kaupunkilaisuudessa ole kyse vain paikallisesta kaupunkilaisuuden muotoilusta ja oman sisäryhmän ylläpitämisestä, vaan vaihtoehtoisista jäsenyyksistä kaupunkilaisuudelle, joiden ajatellaan olevan relevantteja myös laajemman yleisön kannalta. Tosin niin, että tämän paikallisesti muodostetun kaupunkilaisuuden katsottiin olevan yksi kaupunkilaisuuden modaliteetti ja että eri ihmiset eri

asuinalueilla voivat muodostaa omanlaisensa ja omia tarpeitaan vastaavan käsityksen siitä, mitä kaupunkilaisuus on. Adressissa tämä myös todetaan muistuttamalla, että kaupungin ensisijainen tehtävä on olla asukkaidensa hyvinvoinnista huolehtiva yleishyödyllinen organisaatio, ja että kaupungissa elää erilaisia ihmisiä erilaisine tarpeineen ja tämän huomioiminen on kaikkien etu.

Pitkän- ja lyhyen tähtäimen tavoitteista

Analyysissä esitin, kuinka kampanjan tavoitteet jakautuivat pitkän- ja lyhyen tähtäimen tavoitteisiin. Lyhyen tähtäimen tavoitteet koskivat akuutin myyntiuhan torjumista kaikkien tilojen kohdalla, mikä käytännössä tarkoitti määräaikaisten vuokrasopimusten solmimista. Pidemmän tähtäimen tavoitteet koskivat toiminnan turvaamista pidemmällä aikavälillä ja niihin liittyi käsitys vallitsevasta poliittisesta tilanteesta ja sen muuttamisesta tilojen ja niissä tapahtuvan toiminnan kannalta myönteisemmäksi. Pidemmän tähtäimen tavoitteisiin viitattiin yleisesti kaupungin haastamisena arvokeskustelulla. Mitä kapinallisen kaupunkilaisuuden ja myös kansalaisuuden käsitteeseen tulee, niin juuri pidemmän tähtäimen tavoitteet ja kaupungin haastaminen arvokeskustelulla ovat mielenkiintoinen kohta.

Pidemmän tähtäimen tavoitteina adressissa ja adressia koskevissa keskusteluissa korostuivat tilojen toiminnan asukaslähtöisyys, tilojen käyttäjien mahdollisuus osallistua tiloja koskevaan päätöksentekoon ja päätäntävällän käyttäjälähtöisyys, sekä kaupungin ja tilojen toimijoiden välisten luottamuksellisten keskustelu- ja toimintasuhteiden luominen. Nämä kaikki kohdat voidaan nähdä tilojen toimintaa turvaavina vaatimuksina, mutta niitä voidaan tarkastella myös kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteen kautta. Vaatimuksissa esitetään adressia koskevien keskustelujen tuloksena neuvotellut käsitykset siitä, mitä toimijoiden kannalta voidaan pitää oikeutettuina vaatimuksina. Tai toisin sanoen vaatimuksissa penätään poliittisen yhteisön jäsenelle kuuluvia oikeuksia osallisuuteen omasta ympäristöstään ja sitä koskevaan päätöksentekoon.

Huomionarvoista on, että nämä oikeudet ovat paikallisesti muodostettu käsitys siitä, mitä oikeuksia toimijat katsovat itselleen kuuluvan. On tärkeä huomioida, että adressiin valikoituneet vaatimukset syntyivät pitkien neuvotteluiden tuloksen siitä, mitä katsottiin että voidaan vaatia. Tämä neuvottelemisen sisälsi useiden näkökulmien karsimista, koska niistä ei koettu olevan yhteisymmärrystä. Niistä oikeuksista, joista päästiin yhteisymmärrykseen, haluttiin kuitenkin pitää selvästi kiinni. Tämä kävi ilmi adressin viime hetken muokkausten ja siitä aiheutuneen konfliktin yhteydessä. Konfliktissa närää aiheutti pitkälti juuri muokkaukset koskien kohtia, joissa argumentointiin kaupunkilaisen oikeuksista kaupungissa, ja näitä kohtia koskevat muokkaukset tulkittiin vesittämiseksi.

Samalla adressista karsiutuivat pitkälti näkemykset kaupungin toiminnan taustalla vaikuttavista syistä. Koska taustalla vaikuttavista motiiveista ei ollut yhteisymmärrystä, vaan niitä selitettiin tietämättömyydellä, vahingolla, ideologisella uusliberalismilla, sekä talouden ja rahana vallalla, niin lopulliseen yhteiseen kannanottoon asiasta näitä ei sisällytetty niiden kiistanalaisen luonteen takia. Se ei tarkoita, etteikö näitä syitä nähtäisi mahdollisina, mutta katsoisin että keskustelu syistä jätettiin avoimeksi keskusteluksi. Kampanjan kannalta tämä lienee onnistunut strategia, keskustelu siitä, mistä kamppailussa on kyse, jatkui koko kampanjan ajan, eli sitä ei jouduttu kampanjan sisäisissä kokouksissa lakaisemaan maton alle, vaan erimielisyyksistä pystyttiin keskustelemaan. Silti niin, että keskinäisen kunnioituksen ilmapiiri mahdollisti sen, että vaikka yksittäinen toimija olisi jäänyt väittelyssä ikään kuin häviölle, se ei tarkoittanut kyseisen kannan häviämistä. Katson tämän tukevan Youngin huomiota avoimuudesta ei-yhtenäistettyä toista kohtaan (vrt. Young 1990. 322–323). Toisin sanottuna tämä mahdollisti sen, että periaatteista pystyttiin keskustelemaan ilman, että mukana olevia toimijoita olisi pakotettu sitoutumaan kantojen taakse yhtenäisyyden nimissä.

Kiinnostuin alun perin pitkäntähtäimen tavoitteista juuri odotuksen kautta. Odotukseen liittyi ajatus siitä, että nykyinen poliittista päätöksentekoa ohjaava hegemonia, miten se sitten eri toimijoiden taholta käsitteellistettiin, ei ole pysyvä tila ja jossain vaiheessa toivottavasti tilat saavat ansaitsemansa arvostuksen. Tähän odotukseen paremmasta ajasta suhtauduttiin kuitenkin hyvin käytännönläheisesti, eikä sitä pidetty minään vääjäämättömänä käänteenä, vaan pikemminkin jonkinlaisena ideaalina tulevaisuudenkuvana, jonka eteen on hyvä tehdä töitä. Tavallaan tämä ajatus ei myöskään ole vailla toteutumismahdollisuutta. Esimerkiksi Rajaportin kohdalla historian pyörä on kääntynyt saunan puolelle ja sauna on saavuttanut arvostetun aseman suomen vanhimpana edelleen toimivana julkisena saunana, jolla ajatellaan olevan myös oma valtuustoryhmänsä, eli saunaa käyttävät kaupunginvaltuutetut. Tämä on suuri muutos siihen, että saunan tontista kaavailtiin aikoinaan parkkipaikkaa.

Ajatus odotuksesta käy mielenkiintoisemmaksi, kun katsotaan, millä tavalla se liittyy kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitteeseen. Tavallaan odotus paremmasta ajasta on odotusta paremmasta kaupunkilaisuudesta, täydemmästä poliittisen yhteisön jäsenyydestä ja siitä, että kapinallisesta kaupunkilaisuudesta tulee arvostetumpaa ja laajemmin jaettua. Aineiston kohdalla on kuitenkin huomioitava, että tässä on kysymys hyvin paikallisesta poliittisen yhteisön jäsenyydestä. Paikallisuudesta kertoo se, että määriteltäessä jäsenyyden ehtoja ja oikeuksia, se tehdään paikallisten toimijoiden toimesta ja paikalliset toimijat myös pitävät itseään oikeutettuina tämän määrittelemisen tekemiseen. Tähän otettiin myös tavallaan kantaa myös kaupunginosajuhlan alaotsikossa ”meidän Pispala.” Määriteltäessä ilmeni myös halukkuus huomioida muuta Pispalan

asukkaat ja se, ettei kaikkien kanta tilojen suhteen ole sama kuin toimijoilla, ja että tämä pitää ottaa myös huomioon ja etsiä tapa elää yhdessä siitä huolimatta.

Jotta käsitykset oikeuksista on kytkettävissä kansalaisuuden käsitteeseen, täytyy tarkastella, mihin oikeuksia vaadittaessa vedotaan. Tarkastellaan ensiksi, minkälaisiin oikeuksiin toimijat vetosivat tai minkä asioiden toimijat katsoivat olevan sellaisia oikeuksia, joihin heillä kaupunkilaisina on oikeus vedota. Keskeinen oikeus oli oikeus täysivaltaiseen poliittisen yhteisön jäsenyyteen, eli siihen että ”kaupunki olemme me.” Tätä perusteltiin siitä, kuinka tämän kaltaisesta osallisuudesta tai ihmisten tasavertaisista osallistumismahdollisuuksista koituu kaupungille hyötyjä, esimerkiksi sen kautta kuinka se lisää ihmisten muuttohalukkuutta Tampereelle. Toinen olennainen kohta oli ihmisten oikeus olla aktiivisia omassa elinympäristössään, eikä ainoastaan hallinnan kohteita, eli oikeus toimijuuteen. Tässä vedottiin myös kaupungin ensisijaiseen tehtävään huolehtia asukkaidensa hyvinvoinnista ja siitä, että tämän pitää koskea erilaisia ihmisiä erilaisine tarpeineen – eli tätä hyvinvointia ei voida tyydyttää vain yhdestä näkökulmasta, esimerkiksi rakentamalla Ideaparkin kaltaisia hyvin kaupallisia ratkaisuja.

Mielenkiintoista oli kuitenkin, että näitä oikeuksia perättiin vetoamalla kaupungin omiin asiakirjoihin sekä Pispala vuoden kaupunginosajuhla- palkinnon perusteluihin. Näkisin, ettei oikeuksien katsottu tulevan kaupungin asiakirjoista. Kyse ei ollut myöskään siitä, että koska näiden oikeuksien katsottiin löytyvän virallisista asiakirjoista, niin niitä voidaan vaatia. Enemmänkin toimijat tiedostivat sen ristiriidan mikä kaupungin toiminnan ja virallisten asiakirjojen välillä vallitsee ja hyödynsivät tätä epäjohdonmukaisuutta kaupunkia vastaan osoittamalla, että myös kaupunki itse väittää ajavansa näitä asioita. Tässä kohtaa on mielenkiintoista verrata tätä vetoamista kaupungin asiakirjoihin Lazarin esittämään huomioon kansalaisuudesta mekanismina, jolla esitetään vaateita erilaisille poliittisille yhteisöille (vrt. Lazar 2013, 2.)

5.2. Kenelle kaupunki kuuluu?

Analyysiosiossa esitin, miten kampanjan aikana toistui erityinen tapa puhua kaupungista kahdessa vastakkaisessa merkityksessä, meidän kaupunkina ja päättäjien kaupunkina. Kysymys siitä kenelle kaupunki kuuluu, eli kuuluuko kaupunki, meille eli kaupungin asukkaille vai kuuluuko kaupunki päättäjille, oli kampanjan ydinkysymyksiä. Ei ole yllättävää, että kampanjan nimeksi valikoitui ”Kenen kaupunki?” tai että sama kysymys esitettiin myös kampanjan huipentaneen kaupunginosajuhlan tapahtumanimessä. Kampanja nosti esille perustavanlaatuisen kysymyksen liittyen kaupunkilaisuuden merkitsemään poliittisen yhteisön jäsenyyteen. Se nosti esille kysymyksen siitä, onko kaupunkilainen todella poliittisen yhteisön jäsen vai vain alamainen.

Tämän kysymyksen esille nouseminen juuri tässä yhteydessä on ymmärrettävää. Kaupungin liiketoimijaoston myyntilistan ongelmallisuus ei piile vain siinä, mitä kiinteistöjä myyntilistalle päätyi. Ongelmallista on myös se minkälaista käsitystä kaupungin päättävien elinten ja kaupunkilaisten suhteesta edustaa päätöksenteko, jossa laaditaan myyntilista kaupungin omistamista, mutta kaupunkilaisten käyttämistä kiinteistöistä, ilman minkäänlaista keskusteluyhteyttä tilan käyttäjiin.

Päätösten valossa Kenen kaupunki? -kampanjan nimi on kysymyksenä varsin aiheellinen, sillä se kontekstualisoi kaupungin toiminnan laajempaan kysymykseen demokratiasta ja siitä mikä kaupungin ensisijainen tehtävä on ja kenelle kaupunki on toiminnastaan vastuussa. Toisin sanottuna se ottaa kantaa kysymykseen poliittisen yhteisön jäsenyydestä ja siitä kuka jäsenyyden saa määritellä. Kampanja ei kuitenkaan jäänyt tämän kysymyksen esittämiseen, vaan kampanjan toimijat ottivat kaupunkilaisuuden käsitteen itselleen ja käyttivät sitä mekanismina, jolla myös vaadittiin jäsenyyteen kuuluvia oikeuksia ja otettiin voimakkaasti kantaa jäsenyyden laatuun. Tämän vuoksi päädyin analyysiosiossa tarkastelemaan juuri kaupunginosajuhlaa ja siihen liittyntä keskustelua kahdesta kaupungista, sillä se tarjoaa erityisen näkökulman juuri toimijoiden tapaan ottaa kaupunkilaisuuden käsite haltuun ja käyttää sitä kaupunkia itseään vastaan. Teoreettisella tasolla tämä myös paljastaa jotain kaupunkilaisuuden ja samalla myös kansalaisuuden luonteesta. Siitä miten kaupunkilaisuus ei ole niinkään yksilöä määrittävä status, vaan jotain jonka merkityksestä käydään kamppailua, ja jota käytetään erilaisiin tarkoituksiin.

Pidin mielenkiintoisena toimijoiden epäilevää suhtautumista siihen, pystytäänkö kaupunginosajuhlissa tuomaan esille tilojen mahtavuutta, tai joka osuvasti ilmaistiin kysymyksessä siitä, voidaanko kaupungin vispikerma tosiaan lumota kansankeittiön pöperöillä. Tämä epäileväinen suhtautuminen on analyttisesti mielenkiintoista, sillä nähdäkseni se kertoo jotain paikallisen kaupunkilaisuuden luonteesta. Se ei ole jotain, joka voidaan yksinkertaisesti tuoda johonkin paikkaan ja asettaa näytille katseltavaksi tai lautaselle maisteltavaksi. Se ei ole asia joka voidaan tuoda yksiselitteisesti esille tuottajakuluttaja -asetelman kautta. Samalla se on kuitenkin jotain, jota jatkuvasti tapahtuu tai jota jatkuvasti tehdään tilojen arkisessa toiminnassa. Se kertoo tästä tarkastellusta kapinallisen kaupunkilaisuuden luonteesta sen, että se on luonteeltaan hyvin vahvasti paikkaan ja siihen liittyviin monimutkaisiin toimijoiden verkostoihin kytkeytyntä. Toisaalta molemmat pormestarit puheissaan nostivat esille kokemuksiaan uhattujen tilojen toiminnasta, minkä puolestaan voi tulkita kommenttina siitä, että he ovat tietoisia tiloissa tapahtuvan toiminnan käytännön merkityksistä.

Kampanjan puolelta tähän ongelmaan osaltaan vastattiin tarkennuksella kaupunginosajuhlan

kohdeyleisöön. Vaikka kaupunginosajuhlasta lähdettiin aluksi monessa yhteydessä puhumaan päättäjille suunnattuna tapahtumana, hyvin nopeasti ensisijaiseksi kohdeyleisöksi tarkentui kaupunginosan asukkaat ja tilojen käyttäjät. Tämä tietenkin johtui osaltaan myös siitä, että kyseessä oli kaupunginosajuhla, mikä on ensisijaisesti kaupunginosan asukkaiden juhla. Silti pidän tätä myös strategisena valintana, sen tiedostamisena että kaupungin päättäjät voitetaan tilojen puolelle voittamalla kaupunginosan asukkaat tilojen puolelle. Tämä strategia myös nähdäkseni toimi, sillä kaupunginosajuhla ei oikeastaan antanut pormestareille muuta mahdollisuutta kuin sovittelamisen. Puhuessaan kaupunginosajuhlassa päättäjät eivät puhuneetkaan tilojen käyttäjille, vaan sadoille kaupunginosan asukkaille. Tätä yleisön laittamista tärkeysjärjestykseen kuvaa myös kaupunginosajuhlan päivämäärän päättäminen, jossa luovuttiin ensimmäisestä ajatuksesta, eli pormestarille sopivan päivämäärän kysymisestä.

Kaupungin toiminnan negatiivisiksi koetut piirteet henkilöityivät ajoittain nimettyihin julkisuuden henkilöihin, etenkin Penttimäkeen ja Kummolaan. Analyysin kannalta ei ole ehkä mielenkiintoista miettiä, että miksi juuri nämä henkilöt. Sen sijaan mielenkiintoista se, että kaupungin negatiivisten puolten toiminta henkilöityi byrokraattiin ja kokoomuslaiseen rakennusalan toimijaan. Tulkitsen että tässä oli kyseessä eräänlaisen toiseutetun kaupunkilaisuuden tuottamisesta tai ei-kaupunkilaisen tuottamisesta, joka osaltaan auttoi toimijoita määrittämään omaa positiotansa. Nämä henkilöt toimivat tällaisina toiseutetun kaupunkilaisuuden edustajina, eli he edustivat sitä kaupunkilaisuutta, mistä kampanjassa ei ollut kyse tai joka on kampanjan edustamalle kaupunkilaisuudelle vastakkaista.

Aineistossa oli huomionarvoista kuinka puhe päättäjien ja poliitikoiden ympärillä yleensä paketoitiin kontekstualisoinnilla. Tätä tapahtui etenkin silloin, kun päättäjiä tai poliitikkoja koskeva puhe oli luonteeltaan neutraalia, silloin usein joko kommentin esittänyt henkilö tai joku toinen kontekstualisoi poliitikoiden ja päättäjien toiminnan vähintään kyseenalaistettavaksi. Tosin ajoittain myös tuotiin esille sitä, etteivät kaikki poliitikot tai virkailijat ole vihollisia ja etenkin kulttuuritoimen työntekijöiden katsottiin olevan toimijoiden puolella, joskaan heillä ei välttämättä nähty olevan merkittävää valtaa. Tässä mielessä ehdotus kulttuuritilojen siirtämisestä kulttuuritoimen alle on myös mielenkiintoinen, sillä siinä kaupungin asukkaat myös haluavat antaa valtaa taholle, jonka katsotaan suhtautuvan suotuisasti toimijoihin.

Tätä voidaan lähestyä myös sen kautta, miten toimijat ajattelivat eri kaupungin päättäjien näkevän heidät tai pispalalaiset yleensä. Kulttuuritoimen työntekijöiden ehkä ajateltiin ymmärtävän sitä, mitä toimijat tekevät. Sen sijaan yleinen näkemys kaupungin suhtautumisesta oli, että kaupunki pitää pispalalaisia yhdistyksiä tukirahoja kuppaaavina tahoina, vaikka toimijoiden oma käsitys kaupungilta

haettavan rahan suhteen oli täysin päinvastainen. Järjestöjen käyttämät tilat voidaan ajatella myös kaupungin omaisuutena ja siten kaupungin tukena. Toimijat korostivat tilojen kustannusvastuun olevan pääasiassa tiloja pyörittävillä yhdistyksillä, sekä toivat usein esille kuinka tiloja on remontoitu ilman kaupungin avustusta. Näitä kommentteja voidaan ajatella eräänlaisena puolustuksena sille, että kaupunki tukee toimijoita tilojen muodossa. Myöskään kaupunginosajuhlaan ei toistuvista ehdotuksista huolimatta haettu rahoitusta kaupungilta. Ei sitä vastustettukaan, mutta kukaan ei ottanut hakemuksen laatimista vastuulleen.

Tässä tulee esille ajatus kaupungin holhoavuudesta ja siitä irti pyristelemisestä. Samalla kun toimijat katsoivat, ettei kaupunki varsinaisesti ymmärrä kaupunginosan asukkaiden erilaisia tarpeita ja haluja, niin kaupungin ajateltiin uskovan ymmärtävän, mitä kaupunginosan asukkaat haluavat. Tämä näkemys väännettiin irvileukaisesti siten, että kaupunkilaisten ensisijaiset halut kaupungin mielestä ovat Ideapark, parkkipaikat ja rantatunneli, sekä erilaiset toriparkit. Tässä näkökulmassa kaupunkilaisen kuva on keskiluokkainen yksityisautolla kulkeva henkilö, joka haluaa kuluttaa ja joka haluaa päästä yksityisautolla ajamaan mahdollisimman lähelle kulutuspaikkaa – eli eräänlainen ideapark-kaupunkilainen tai parkkipaikkakaupunkilainen. Voidaan myös esittää, että tämä on liberaalin kansalaisuuden näkyväksi tekemistä stereotyyppisen kuvan kautta.

Vaikka kaupunginosajuhlaa voi perustellusti pitää menestyksenä ja se ylitti kaikkien sitä järjestävien toimijoiden odotukset, niin sen tuloksiin ei suhtauduttu naiivisti. Samoin kuin ensimmäisen yleiskokouksen jälkeen tulleet lupaukset pidemmistä vuokrasopimuksista otettiin vastaan epäillen, myös kaupunginosajuhlan tuloksiin suhtauduttiin varauksella. Juhlan jälkeisistä kokouksista kävi ilmi, etteivät toimijat uskoneet voittaneensa kaupungin päättäjiä puolelleen. Pikemminkin kampanjalla voitettiin aikaa ja parannettiin voittamisen mahdollisuuksia. Adressikeskustelun yhteydessä keskusteltua muutosta arvokeskustelussa ei nähdä vielä tapahtuneen ja viiden vuoden vuokrasopimukseen suhtauduttiin lähinnä viiden vuoden lykkäyksenä, ei ”kuolemantuomion perumisensa” kuten yksi toimijoista asian sanailli.

Kaupunginosajuhla oli myös kahden kauppa, sillä ei kaupungin edustajat tai kaupunki instituutiona siinä hävinneet. Samalla kun toimijat onnistuivat tuottamaan uudelleen paikallista ymmärrystä poliittisen yhteisön jäsenyydestä ja siihen kuuluvista oikeuksista, myös paikallista ymmärrystä kaupungista tuotettiin uudestaan. Kaupungille kaupunginosajuhlan kaltainen tapahtuma on tärkeä tilaisuus, sillä se auttaa uudistamaan kaupungin päättäjien roolia kunnallisen hierarkian ylimpänä toimijana ja siinä mielessä on tärkeää, että tilojen toiminta ja kamppailu jatkuu, ettei kaupungin lupaukset jää vain pormestarisopimuksen tai kaupunkistrategian kaltaisiksi imagoasioiksi, jotka näyttävät hyvältä paperilla, mutta joita kaupunki ei välttämättä joudu toiminnassaan noudattamaan.

Olen tutkijana pyrkinyt tuottamaan tiheän kuvauksen kapinalliseksi kaupunkilaisuudeksi nimeämästäni kaupunkilaisuudesta tarkastelemassani kontekstissa. Toisin sanottuna olen pyrkinyt systemaattisesti tarkastelemaan kaupunkilaisuuden perustaa, sikäli kuin kaupunkilaisuus ymmärretään poliittisen yhteisön jäsenyytenä. Tutkija-aktivistin positiosta käsin olen tavallaan haluton esittämään mitään pysyvää määrittelyä tälle perustalle. Ensinnäkin katson, että kyseessä on hyvin heterogeeninen kampanja, joka yhdistää monia eri järjestöjä ja toimijoita jotka monessa kysymyksessä saattavat edustaa vastakkaisia näkemyksiä. Lisäksi analyysin perusteella kaupunkilaisuus vertautuu kansalaisuuteen myös siinä mielessä, että se on luonteeltaan muuttuvaa ja ennalta arvaamatonta. Yhdessä mielessä voidaan toki esittää, että tarkasteleman liike on eräänlainen löyhä urbaani poliittisten yhteisöjen verkosto, joka kohdatessaan ulkopäin tulevan uhan omaksuu poliittisen liikkeen piirteitä. Tästä näkökulmasta katsottuna se muodostuu useista eri tilojen ympärille rakentuneista yhteisöistä. Nämä yhteisöt, vaikkakin toimivat pääasiallisesti enemmän omillaan kuin yhdessä, omaavat riittävän määrän yhteisiä tekijöitä, yhteyksiä ja keskustelukulttuurin, että ne pystyvät kriisin hetkellä neuvottelemaan yhteiset päämäärät ja muodostamaan näitä päämääriä ajavan kokonaisuuden tai uuden väliaikaisen poliittisen yhteisön. Tämä yhteisö perustuu pitkälti vanhoille yhteyksille, sillä suurin osa mukana olevista tahoista on aikaisemminkin kokoontunut saman pöydän ääreen aikaisempien kamppailujen yhteydessä. Yhteisö on myös väliaikainen, koska kampanjan päätyttyä toimijat erkanevat jälleen omille tahoilleen – mahdollisesti muodostaakseen taas uuden kampanjan tarpeen niin vaatiessa. Yhteisöä ohjaavana ideaalina vaikuttaisi olevan juurikin aikaisemmin esitetty avoimuus ei-yhtenäisyydelle. Eli erilaisuuden tunnustava yhtenäisyys, joka ei alista toimijoita yhden näkökulman alle. Tästä näkökulmasta on mahdollista tavoittaa jotain kaupunkilaisuuteen ja urbaaniin poliittiseen yhteisöllisyyteen liittyvästä prosessuaalisuudesta ja kontekstisidonnaisesta luonteesta. Haluan kuitenkin välttää lopputuloksen jossa pystyn toteamaan tarkastelemastani kaupunkilaisuudesta vain jotain sen kaltaista, että se on moninaista ja heterogeenistä ja perustuu paikallisille yhteisöille. Nähdäkseni tämä on vältettävissä, jos huomio kiinnitetään jälleen kerran käytäntöihin.

Huomion kiinnittämisellä käytäntöihin tarkoitan sitä, että jos kampanjan parissa poliittista perustaa lähdetään tarkastelemaan ottamalla keskiöön juuri tämä ambivalenttius ja vielä siten että ambivalenttiutta tarkastellaan strategisena valintana. Analyysin perusteella väitän, että tämä on hedelmällinen lähestymiskulma. Aineiston perusteella tämä ambivalenttiuden strategisuus vaikuttaa pyrkimyksenä sekä säilyttää pienimmän nimittäjän yhteys, eli myyntilistalle joutuminen, että muodostaa perusteellisesti keskusteltu pohja poliittiselle toiminnalle. Tästä näkökulmasta kysymys poliittisen jäsenyyden perustasta kytkeytyy paikallisuutta laajempiin kysymyksiin. Väitänkin että

tässä ambivalenttiudessa vaikuttaa taustalla tietty jaettu ymmärrys siitä, että minkään poliittisen kannan – niin valtakulttuurisen kuin poliittista vastarintaa ilmaisevan – ottaminen itsestäänselvyytenä enemmänkin rajaa mukana olevia tahoja kuin tuo niitä lisää mukaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei liikkeessä otettaisi poliittisia kantoja, päinvastoin niitä otetaan mutta pääasiassa vasta sitten, kun ne on muodostettu keskustelujen kautta. Väitänkin että nämä keskustelut, joissa toimijat hakivat jaettuja näkemyksiä kaupungin politiikasta adressista käydyn keskustelun ympärillä, ovat paitsi liikkeen poliittisten käytäntöjen yksi sijainti myös poliittisen jäsenyyden ensisijainen perusta. Tämä tulkinta myös tarkoittaa, että jos poliittisen jäsenyyden ensisijainen perusta on keskustelun kautta tapahtuvassa poliittiseen toimintaan osallistumisessa, niin se ei ole status vaan jotain joka täytyy aktiivisesti tehdä.

Tämä näkemys adressikeskustelusta tai vastaavanlaisesta keskustelusta poliittisen yhteisön jäsenyyden perustana on asia, jonka tutkimista pidän tärkeänä. Se mahdollistaa erityisen näkökulman neuvotteluihin jäsenyyden perustasta joka voi perustua empiirisen aineistoon ja siten pysyä lähellä toimijoiden merkityksiä, sekä huomioida myös näiden merkitysten muuttuvan ja strategisen luonteen. Tämän keskustelun paikallisuus erottaa sen kuitenkin tilanteista, joissa poliittisen yhteisön jäsenyydestä keskustellaan abstraktilla tai filosofisella tasolla, sillä keskustelu on jatkuvasti kytköksissä käytäntöön ja keskustelun ympäristöön. Tämän tutkimuksen kohdalla keskustelu tuotti strategian, jolla pyrittiin horjuttamaan liberaalin kaupunkilaisuuden luonnollista asemaa ja tuomaan esille paitsi kaupunkilaisuuden moninaisuutta, myös tarjoamaan parempia vaihtoehtoja kaupunkilaisuudelle. Kaupungistumisen myötä kaupunkilaisen rooli kaupungissa on olennainen yhteiskuntatieteellinen kysymys, ja kaupunginosatoiminta on uudenlaisten kaupunkilaisena olemisten kehityslaboratorio, johon tutkijoiden tulisi suunnata katseensa – ei asiantuntijoina ja neuvojina, vaan kanssaoppijoina. Voidaan myös esittää, että käsitys keskustelun ja neuvottelun kautta tapahtuvasta poliittisen jäsenyyden substanssin muodostumisesta on lähellä aristoteelista ajatusta kansalaisen ja politiikan välisestä käytännön suhteesta.

6. Johtopäätökset

Tutkimuksen tässä vaiheessa on syytä katsoa taaksepäin ja arvioida tutkimuksen onnistumista, sekä luoda katse eteenpäin ja avata lukijalle jatkokysymyksiä, joita tutkimus on herättänyt. Kun syyskuun lopulla 2014 sain tiedon kaupungin myyntilistasta, suuntasin kentälle innokkaana ja aavistaen, että olen menossa oikeaan paikkaan oikealla hetkellä. Osallistuin tutkija-aktivistina kokouksiin joista kehittyi Kenen kaupunki? -kampanja. Kenttä osoittautui rikkaaksi ja

kenttäpäiväkirjani täyttyi laajasta, monenlaisia kysymyksiä mahdollistavasta aineistosta, jota lopulta lähdin tarkastelemaan kaupunkilaisuuden kautta.

Kampanja itsessään näyttäytyy minulle jälkikäteen onnistuneena yrityksenä vaikuttaa kaupungin tilapolitiikkaan. Se oli pispalalaisten järjestö- ja kulttuuritoimijoiden yhteinen voimannäyttö, joka perustui paljolti jo olemassa oleviin paikallisiin suhteisiin, mutta joka myös loi paljon uutta. Kampanja saavutti myös konkreettisia tavoitteita ja olen vilpittömän iloinen kaikkien tilojen saamista vuokrasopimuksista. Kampanjan ehtopuolella moni toimija piti kampanjaa onnistuneena, mutta nähdäkseni kukaan ei pitänyt tilojen kohtaloa vielä ratkenneena, enkä itsekään usko kamppailun olevan vielä ohi. Aika näyttää mitä Pispalassa tapahtuu, mutta seuraava kampanjassa mukana olleiden tilojen kannalta merkittävä rajapyykki lienee Tahmelan alueen yleiskaavan valmistuminen. Tässä vaiheessa on kuitenkin syytä kysyä, että mitä tästä kaikesta jäi käteen akateemisessa mielessä. Oliko tästä etnografiasta tutkimuksellista hyötyä? Entä missä määrin tutkimuksen onnistui vastaamaan tutkimuskysymykseen tai käsitteellistä tarkastelemaa ilmiötä? Tai selvisikö tutkimuksessa mitään uutta?

Teorian kohdalla päädyin tarkastelemaan kaupunkilaisuutta kansalaisuuden antropologian teoreettisen viitekehyksen kautta käyttäen kapinallisen kaupunkilaisuuden käsitettä. Jälkikäteen tarkasteltuna ratkaisu oli onnistunut. Kansalaisuuden antropologiassa esitetyt kysymykset ohjasivat minut tarkastelemaan kaupunkilaisuutta poliittisena jäsenyytenä, joka oli tutkimukseni kannalta oleellinen teoreettinen käänne. Jäsenyys yhdisti kaksi aineistossa toistunutta teemaa, eli neuvottelun adressin sisällöstä ja kaupunginosajuhlan konkreettisen toteuttamisen, teoreettisesti mielenkiintoisella tavalla. Tutkimuksen perusteella kaupunkilaisuuden tarkasteleminen poliittisen jäsenyyden kautta mahdollistaa myös sellaisten kaupunkilaisuuteen liittyvien kysymysten esittämisen, joilla koen olevan yhteiskunnallista merkitystä.

Tutkimukseni sijoittui elinvoimaiseen kaupunginosaan, jonka aktiivinen kaupunginosatoiminta on saanut myös valtakunnallista arvostusta. Pispala ei toki ole ainoa kaupunginosa Suomessa, jossa aktiivinen asukastoiminta on nostanut päätään ja kaupunginosaan asukkaat ovat yhdessä lähteneet parantamaan omaa asuinympäristöään ja sen viihtyvyyttä järjestämällä erilaista toimintaa, tapahtumia ja juhlia. Lisäksi myös ei ruohonjuuritason toimijoiden, kuten Tampereen kaupungin toimesta on tehty aloitteita, joiden tarkoituksena on ollut kaupunginosien kehittäminen asukaslähtöisesti. Tutkimukseni perusteella onkin nurinkurista, että kun kaupunginosaan asukkaat ottavat aloitteen käsiinsä ja lähtevät kehittämään ympäristöään omista lähtökohdistaan, juuri kaupunki julkisen vallan käyttäjänä näyttäytyy esteenä. Tässä ei ole ainoastaan kyse siitä, että kaupungin päättävissä elimissä asukaslähtöistä toimintaa vastustetaan periaatteesta, vaikka myös

tällaista suhtautumista saattaa yksittäisten päättäjien tai virkahenkilöiden taholta ilmetä. Aineistoni perusteella näyttää kuitenkin vahvasti siltä, ettei kyseessä ole myöskään pelkkä väärinkäsitys, kuten asia usein kaupungin taholta esitettiin. Jos kyse olisi vain väärinkäsityksestä, pispalalaisen toimijan esittämä huomio siitä, että tämä väärinkäsitys toistuu tasaisesti muutaman vuoden välein, on varsin aiheellinen.

Kaupungin asukkailla on motiivia ja halua parantaa kaupunginosansa viihtyvyyttä ja mahdollisuutta olla täysivaltainen toimija omassa elinympäristössään. Kuten tarkasteleman kampanjan toimijat pyrkivät argumenttoimaan, tällaisen toiminnan tukeminen on myös kaupungin etujen mukaista. Miksi siis asukaslähtöistä kaupunginosatoimintaa ei kerta toisensa jälkeen kyetä tunnistamaan sellaiseksi, vaan tapahtuu näitä väärinkäsityksiä? Meidän on helppo ymmärtää tietynlainen toiminta kaupunkilaisuudeksi, kuten esimerkiksi kunnallisten palveluiden hyödyntäminen, kunnallisveron maksaminen tai äänestäminen ja ehdolle asettuminen kunnallisvaaleissa. Näkökulma on kuitenkin kapea ja jättää ulkopuolelle paljon sellaista toimintaa, joka koetaan osallisuudeksi kaupungin toimintaan. Tutkimukseni perusteella esitän, että laajentaaksemme käsitystä siitä, mitä kaikkea kaupunkilaisuus voi käytännössä olla, meidän on nostettava keskusteluun kaupunkilaisuuteen liittyvät normatiiviset jäsenyydet sekä kyettävä kyseenalaistamaan ne. Tutkimukseni perusteella yhtenä normatiivisena jäsenyyksenä vaikuttaisi olevan se, että kaupunkilaisuudeksi tunnistetaan vain taloudellisesti kannattava toiminta. Tämä heijastelee Lazarin huomiota siitä, että nykyisen uusliberalistisen järjestelmän puitteissa kansalainen käyttäytyy ideaalisti tietyllä tavalla, ilmaisee ja panee toimeen tiettyjä yrittäjyyden ja itseriittoisuuden arvoja, etenkin mitä tulee hänen ja hänen perheensä toimeentuloon. Ja että tähän prosessiin osallistuu liuta valtiollisia ja ei-valtiollisia toimijoita. (Lazar 2013, 10). Kampanjassa mukana olleet tahot olivat pääsääntöisesti epäkaupallisia, eli ne eivät pyri edes tavoittelemaan taloudellista voittoa. Tämä koettiin ongelmaksi, sillä taloudellisten mittareiden katsottiin olevan ylikorostettuja toimintaa arvioitaessa. Toinen normatiivinen jäsenyys liittyy kaupungin omaisuuteen ja siihen, että kuka päättää kaupungin omistamien kiinteistöjen käytöstä. Tutkimukseni kohdalla kaupunki julkisen vallan käyttäjänä näyttäytyi käytännössä suhtautuvan kiinteistöihinsä yksityisomistajan elkein, eli tahona jolla on oikeus irtisanoa tiloja tai laittaa niitä myyntiin ilman minkäänlaista keskustelua tiloja mahdollisesti käyttävien tahojen kanssa. Tämänkaltaisen käytös on omiaan murentamaan luottamusta kaupungin ja asukkaiden välillä ja vaikuttaa myös kaupunkilaisten halukkuuteen toimia asuinympäristönsä eduksi. Myös poliittisuus tai hegemonisen politiikan kanssa ristiriidassa oleva poliittisuus vaikuttaisi olevan tekijä, joka estää toiminnan tunnistamista osallistumiseksi kaupungin toimintaan. Tämä näkyi kentällä etenkin ajoittaisessa suhtautumisessa Hirvitalon toimintaan, jossa Hirvitalon

poliittisuus herätti joidenkin kaupungin toimijoiden taholta periaatteellista vastustamista.

Holston on myös esittänyt mielenkiintoisia huomioita moderniin kaupunkisuunnitteluun sisäänrakennetusta piirteestä, jossa kaupunkisuunnittelun visio toteutuessaan hävittää alleen kaiken konfliktin suunnitellun ja olemassa olevan asuinympäristön väliltä. Se siis tavallaan yrittää rakentaa tulevaisuutta nykyisyyden kustannuksella. Hänen mukaansa tämä tapahtuu usein vetoamalla sellaisiin ennakkotapauksiin, jotka kieltävät olemassa olevien sosiaalisten todellisuuksien arvon. (kts. Holston 1999, 93). Aineistoni pohjalta tätä huomiota on kuitenkin vaikea analysoida tarkemmin, sillä tarkastelemassani kontekstissa kyse ei ole niinkään kaupunkisuunnittelusta kuin kaupungin kiinteistöjen myymisestä. Kuitenkin tämä huomio nähdäkseni tarjoaisi mahdollisen johtolangan jatkotutkimukselle.

Jos kaupunkilaisuutta lähestytään poliittisen yhteisön jäsenyytenä ja kaupunkilaisuutta tarkastellaan konkreettisenä tekemisenä, on mahdollista tunnistaa erilaisia tapoja olla kaupunkilainen tai tehdä kaupunkilaisuutta ja siten mahdollistaa täysivaltaisempi kaupunkilaisuuden kokemus heterogeenisemmälle joukolle ihmisiä. On selvää, että ihmisillä on halua kehittää omaa asuinympäristöään, mutta tämä ei välttämättä aktualisoidu, jos tämän halun konkreettista ilmenemistä ei osata tunnistaa. Samalla on nurinkurista, jos kunnallistasolla aloitetaan projekteja, jotka tähtäävät asukaslähtöiseen kaupunginosien kehittämiseen, mutta jotka onnistuvat tavoittamaan vain hyvin pienen osan kaupunginosan asukkaista.

Yksi kysymys jota tässä tutkimuksessa ei varsinaisesti lähestytty, mutta joka tutkimuksen perusteella vaikuttaisi olennaiselta kysymykseltä koskien kaupunkikehittämistä, on laajempi kysymys vallasta. Tutkimani kampanjan kautta kaupunki näyttäytyi varsin hierarkkisenä tahona, jonka suhtautuminen kaupunkilaisiin on pikemminkin holhoava kuin osallistava. On syytä kysyä, että onko tämä hierarkkisuus kaikissa suhteissa aiheellista ja missä määrin se oikeastaan estää omaleimaisen kaupunkikulttuurin ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin kehittymistä. On aiheellista kysyä, pitäisikö kaupunginosien asukkailla olla enemmän valtaa vaikuttaa lähiympäristöönsä. Tutkimuksen kohdalla tämä liittyy omaehtoisuuden käsitteeseen, jota toimijat useasti peräänkuuluttivat, ja tutkimuksen perusteella pidän tätä omaehtoisuutta olennaisena ainesosana mielekkäälle tekemiselle, sillä se nostaa kaupunginosan asukkaat oman elinympäristönsä asiantuntijoiksi.

Tämä on nähdäkseni nykyisen kaupunkikehityksen kannalta olennainen kysymys ja tutkimusaineistoni myös tuottaa tähän jonkinlaisen vastauksen. Kaupunkilaisilla tarkastelemassani kontekstissa on halu toimia ympäristönsä parhaaksi ja käyttää siihen suuria määriä omia resursseja.

On paljon aloitteita, joissa kaupunkilaiset itse haluavat parantaa omaa viihtyvyyttä ja kokeilla erilaisia tapoja. Tilan antaminen tällaiselle kokeilulle saattaa olla avain viihtyisämpiin kaupunkeihin, joissa kaupunkilaiset ovat enemmän osallisia yhteisestä ympäristöstä sen sijaan, että kaupunkilaiset nähdään alamaisina. Tämä osallisuus vaatii kuitenkin juuri alamaisuudesta luopumista. Kaupunkilaiset pitää kohdata oman ympäristönsä asiantuntijoina ja heidät ympäristöstään kiinnostuneet kaupunkilaiset pitää ottaa neuvottelupöytiin kaupunginosien kehittämisestä päätettäessä. Kysymyksenä on ehkä enemmän se, että uskaltaako kaupunki antaa kulttuuritoimijoille vapaammat kädet? Uskaltaako kaupunki tukea kulttuuria, joka ei ole eikä jää kaupungin alamaisuuteen? Tässä kohtaa seuran Holstonin ajatusta siitä, että etnografi voisi olla yksi mahdollinen välittäjä kaupunkisuunnittelun ylätasoon ja paikallisten asukasyhteisöjen välillä, sillä etnografinen tutkimusote on tapa saada kiinni paikallisesta sosiaalisesta todellisuudesta (vrt. Holston 1999, 97).

6.1. Metodologinen onnistuminen, eli militantti etnografia

Pyrin tutkimuksessani toteuttamaan militantin etnografian periaatteita. Tämä tarkoittaa, että menin kentälle tutkija-aktivistina ja pyrin sitoutumaan poliittisesti ja eettisesti tutkimani kampanjan puolelle. Olen metodologiaa käsittelevässä osiossa tarkastellut enemmän tähän positioon liittyviä ongelmia, ja pyrin tässä osiossa arvioimaan tutkimuksen onnistumista militantin näkökulman näkökulmasta. Toisin sanottuna kysyn: pystyinkö tuottamaan tietoa, joka hyödyttää tutkimuksen kohteita, eikä ole heille haitallista.

Tähän kysymykseen on oikeastaan hankala vastata tämän tutkimuksen puitteissa, sillä lopullinen tulkinta hyödyistä ja haitasta jää tutkimuskohteelle, ja tutkijana olen osittain jäävi ottamaan tähän kantaa. Juris on kuitenkin esittänyt, että militantti etnografi voi tuottaa toimijoiden käyttöön parempia tulkintoja ja analyyskejä (kts. Juris 2007, 164), ja että akateeminen tutkimus voi syventää ymmärrystämme yhteiskunnallisten verkostojen rakenteesta ja siten auttaa tehokkaampien ja kestävämpien verkostojen punomisessa (emt. 167). Tämä kuitenkin sisältää kolikon kääntöpuolen, eli kysymyksen siitä onko tuotettu tieto myös vaarallista tietoa eli ts. paljastaako se tutkimuksen kohteesta jotain sellaista, jota voidaan käyttää heitä vastaan. Kuten edellä todettua, viime kädessä tähän voi vastata tutkimuksen kohteena olleet tahot. Uskallan silti esittää, että tutkimuksestani on hyötyä, jos ei suoraan tutkimuksen kohteelle, niin vastaavanlaisille kampanjoille.

Nähdäkseni tutkimus tarjoaa ymmärrystä sellaisesta sisäisen järjestäytymisen tavoista, joista vastaavanlaiset kampanjat ja yhteiskunnalliset liikkeet voivat ottaa oppia. Tämä ei kuitenkaan ole suoranaisesti tutkijan tuottamaa tietoa, vaan pispalalaisten toimijoiden tuottamaa tietoa, jota olen

tämän tutkimuksen kautta välittänyt potentiaalisille vastaanottajille. Tässä mielessä haluan palauttaa jatkokeskustelua varten Casas-Cortésin ym. huomion siitä, että yhteiskunnalliset liikkeet ovat tietoa tuottavia, muokkaavia ja jakavia prosesseja jotka voivat tuottaa akateemiseen tietoon verrattavaa tietoa (Casas-Cortés ym. 2008.) Tämä käy ilmi oikeastaan jo liikkeen hiotuista kannanotoista tai adressista, joka ei pelkästään nostaa epäkohtia esille, vaan tarjoaa empiiriseen tietoon, kokeiluun ja perinteeseen nojaavaa tietoa siitä, mitä on hyvä kaupunkilaisuus. Kysymys on enemmänkin, että otetaanko tätä tietoa vastaan.

Tästä tutkimuksesta voi olla hyötyä myös Pispalalaisille toimijoille. Perustan tämän väitteen siihen uskomukseen, että Pispalaa koskeva tilakamppailu ei ole vielä ohi ja kampanja ei hyvästä yrityksestään huolimatta saavuttanut sellaista muutosta kaupungin tilapolitiikan taustalla vaikuttavassa arvomaailmassa, että tilojen tulevaisuus olisi turvattu. Todennäköisesti jos jatkossa joudutaan vastaamaan samanlaiseen kamppailuun, niin tämä tutkimus voi toimia keinona palauttaa aiemmasta kamppailusta opittuja asioita mieleen ja systemaattisena kampanjaa alusta loppuun saakka seuranneena dokumenttina tämä tarjoaa pohjan, jota toimijat voivat käyttää apuna itsereflektoinnissa.

Kokemukseni myös puoltaa näkemystä siitä, ettei antropologi voi tulla täydeksi companheiroksi tai companheirasiksi, vaan jää aina loppupeleissä ulkopuoliseksi (kts. Crapazano, 1995 420-421). Tämä ei välttämättä käy ilmi kenttätöön aikana, jolloin tutkija voi tutkimuksen tekemisestä huolimatta toimia suhteellisen sitoutuneena tutkimuskohteensa rinnalla. Sen sijaan tutkimuksen kirjoitusvaiheessa analyttisen etäisyyden ottaminen irrottaa tutkijan tutkimuskohteen rinnalta.

6.2. Tästä eteenpäin?

Tutkimukseni oli pintaraapaisu käsittelemääni teemaan. Se oikeastaan nosti esille huomattavan määrän kiinnostavia tutkimuslinjoja jotka joko rajautuivat lopullisen tutkimuskysymykseni ulkopuolelle, tai joita en olisi keräämäni aineiston pohjalta pystynyt käsittelemään.

Olen vahvasti sitä mieltä, että tällä hetkellä Suomessa pitäisi pyrkiä aktiivisesti tunnistamaan paikallisia omaehtoisia kulttuuri- ja sosiaalipalveluita ja sekä oppimaan niistä että tuottamaan niiden kannalta hyödyllistä dataa. Etenkin tulisi suunnata kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä joilla tuotettaisiin monipuolista tilastollista dataa. Esimerkiksi selvitettäisiin tämänkaltaisten tilojen käyttäjien kokemuksia tiloista, sillä kvantitatiivinen datan pohjalta toiminnan arvoa pystyisi arvioimaan myös tahot, joilta puuttuu paikallinen näkökulma tilojen toimintaan. Toisaalta kvantitatiivista dataa olisi mahdollista kerätä myös laajemmalla kentältä esimerkiksi kysymällä

miten tämän kaltaiset tilat vaikuttavat ihmisten mielikuvaan alueesta tai esimerkiksi muuttohalukkuuteen. Toisaalta myös arviot tilojen tuottamien palveluiden kustannustehokkuudesta voivat olla avartavia, sillä tilat pyörivät usein vapaaehtoisvoimin, eikä niissä järjestettävän toiminnan kustannuksista tai siitä, kuinka kustannukset jakautuvat, ole yleensä saatavissa tietoa. Tämä auttaisi hälventämään sellaisia ennakkoluuloja, joiden olemassaoloon kenttätutkimuksen aikana tutustuin, eli ennakkoluuloihin omaehtoisista kulttuuritiloista ja paikallisten asukkaiden yhdistyksistä ensisijaisesti tukirahoja hamuavina tahoina. Tämän kaltaiset kvantitatiiviset kysymyksenasettelut, jotta ne olisivat mielekkäitä, käyttökelpoisia ja tarpeeksi monipuolisia, vaativat nähdäkseni kuitenkin valmistelua, jossa tutkijoiden lisäksi olisi mukana myös tilojen toimijoita.

Yhteiskunnallisessa mielessä myös toimijoiden ehdotus arvokeskustelusta pitäisi ottaa vakavasti. Suomessa pitäisi käydä vakavaa keskustelua siitä, minkälaisella arvopohjalla kunnallinen päätöksenteko tapahtuu, etenkin silloin kun päätöksiä tehdään virkamiespohjalta. Kaupunkilaisten kokemus kertoo vinoutuneesta päätöksenteosta, jossa taloudelliset arvot ajavat muiden ihmisten hyvinvointiin liittyvien arvojen ohi.

Kirjallisuusluettelo

- A. Sharma & A. Gupta (2006) Introduction: Rethinking theories of the state in an age of globalization. teoksessa Sharma & Gupta (toim.) *Anthropology of the state: A Reader*. Blackwell
- Aretxaga, Begoña (2003). Maddening States. *Annual Review of Anthropology* 32: 393–410.
- Aull Davies, Charlotte (2001) *Reflexive Ethnography: A Guide to Reseraching Selves and Others*. Routledge 2001.
- Casas-Cortés, María Isabel & Osterweil, Michal & Powell, Dana E. (2008) Blurring Boundaries: Recognizing Knowledge-Practices in the Study of Social Movements. *Anthropological Quarterly* 81:1, 17–58.
- Emerson, Robert M. (2011) *Writing Ethnographic Fieldnotes* (2. painos). University Of Chicago Press.
- Geertz, Clifford (1973) *Deep Play: Notes on the Balinese Cockfight*. The Interpretation of Cultures, Basic Books.
- Holston, James (1999) Spaces of Insurgent Citizenship. Teoksessa S. Lazar (toim.) *The Anthropology of Citizenship*. Wiley Blackwell.
- Holston, James 2009. Insurgent Citizenship in an Era of Global Urban Peripheries. *City & Society* 21:2, 245–267. American Anthropological Association.
- Huttunen, Laura (2010) Tiheä kontekstointi: haastattelu osana etnografista tutkimusta. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen Matti (toim.) *Menetelmiä haastatteluaineistojen analyysiin*. Vastapaino.
- Juris, Jeffrey S. (2007) Practicing Militant Ethnography with the Movement for Global Resistance (MRG) in Barcelona. Teoksessa Stephen Shukaitis, David Graeber (toim.) *Constituent Imagination: Militant Investigation, Collective Theorization*. Oakland: AK Press, 164–176.
- Lazar, Sian (2013) Introduction. Teoksessa Lazar, S. (toim.) *The Anthropology of Citizenship*. Wiley Blackwell.
- Marshall, T. H. (2013 [1950]) Citizenship and Social Class. Teoksessa S. Lazar (toim.) *The Anthropology of Citizenship*. Wiley Blackwell.
- Ong, Aihwa (1996) Cultural Citizenship as Subject-Making. Teoksessa S. Lazar (toim.) *The Anthropology of Citizenship*. Wiley Blackwell.
- Rastas, Anna (2010) Haastatteluaineistojen monet tehtävät etnografisessa tutkimuksessa. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen Matti (toim.) *Menetelmiä haastatteluaineistojen analyysiin*. Vastapaino.
- Robben, Antonius C. G. M. & Sluka, Jeffrey A. (2007) *Ethnographic fieldwork: an anthropological reader*. Malden, MA: Blackwell Pub.

Rose, Nikola (2000) *Governing cities, governing citizens*. Teoksessa Isin, E. (toim.) *Democracy, Citizenship and the Global City*. London: Routledge.

Scheper-Hughes, Nancy (1995) *The Primacy of the Ethical: Propositions for a Militant Anthropology*. *Current Anthropology* 36:3, 409–440.

Scheper-Hughes, Nancy (1992) *Death Without Weeping: The violence of Everyday Life in Brazil*. Berkley: University of California Press.

Suoranta, Juha & Ryyänänen, Sanna (2014) *Taisteleva tutkimus*. Helsinki: Into Kustannus.

Young, Iris Marion (1990) *The ideal of community and the politics of difference*. Teoksessa Nicholson, L. (toim.) *Feminism/Postmodernism*. London: Routledge.

Liitteet

Liite 1. Hirvitalon tiedote

TIEDOTE: VAPAA LEVITETTÄVÄKSI!

Tampereen kaupungin kulttuurin alasajo jatkuu: Vuoden taideteko harkitaan myytäväksi

Tampereen kaupungin Liiketoimintajaoston 30.9. klo 12 pidettävässä kokouksessa ehdotetaan Pispalan kaupunginosassa sijaitsevan, Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalona tunnetun kulttuuritilan myymistä ensi keväänä 2015 tarjouskilpailun perusteella. Myyminen vaarantaisi tilan olemassaolon ja nykyisen toiminnan.

Vastikään valtakunnallisen Vuoden taideteko -tunnustuksen saanut Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalo on palkittu myös kaupungin toimesta erinomaisena esimerkkinä omaehtoisesta kaupunginosatoiminnasta, jonka edistäminen on mainittu yhtenä päätavoitteena kaupungin omassa strategiassa. Hirvitalo palveleekin lähiyhteisöään monipuolisella tavalla toimimalla alueellaan tärkeänä solmukohtana ja asukkaiden julkisena olohuoneena sekä kannustaessaan paikallisia aloitteelliseen yhdessätekemiseen laaja-alaisesti kulttuurista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Sijaintinsa vuoksi Hirvitalo on merkittävä voimavara Pispalan asukasvetoiselle kansalaistoiminnalle, jonka ansiosta alueelle myönnettiin myös vastikään Vuoden kaupunginosa -tunnustus. Yhdeksättä vuotta pääasiassa vapaaehtoisvoimin ylläpidetty Hirvitalo tukee asukaslähtöistä kulttuuritoimintaa Pispalaa laajemminkin muun muassa korkeatasoisten kansainvälisten ja kansallisten toimijoiden työpanoksen kanavoimisena alueelle lukuisten näyttelyiden, tapahtumien ja työpajojen muodossa.

Kaupungin omistama Hirvitalon kiinteistö on tällä hetkellä vuokrattu Pispalan nykytaiteen keskusta hallinnoivalle Pispalan kulttuuriyhdistykselle. Kaupunki vaarantaa myyntiaikeillaan Hirvitalon toiminnan, jos se ei pysty takaamaan sen jatkuvuutta uudessa omistuksessa. Hirvitalon kulttuuritoiminnan lopettaminen olisi suuri isku sekä pispalalaisille että Tampereen kulttuurielämälle, jota on viime aikoina jo ennestään kurjistettu arvostetun kuvataidekoulutuksen lakkauttamisella sekä merkittävistä näyttelytiloista, kuten taidehalli TR1:stä luopumalla.

TR1:een verrattuna Hirvitalon toiminnan turvaaminen on kaupungille hyvin edullinen tapa huolehtia kulttuuriveloitteistaan. Hirvitalon myynti sen sijaan olisi nykytiedon valossa kaupungin oman strategian vastaista.

Pispalan kulttuuriyhdistys ry, jolle myyntiaikeista käsittelevästä kokouksesta ei oltu tiedotettu, on lähettänyt Liiketoimintajaoston jäsenille Hirvitaloa puolustavan kannanoton myyntipäätöksen

jälleenharkitsemiseksi vuoropuhelussa yhdistyksen kanssa.

Kirjoittanut:

Mikko Lipiäinen/Pispalan kulttuuriyhdistys ry

Lisätietoja:

Liiketoimintajaoston esityslista liitteineen:

<http://ktweb.tampere.fi/ktwebbin/dbisa. ... %2012%3a00>

Tampere Virtaa -kaupunkistrategia:

<http://www.tampere.fi/material/attachme ... velaan.pdf>

Kotiseutuliitto: Pispala on vuoden kaupunginosa:

<http://www.kotiseutuliitto.fi/pispala-v ... upunginosa>

Messukeskus: Vuoden taideteko -palkinto tamperelaiselle Hirvitalolle:

<http://www.messukeskus.com/Sivut/News.a ... lolle.aspx>

Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalo:

hirvikatu10.net

Liite 2. TAMPEREEN UHANALAISET KULTTUURITILAT SÄILYTETTÄVÄ

Tampereen kaupungin liiketoimintajaosto on syksyllä 2014 esittänyt myytäväksi tarjouskilpailun perusteella kymmeniä kaupungin omistuksessa olevia kiinteistöjä ja muita kohteita. Listalla on kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja tiloja, joissa järjestetään monenlaista tamperelaisten henkistä ja sosiaalista hyvinvointia ylläpitävää, usein yhdistysten pyörittämää asukas- ja kulttuuritoimintaa, kuten kaupunkiviljelyä, yleinen sauna, päihdeongelmaisten palvelu- ja toimintatiloja sekä erilaisia taiteen ja luovan toiminnan keskuksia, myös leirintä- ja retkeilyalueita.

Allekirjoita vetoomus, jotta Tampereen kaupunki luopuisi kiinteistöjen myyntiaikeista ja sopisi niiden käytöstä niissä toimivien yhdistysten kanssa pitkäjänteisesti ja käyttäjälähtöisesti.

PISPALA PÄÄKOHTENA

Kohteiden myynti koskettaisi tuhansia tamperelaisia, ja se iskisi erityisesti Pispalaan. Myyntiin harkittavien listalla ovat muun muassa Pispalan nykytaiteen keskus Hirvitalo, kaupunkiviljelyn koti Kurpitsatalo, Tahmelan A-Killan talo sekä Suomen vanhin ja kuuluisin yleinen sauna, Rajaportin sauna. Kaikki ovat yhdistysten käytössä olevia kaikille avoimia tiloja. Kiinteistöjen myynti uhkasi vakavasti tilojen ja yhdistysten toiminnan tulevaisuutta. Myynti tarjouskilpailun pohjalta uhkasi myös yhteisten rakennusperintökohteiden säilymistä.

Liiketoimintajaoston päätös on ristiriidassa kaupunkilaisten omaehtoisen aktiivisuuden ja Tampereen yhteisöllisyyttä korostavan kaupunkistrategian kanssa. Suomen kotiseutuliitto valitsi Pispalan Vuoden kaupunginosaksi 2014 ja Hirvitalo puolestaan sai Messukeskuksen ja Galleristit ry:n Vuoden taideteko 2014 palkinnon. Yhdistysten ihmiset ovat itse pelastaneet Rajaportin, Kurpitsatalon ja Hirvitalon kiinteistöt rappeutumiselta ja purkamiselta. Kun kaupunkilaiset itse ottavat asiat hoitaakseen ja saavat siitä laajaa tunnustusta, miksi hallinto haluaa pysäyttää heidät?

EIKÖ EDULLISIA PALVELUJA KANNATTAISI RAHOITTAA?

Tampereen kaupunki perustelee kiinteistöjen myyntiaikeita sillä, "ettei paikoissa ole sen omaa palvelutuotantoa" ja linjaa, että "omaisuutta myydään uusien investointien rahoittamiseksi". Samalla kun kaupunki karsii omaakin palvelutuotantoaan, Tampereella on meneillään massiivisia rakennusprojekteja, kuten Rantatunneli. Eivätkö jo olemassa olevat tarpeelliset ja toimivat, kustannustehokkaat projektit ja palvelut ole tärkeitä, eli rahoittamisen arvoisia?

ENTÄ JOS TILATMYYDÄÄN?

Jos yhdistykset ja erilaiset itsejärjestyneet ryhmät jäävät säästöjen takia vaille kaupungin edullisia vuokratiloja, jää niille kaksi vaihtoehtoa: toiminta täytyy kaupallistaa tai lopettaa se kokonaan. Useat näistä aktiviteeteista ja palveluista eivät kuitenkaan ole yksityistettävissä tai markkinakelpoisia, vaan ne ovat yhteisöllisiä ja siten epäkaupallisia. Elämä on muutakin kuin ostamista ja myymistä.

KENEN ON KAUPUNKI JA MIKÄ ON SEN TEHTÄVÄ?

Edullisten tai jopa ilmaisten tilojen palveluja ja toimintamahdollisuuksia käyttävät erityisesti vähävaraiset ihmiset, jotka voivat näin olla aktiivisia yksilöitä ja yhteisön jäseniä. Lakkauttamiset

iskisivät ensiksi heihin. Samalla kuihtuisivat kaikkien asukkaiden mahdollisuudet oma-aloitteiseen yhteistoimintaan, vaikka sen hyödyt on huomattu jo maailman metropoleissakin. Ihmisillä on oikeus olla aktiivisia omassa elinympäristössään, eikä vain hallinnan kohteita. Älkäämme unohtako, että kaupungin ensisijainen tehtävä on olla yleishyödyllinen organisaatio, joka huolehtii asukkaidensa hyvinvoinnista. Kaupungissa elää erilaisia ihmisiä erilaisine tarpeineen ja tämän huomioiminen on kaikkien etu.

MITÄ ME HALUAMME

Vaadimme, että uhanalaisia tiloja hallinnoiville yhdistyksille tulee taata niihin pitkäaikainen käyttöoikeus ja näin vihdoinkin antaa työrauha.

Tampereen kaupungin ja kaupungin omaehtoisten kulttuuritoimijoiden välille tulee luoda luottamukselliset, kahdenväliset keskustelu- ja toimintasuhteet.

Vaadimme kiinteistöjen myyntiaikeista luopumista ja tilojen käytön sopimista pitkäaikaiseen toimintaan käyttäjälähtöisesti. Tilojen toiminnan on saatava olla mahdollista nykymuodossaan ja toiminnan muutosten tulee olla niitä käyttävien ja pyörittävien ihmisten ja yhdistysten päätäntäväallassa.

Kulttuuritilojen hallinta tulisi siirtää Tilakeskukselta esimerkiksi Kulttuuritoimen alaisuuteen, tai asettaa kulttuuritilakonsultti, jolla on aktiivinen ja luottamuksellinen suhde Tampereen kulttuuritilojen hallinnoijiin rakentavan yhteistyön mahdollistamiseksi.

Tampereen kaupungin tulee tehdä kyseessä olevien yhdistysten kanssa 10–20 vuoden mittaiset vuokrasopimukset. Näissä sopimuksissa kaupunki sitoutuisi vuokraamaan kyseiset tilat yhdistysten kanssa neuvoteltua kohtuullista ja elinkustannusindeksiin sidottua vuokraa vastaan. Muussa tapauksessa kaupungin tulisi myydä tilat hyvin nimellistä summaa vastaan niissä toimiville yhdistyksille.

Kenen Kaupunki?